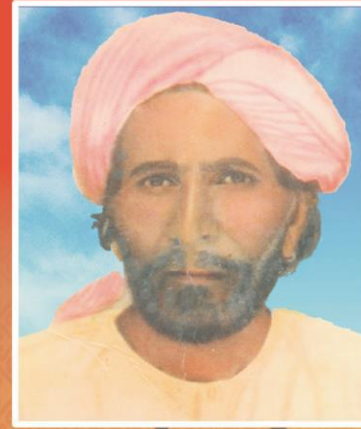
مجموعہ کلام قصورمند

کلام: میاں محمد عنایت علی جٹ (قصورمند)

آف کسوکی ضلع گجرات

ترتیب و تزئین: عاطف اعجاز ورک (کھیریانوالیا)

رابطہ نمبر: 0333-84-01-265

QASOORMANDOFFICIAL

QASOORMANDOFFICIAL

QASOORMANDOFFICIAL

Desined By: Uail Bhatti

پیارے مرشد سرکار حضرت ابوانیس صوفی برکت علی لدھیانویؒ لکھتے ہیں کہ ''یہ مت کہہ کہ یہ کام میں نے کیا اگر تو نے کیا تو پہلے کیوں نہ کیا جو بھی کرتے ہیں میرے اللہ ہی کرتے ہیں''

اللہ تعالیٰ دے فضل و کرم، پیارے آقا تاجدارِ انبیاء ﷺ دی عطا، مرشد سرکار دی نگاہ اور حضور میاں محمد عنایتؒ (قصورمند) دی عنایت دی بدولت سرکار دا کلام اکٹھا کرن تے چھپوان دی سعادت حاصل ہوئی۔ ایس کلام نوں اکٹھا کرن وچ بہت سارے دوستاں نے بھرپور تعاون کیتا اے۔ باباجی دی اس کتاب وچ بہت سارا کلام، جیہڑا میرے تک نہ پہنچ سکیا رہ گیا اے۔ محترم جناب حافظ محمد زمان صاحب (مٹاں والی سرکار) آف شیخ پور والیاں نے بہت اچھے انداز وچ پروف ریڈنگ کیتی اے فیر وی کوئی غلطی رہ گئی ہوئے تے اوہدے واسطے معذرت خواہ آں۔ اگر کسے وی دوست عزیز کول باباجی سرکار دا کلام ہوئے یاں اس کتاب وچ تہانوں کوئی کمی نظر آوئے تے برائے مہربانی ضرور آگاہ کرو۔ تانکہ اگلے ایڈیشن وچ خامیاں دور کیتیا جاسکن: شکریہ

طالب دعا: عاطف اعجاز ورک (کھیریانوالیا)

 Atif.Ijaz.Virk Virkg24

حمد باری تعالیٰ

تیری صفت کی کراں مَیں یا مولا تیریاں قدرتاں دیکھ حیران ہناں
ذرے ذرے اُتے ویکھاں نُور تیرا ویکھ ویکھ پیا قربان ہناں
طاقت نئیں دماض نوں سوچنے دی کدی حیوان تے کدی انسان ہناں
کراں دلیلاں گول قصورمنداؔ کدی بُڈھاتے کدی جوان ہناں

اوّل صفت خدا دی جس چوداں طبق سنوارے، خاطر پیارے دے
دھرتی آدم تے آسمانی سورج چن ستارے چمکن ہارے
حیوان انسان تے نارے نوری خدمت دیوچہ سارے کوئی دم نہ مارے
قصورمنداؔ قدرت پئی ہر شاخوں دے نظارے، درد پکارے

ایہہ صفت ہے صفتاں والڑے دی صفتاں والڑا رب رحمٰن میاں
آکھاں فیر میں نعت رسول تائیں، خاطر جس دی دو جہان میاں
خاطر اوس دی باغ گلزار سارے آیا جس دی شان قرآن میاں
کلمہ اوسدا پڑھ قصورمنداؔ تیری چلے دی صاف زبان میاں

مولا ناہیں تیریاں قدرتاں دے آوے صفت نہ وچ شمار تیری
رحیم، کریم، قہار، جبّار توں نالے شان ستار غفار تیری
عقل علم مجبور قصورمنداؔ، رونق ویکھ مولا خاطر یار تیری

پہلی قلم اے کلمہ والڑے دی مومنا! جد سنوار تیری
رکھ ایمان ہُن آل قرآن اُتے ،جائے زندگی نہ بے کار تیری
کریں یاد وچ بھڑاں تے مشکلاں دے، مدد حیدر کرار تیری
پھڑ پنج تن دا دامن قصورمنداؔ، انشاء اللہ ہووے گی بیڑی پار تیری

دَوڑ دَوڑ کے عقل دی دَوڑ مُکی اَیا بھید نہ کوئی غفور دا اے
دریائے قدیر پیا وگدا اے نیر ڈونگا کدی عقل نہ اینوں عبور دا اے
اے سُنیاں محمدؐ عاشقاں نوں خطرہ نئیں حشر دی گور دا اے
حق حق وی بولدا اے حق آپی، ایویں ناں بدنام منصور دا اے
کِسے نوں کول بلائے تے وکھائے کوئی ہوئے بہوش جلوہ ویکھ طور دا اے
کِسے نوں آپ پیا آکے گھریں مِلدا کِسے نوں دسدا پندھ دور دا اے
کِسے نوں ہس ہس لاوندا نال سینے کسے نوں دے گُھراکیاں گھور دا اے
کِرے لالیاں نوں پنجے دے سوہنے مور پَیراں نوں ویکھ کے جول دا اے
کسے دیوتے دے گل سُو ڈائن پائی کسے حُور نوں سنگ لنگور دا اے
کدرے جنگلاں دے وچہ کرے منگل کِدرے وگدے کھواں نوں پُور دا اے
کِسے نوں زُہد عباداں بخشیاں سُو، قصورمندؔ نوں دان قصور دا اے

صبح شام دان نے رحمتاں دے تیرے دربار وچوں رب غفار منگناں
امتی یار تیرے دا، تیرا ہاں بندہ جدی ہاں مانگت لگاتار منگناں
دولت مال دا نہیں سوال سائیں نہ میں دنیا دی موج بہار منگناں
قصورمندؔ غریب دی عرض ایہو کملی والے دا پیا پیار منگناں

کوئی دَسے تے دس نہ سکدا اے کتھوں تک زمین آسمان دی حد
کدی گنتر وچ نہیں آ سکدی اوس قدرت والے رحمان دی حد
جس نال پیار سجائی ہوئی اے خاطر یار دی رونق جہان دی حد
پر عقل علم توں دور قصورمنداؔ دَسے کون محمدؐ دے شان دی حد

احد، احمدؐ دے وچ سی فرق جیہڑا عاشق جان دے نیں رمز پائی جہاں
گئے کھُنج نے پڑھ پڑھ عمر ساری لیا کے بشر تے گل ٹھہرائی جہاں
تیری مسلمانی سر خاک پانواں رتبہ نبیؐ دا آکھنا ایں بھائی جہاں
قصورمندؔ جے اے ایمان تیرا، تیرے اندر نہیں ایمان رائی جہاں

چھڈ کے ہستیاں مستیاں وچ پھر دے مکھ یار دا سی جلوہ طور جہاں
بھنگ، افیون، شراب نوں چکھ دے نہیں نشہ لطف پیار سرور جہاں
نہیں نور حضورؐ دا پاسکدی رہی طلب اے جنت دی حور جہاں
جہاں سمجھ لیا حاضر قصورمنداؔ رہ گئے دور وائی سمجھیا اے دور جہاں

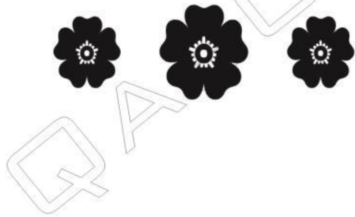
لڑے اکھ جیدی اوہو جاندا اے اکھاں لڑن وچ کیڈا سرور ہندا
خشک دل کی رمز نوں جاندا اے جانے سو جو قلب حضور ہندا
تائیں سڑدا اے پروانہ شمع اُتے سڑن وچ وی مزہ ضرور ہندا
اُتوں سڑے تے ساہ ہندا اے قصورمنداؔ سڑے ٹِڈوں تے نظر منظور ہندا

واقعہ معراج شریف تے قصہ یہودی

دِلا اپنے عمل تھیں خَوف کھا جھُک جا وچ دربار اے جی
کیاوہدا نام رحیم کریم قادر او رحمتاں والی سرکار اے جی
ایتھوں بھَر بھَر جھولیاں لئی جاندے تیرے دیندیاں ای طلبگار اے جی
توں کہہ دے مالکا جائے کتھے عاجز ہے بندہ گنہگار اے جی
مَن بھُل کر عاجزی منگ معافی لوے بخش تینوں بخشنہار اے جی
جگ کوڑ مکان ویران دُنیا مولا دا اپنا نام سچ میاں
او چاہے تے شان ٹکائے عرشیں چاہے طوق لعنت دے گت میاں
نبی ولی وچ حیرتاں سِر نیویں سانویں دشتیوں کرے کون میاں
قدرت نال کرداجیا جون حرکت حکم بِنا نائیں ہلداَ پت میاں
بندہ کی تے کی مجال اوہدی بے پروائی دے وچ دربار اے جی
ہویوں بھُل کے قصوری قصور منداؔ بندہ بھُل جاندا بھُلن ہار اے جی
نریل عمر یہودی نویل شادی گھروں اپنے قبیلے تھیں وَکھ سی او
اِک دن بازار وچوں لے مچھی تے لنگ پیا اوسے ہتھ سی او
ٹھاراں سال دی رات سرکارﷺصحابہ نوں دس دس رہے سن معراج والی گلی کتھ سی او
سن کے بولیا یہودی کر کے توبہ توبہ بڑا بے حیا اَن چک سی او
اے محمدﷺ دعویٰ نبوت دا تے کر لیا ای ایڈے جھوٹ طوفان نہ مار اے جی
ہویوں بھُل کے قصوری قصورمنداؔ بندہ بھُل جاندا بھُلن ہار اے جی
یہودی لے مچھی اوتھوں گھر آیا اگے عورت بیٹھی چرخہ ڈاہ کے تے
آکھدا لگی اے مینوں بھُک ڈاہڈی مینوں جلدی دے مچھی پکا کے تے

عورت آکھیا میرے ہتھ پونی   بھر لیا گھڑا ندی توں جا کے تے
پہنچیا ندی تے وڑیا وچ پانی   لگا نہان سی کپڑے لاہ کے تے
پانی دا بک مُنہ تے پایا   بدل گئی اپنے وچ او بہار اے جی
ہویوں بُھل قصوری قصور منّدا   بندہ بُھل جاندا بُھلن ہار اے جی
نہ او گھڑا تے نہ او کپڑے نہ او دیس دندا   آکھے کی عجب کہانی آں مَیں
نہیں بے ہوش پیا جاگنا اَں میں   نہ اے خواب دی گل پچھانی آں میں
خورے بن کی گیا اے نال میرے   ہے ساں مرد بن گئی سوانی آں میں
ہُن کی کراں جاں مَیں کتھے   ننگی بیٹھ رہی وچ پانی آں مَیں
ہُن اے سی پیا خیال آوندا   آگیا گھوڑے دا اک سوار اے جی
کون بیٹھی ایں توں وچ پانی   سوار پچھ دا پیا بلا کے تے
مَیں عورت اَں بے پردا وے راہیا   بیٹھی وچ پانی کپڑے روڑا کے تے
اُس راہی نے کیتی مہربانی   دتی چادر اس نے اُتوں لا کے تے
نکل پانی وچوں بڑی حسین بی بی   لے گیا گھوڑے اُتے بٹھا کے تے
اس جا کے حق نکاح کیتا   اُس دا وس پیا گھر بار اے جی
اوہدے گھر وچ رہندیاں مُدت ہو گئی   گذرے گئے نیں بارہ سال اونوں
اپنی وچ مدت پنج سَت دِتے رب بال اُنہوں   اک دن گوانڈ ناں حضرت خضر دین نیاز چلیاں
دھکو دھکی لے ٹریاں نال اونہوں۔
کوئی بھابی کوئی چاچی آکھدی اے   چکا لیا نے بھر کے تھال اونہوں
زندہ پیروی لے کے نظر کھیر چلیاں   جاکے وٹڈ دیاں ندی کنار اے جی
ہویوں بُھل کے قصوری قصور منّدا   بندہ بُھل جاندا بُھلن ہار اے جی

کھیر وٹڈ کے ساریاں نہان لگیاں   اُنہوں وی آندیاں نہالے نی
زوری گلیں جامہ اوہدا بدلایا اے   تے ڈردی ڈرے ناں او وچ پانی
دندے بیٹھ پانی دا بک منہ تے پا اے
پرت کے پچھاں دھیان کیتا   اوہو کپڑے گھڑا نظر آیا اے
عورت تھیں ہو گیا مرد مُڑ کے   اپنے آپ نوں وکھ شرمایہ اے
ہو کے حیران پیا قیاسیں   ہوندا کی سَر اسرار اے جی
ہویوں بھُل کے قصوری قصور منّدا   بندہ بھُل جاندا بھلن ہار اے جی
قیاس کردیا باراں سال لنگے پے رہے کپڑے   بندہ اُوہدوں دا اِدھر کوئی آیا ای نہیں
اُہو گھڑی وقت دن دوپہر دا دِسدا   موسم ذرا وی رنگ بدلایا ای نہیں
ہویوں بھُل کے قصوری قصور منّدا   بندہ بھُل جاندا بھلن ہار اے جی

نبی پاکؐ سرکارؐ کل انبیا دے

نبی پاکؐ سرکار کل انبیاؑ دے تے خاطر جہاں دی دونویں جہاں ہوئے
اِک دن مسجد وچہ بیٹھیاں اونگ آگئی تے نیند وچہ سرکار ہوئے
تے ہویا وحی جناب نوں آن نازل کرے حکم جو حکم غفار ہُوئے
اُمت بخشانی تے پھیر سَوناں سن کے نبیؐ ساڈے پریشان ہوئے
چُھپے جا پہاڑی دی غار اندر کرن اُمت دے واسطے
یاغفارتوبہ یاستارتوبہ

بے قرار اصحاب سب ہوئے اکٹھے اُودھر اک دوجے نوں کہن سُنا کے تے
کتھے نبیؐ خدا دے اساں نوں لبھدے نئیں ڈھونڈ دے انہاں تائیں ہُم ھما کے تے
مَتاں کسے قبیلے کفار وچوں رکھے ہون گھریں چھپا کے تے
پتّر پتّر مدینے دا پھولیو نیں نالے آکھدیں پئے گھبرا کے تے
رَبّا میل محبوب ہُن واسطہ ای ہو گئے ڈھوندے وچہ لاچار ہوکے
توبہ مولا بخش توبہ یاغفارتوبہ یاستار یاقہارتوبہ

ڈھونڈن گئے بلالؓ جد طرف جنگل اگے اِک آجڑی اجڑ پیا چار دا سی
بے دریغ ہو کہ اپنے مال تائیں نال سوٹیاں دے پیا مار دا سی
تے کیہا حضرت بلالؓ کیوں مارناں ایں پر اوہ واقف نہ اس اصرار دا سی
تن دن ہو گئے مال نئیں گھر جاندا ایڈا مال نوں پیار سرکار دا سی
سمجھ گئے بلالؓ اے خوشبو رسول دی اے بھال بے آخر غار وچوں
آخرکار ہوگئی منظور شریف توبہ یاغفار یاستارتوبہ

دتے پتے بلالؓ بے جدوں آکے گئے یار نوں یار بلاونے نوں
کسے گھریں رسولؐ دے جا کیہیا حضرت گئے نے اُمت بخشاونے نوں

اندروں سجدیوں سِر نہ چکنا ایں جچر وحی نہ آوے اٹھاونے نوں
سُن کے جنت خاتون وچہ پئی سجدے دربار رب دے کوک سناونے نوں
میرے ابا دی اُمت نوں بخش رَبّا کراں در تے سو سو بار توبہ
یاغفارتوبہ یاستارتوبہ

عرض جنت خاتون دی رب مَنّی جا کے وحی پہاڑاں وچہ بولیا اے
سر سجدیوں میرے رسولؐ چک لے بابِ رحمتی رَب نے کھولیا اے
سُنیاں اُمت دی جدوں نجات ہوئی نبیؐ نے ورق شکرانے دا پھولیا اے
جو کُجھ منگدے سو لے لیندے جیدی عاجزی توں فرش ڈولیا اے
ایسی توبہ نوں رَب توفیق بخشی کرکے ویکھ توں اک بار توبہ
یاغفارتوبہ یاستارتوبہ

مُرغی بچیاں والی دا اِک بچّہ

مُرغی بچیاں والی دا اِک بچہ لے گئی چیل تقدیر نال اُٹھا کے تے
پا یا شور مُرغی جدوں وچ وہڑے کہیا حضرت یعقوبؑ نے آکے تے
نی اِک بچے نوں کیوں پئی جُھورنی ایں رکھ باقی دے سینے نال لاکے تے
باراں بیٹے سن حضرت یعقوبؑ جنہاں وچوں ٹُر گیا یوسفؑ جدایاں پا کے تے
اوس مرغی دے بول نوں یاد کر کر رہے یعقوبؑ روندے استغفار توبہ یاستار توبہ
صورت اپنی شیشے وچوں ویکھ یوسفؑ ویکھو اپنے آپ تے بُھل گیا
آکھے جے میں وِکاں غلام ہو کے ویکھو گنج قارون دا کُھل پیا
پراکھاں نال دکھا لیا رب اوہنوں اَٹی سوتر دی سی اُہدا مُل پیا
کیتی توبہ تے آئی آواز غیبوں جواہر نال جواہراں دے تُل گیا
آخر لیا عزیز خرید اونہوں تے خریدار آکھن استغفار توبہ یا غفّار توبہ

بے نیاز دیاں بے نیازیاں

سلیمانؑ حضرت ایڈی شان والے جیدا پریاں نے تخت اُڈایا سی
گھر وَل آئے نال اِتفاق اِک دن پِنڈ دے وچ جَد آیا سی
کوہجی کُڑی چیوراں دی ویکھ کے دِلوں اے خیال لیا سی
کیہڑا مرد جو اینہوں قبول کرسی میرے مولا نوں بول نہ بھایا سی
ڈِگ پیا مُندرا تے بخت پِھر گئے ،ہو گئے در بے در استغفار توبہ

آخر اُنہاں ایں چیوراں دے ہوئے نوکر مولا نے رنگ دکھایا سی
ایسے ہر دل عزیز غلام بن گئے اُنہاں کہیا سی جو بجا لیا سی
اوسے لڑکی دا اُنہاں دے رشتہ اُنہوں گھر جوائی بنایا سی
کتھے پریاں دا بادشاہ کتھے ماچھی حکم رَب دا کسے نہ ٹالیا سی
اوسے عورت دے واسطے ندی اُتے لیوندا مچھیاں دے چک کے بھار توبہ

اِک دن عالم عروج وچ ویکھ اُنہوں بول بولن دا جدوں دھیان آیا
پے کے سجدے دے وچ آکھیا بخش مولا درتے کرن توبہ سلیمانؑ آیا
بحر ہستی آگیا جوش اندر اوسے دن سی گھر مہمان آیا
لگے اوسی لئی پکان مچھی پیٹ پھاڑیا تے مُندرا باہر آیا
سُنی گئی جدوچ سرکار توبہ مولا بخش توبہ استغفار توبہ یا قہار توبہ یا غفّار توبہ

اَلمدد

کراں سخن پیار دے ہار گُنداں، دیوے ہمّتاں لاشریک مینوں
اٹکل گھٹ زبان نہ چل دی اے مولا آپ چا دیوے توفیق مینوں
کرے کرم کملیؐ والا کملیاں تے، مِلے ایمان قرآن حدیث مینوں
اوتھے وَدھ تھیں وَدھ کوئی حد نائیں، کرنی آوندی نہیں تعریف مینوں
شاعراں وانگ ہر ویلے نئیں بحر میرا، کدی کردا اے لُطف لطیف مینوں
کول کول میرے رُس رُس پھردے نے پچھدے قافیے نئیں ردیف مینوں
عقل گھٹ بے علم زبان موٹی کرنی آوندی نئیں گل باریک مینوں
سوہنا دیکھ کے کری پیار جانا، کرنی آوندی نئیں پرتیت مینوں
آوے یاد جے کسے دی یاد کرنا نئیں یاد پریت دی ریت مینوں
لُوں لُوں دُکھدا دِل وی تہکھدا اے انج پائے جے کسے تویت مینوں
ہائے ہائے جس دے نال پیار میرا گیا کنڈیاں اُتے دھریک مینوں
بڑا ویکھیا سی راہ تے واہ پے کے مرن آوندی نئیں پرتیت مینوں
معرفت دیا گلاں کراں کیویں یاد شریعت طریقت نئیں حقیق مینوں
ویکھاں الف تے اِکو جہیا نظر آوے ، میم نے دَسیا پاک پلیت مینوں
کھلوواں نیّت نماز محبتاں دی، دھرتی جاپدی سب مسیت مینوں
ہوون ہار سرتے کدوں ہو جاوَنی کوئی یاد نئیں وقت تریک مینوں
پَیندی یاد گل جد وچھوڑیاں دی کردی غماں دے کھوہ غریق مینوں
دَس دُور اے جیدی قصورمنڈا آوندی اے آواز نت نزدیک مینوں

نذرانہ عقیدت بحضورِ رحمتِ دو عالم صلی اللہ علیہ وسلم

پیشوا ساڈا کمبلی والڑا اے جدھے شاناں توں شان عروج ہووے
رجھتے جنّ انسان حیوان جھک گئے نوری ملک دی وچ سجود ہووے
جدھی شان دے وچ بیان سارا کول قرآن موجود ہووے
ہووے آپ خدا ثنا کردا کہندا پیا محبوبؐ محبوب ہوئے
نبیؐ تے نبیؐ دی آل اُتے صبح شام سلام درود ہووے
مُنکر کلمے تے آل قرآن دا جو دِیوا اُوس گُل نابود ہووے
پڑھے صدق تھیں جے انسان کلمہ زندہ اوس دا مویا قلوب ہووے
ذکر کلمے تھیں مرد خدا سالک جلوہ ویکھ کے کوئی مجذوب ہووے
برکت کلمے تھیں سومنات مندر ڈھاندا غزنیوں چڑھ محمودؒ ہووے
نوری سورج محمدیؐ دین والا کدی نہ جیہڑا غروب ہووے
سورج چن دی روشنی مٹ جاسی ایہہ فیر وی چمکدا خوب ہووے
لہندے چڑھدے سارے جگ اندر ایہہ چانن شمال جنوب ہووے
صفتاں کرن وچ آوے نہ صفت اوہدی بے حد نہ وچ حدود ہووے
سوہنا دین اخلاق جماعت اِکو قصورمنؔدا پاویں تے پاویں ایوب ہووے

رُباعیاں

میں تے مناں آن عرشِ معلیٰ دا بڑا رتبہ پر شاناں ودھ نے اُس زمین دیاں
جتھے حضورؐ دا ہویا اے نور انور لاٹاں چمکیاں دُرِّیتیم دیاں
جنتاں توں ودھ مدینے دیاں گلیاں تلیاں لگیاں سن جتھے محمدؐ امین دیاں
تک تک مدینے دے ول قصورمنؔدا اکھیاں تھک گئیاں عرش عظیم دیا

رب محبوب خاطر کیتے دھرتی امبراں چاہ تے چمبل
سر تے تاج لولاکی دَھرکے مونڈھے کالا کمبل، شان مزمل
کی کرے اشارہ یٰسین دی کھونڈی ویکھ ہوش نوں سنبھل نال تہمبل
قصورمنؔدا اُوہدے فضل دے باہجھوں کم نئیں آوٗندے عمل پاوٗندی اے رَمل

کفر تے شرک دے گھر مکان ہوئی مالک آئے جد دو جہان والے
جدی شان دے وچ بیان سارا دسے راہ ایمان قرآن والے
تے سورج دین دا چڑھ پیا مار لاٹا کُھل پئے راز توحید عرفان والے
تُسی پڑھو درود قصورمنؔدا اے زمین والے تے آسمان والے

کفر اندھیر تھیں ہوئی سویر یکدم جدوں چڑھیا دو جہان دا چن
شانا ویکھ کے زمیں تے محمدؐ امین دیاں ٹوٹے ہو گیا آسمان دا چن
لمبُو ظلم دے بُجھ گئے وانگ دیوے جدوں چمکیا حیدریؓ شان دا چن
اوہدا ماہ رمضان تے عید کاہدی قصورمنؔد جنے ڈٹھا نئیں اپنے ایمان دا چن

بندہ صفت کی اوس دی کر سکدا عاشق رب ہے جس حسین اُتے
لکھاں یوسفی حُسن پئے ہون صدقے اُہدے اک اک وال مہین اُتے
اُہدے جیا کوئی بے مثال سوہنا آیا ہور نئیں کوئی بَھن زمین اُتے
جے زمین تے نئیں قصورمنؔدا گیا کون اے عرش برین اُتے

بے شک عرش معلّیٰ دا بڑا رتبہ پر شاناں وَدھ اوس زمین دیاں
جتھے حضور دا ہویا سی نور انور او لاٹاں چمکیاں دُرِ یتیمؐ دیاں
جنتاں توں وَدھ مدینے دیاں گلیاں نے جتھے تلیاں محمدؐ امین دیاں
تک تک کے مدینے دے وَل قصورمندؔا اکھیں پک گیاں عرش عظیم دیاں

نبیؐ نوں بشر بنان والے ذرا سامنے آ سمجھا کے دَس
حضرت نے ستاں آسماناں دی سَیر کیتی تو ایس بنیرے تے جا کے دَس
سورج، تارے، چن کچہریاں کرن جتھے اُوس توں پَراں کوئی خدا تے دَس
قصورمندؔا محمدؐ دے ناں باہجوں کدھروں ہوروں قصور بخشا کے دَس

لاواں پکڑ معراج دی رات سرورجدوں چڑھے براق دی زین اُتے
ادبوں دوڑ کے منزلاں قدم چُمے عرش بچ کے آیا زمین اُتے
ملاقات تے شوق دی حد ہو گئی ناز ختم ہوئے نازنین اُتے
او فقیر اخیر بلندیاں پاوے او ختم ہوئے ہونے مُرسلین اُتے

اوس دن عرش وی کیتی اے بسم اللہ جدوں گئے سن مہمان حضور دے سن
ہر دم تھیں صلّ علیٰ نکلے ایسے شعلے محمدیؐ نور دے سن
دست بستہ کھڑے ملک حاضر سرگونج او قافلے حور دے سن
ملیا یار نوں یار سی بہشت ناتا مٹ گئے جھگڑے جیہڑے دُور دے سن

شانِ انسانی دے وچ نہیں فرق پاوٗندا کتا بھونکدا رہوے یا وَڈ کھائے
صدقے جاں محمدیﷺ عادتاں توں جیہڑا ٹُٹیاں لجاں نوں لج پائے
لوک دَین گالی اگوں جھولیاں وچ بھر بھر کے پھلاں دے چھج پائے
قصورمندؔ حضورؐ دا نہیو سایہ، دونویں جگ حضورؐ دے ہیٹھ آئے

درصفت پنجتنؑ پاک

پنج بنا نہ اوہدے خدا منّے جیہڑا پنجاں دا نہ غلام رہ سی
پنجاں دے ناں ای حوض کوثر دھڑا دھڑ پنجاں دا چل دا جام رہ سی
سچ نے فیض دے گنج پائے، خاص عام اُتے فیض عام رہ سی
قصورمندؔا پنجاں دا ای نام ایسا لے نام جیہڑا اوہدا نام رہ سی

خیبر فتح تے مشکل نہ حل ہوندی جے ناں حیدرؓ کرار آوٗندے
جئے کر بہتر تن نہ صدقے حسینؓ کردا کدی نہ دین تے موسم بہار آوٗندے
فضل کریم تے ترس دی گھٹ بن کے جے نہ کمبلی والے سرکارؐ آوٗندے
جنت وہلیاں ہونی سی دوزخیں بھیڑ قصورمندؔا ایہدے وچ کیویں گنہگار آوٗندے

کرے دان سوالیاں نوں بچیاں دے، ایہڈا کون سخی وچ جگ ہوئے
ہوئے گھیو تے جم کے رہوے بیٹھا، اِنج سامنے چمک دی اَگ ہوئے
بے لج تے لَج نوں ٹور دے ہون، ہوئے کون جو پالدا لَج ہوئے
قصورمندؔ سخی حسینؓ آقا، سر تے صبر تے عشق دی پگ ہوئے

غم حسینؓ دا دِلے اندر کریں خودی تے شان بلند کیویں
پینا ایں دودھ شربت نہیں خیال تینوں پانی کربلا ہوئے سان بند کیویں
پھرے آپ آزاد نہیں یاد تینوں ہوئی آل رسولؐ دی تنگ کیویں
سن کے امامؑ دا حال قصورمنداؔ تیرے ہسدے رہندے نیں دَند کیویں

سورج چن وی جہاں دی من ٹردا رب اُنہاں توں کِدرے وکھ دَسیں
نبیؐ تے نبیؐ سی علیؓ دی خو والا چوی ہزار توں پھول کے لکھ دسیں
شربت قاتلاں بچڑے راہے مولا جے کوئی ڈھائی تے بے شک دسیں
بَن مذہب دی باڑ قصورمنداؔ نشان حیدری پیا ان چک دَسیں

بشر نبیؐ نوں کہندیاں سوچ تے سہی چن توڑ کے بندہ نئیں جوڑ سکدا
ہووے لکھاں دی قضا نماز ڈیگر ڈبدے سورج نوں بندہ نئیں موڑ سکدا
کرے علم چتراایاں لکھ بندہ کلمہ مُٹھ وچ پڑھ نئیں روڑ سکدا
چوسہ اک بازو دا مار قصورمنداؔ در خیبر دا بندہ نئیں توڑ سکدا

کرے زہد عبادتاں حضورؐ نوں کہے بندہ مسلمان پر مومن نئیں ہو سکدا
ذکر خدا خدا پیا کرے پر محمدؐ دے نام باہجوں دل توں کفر دا داغ نئیں دھو سکدا
ادب خلق توں ہو وے سو دل خالی نئیں درد حسینؓ وچ رو سکدا
پڑھے تہجداں ہووے نمازی قصورمنداؔ پر او جنتی کدے ہو سکدا

تیرے ناں تے شان دا علم پڑھیا پر حرف علم نہ مول سیان دا ہاں
ب، ت دا کوئی نہیں جے پتہ مینوں اکو الف تے میم نوں جان دا ہاں
ہتھ پیر نہیں اٹھ دے غیر ولے جدوں سامنے دونواں نوں جان دا ہاں
صدقہ حیدرؓ دا منگ قصورمنداؔ تاں ای جگ اندر موجاں مان دا ہاں

جھوک۔ قصورمندؔ کی ضِد سطریں

کھلیاں کر کے بانہیں دِسیا شاہِ کونین اے
میں واں حسینؓ دا تے میرا حسینؓ اے
ٹھنڈک اکھیاں دی او دل دا چین اے
فرزند علیؓ، نالے لاڈلہ بتولؓ دا
صدقے میں صدقے اے کنبہ رسولﷺ دا

صبر کمائے کربل، مولا شبیرؓ نیں
کردے نے ظلم جیہڑے ظلم دے پیر نیں
حق اُتے قائم کھاہدے خلق وچ تیر نیں
خیمیاں دے وچ خالی جھولا رہیا جھول دا
صدقے میں صدقے اے کنبہ رسولﷺ دا

عونؓ و محمدؓ دونویں زینب دے شیر نیں
سوہنے نیں رَج کے دونویں ہی دلیر نیں

مار دے نے تیغاں دشمن کر دِتے زِیر نیں
ماریا میدان جنہاں حق تے اصول دا
صدقے میں صدقے اے کنبہ رسول ﷺ دا

کرم کِیتا رب دھوتا دامن داغدار نوں
حُرؓ آن ڈِگا قدمیں چھڈ باطل قطار نوں
رو رو آکھے سینے سید لاؤ دکھیار نوں
حق دا سوداگر کیویں باطل قبول دا
صدقے میں صدقے اے کنبہ رسول ﷺ دا

دَرصفت صحابہ کرام رضی اللہ عنہم

چارے یار نبیؐ دے اعلیٰ اِکو جہئے پچھان، شک نہ جان
قول شریعت نبی دی اُتے صدیقؓ، عمرؓ، عثمانؓ صدقے سان
حیدرؓ صفدر یا شاہ علی خاص نبیؐ دی جان راز نہان
قصورمندا ہر مشکل اندر منگ مدد علیؓ مردان مشکل آسان

عاشق تیرے، تیرے اُتے بھیجن لکھ سلام سُن کے نام
دید تیرے نوں حج سمجھ کے پھر دے بنھ احرام، خاص کہیہ عام
تیری حُب محبت باہجوں زندگی جائے حرام، عمر تمام
قصورمندا کھلے نے بن جماعتاں عاصی لوگ تمام، توں امام

تن سو تیرہ نے ہزاراں تے فتح پائی کدھروں میں وی او قطار لبھنا
بدلے اک دے بتی کڈھ دیوے کدھروں اوہ پیا باطنی یار لبھنا
کربلا دے وچ جیویں حُرؓ کیتی کدوں او وفا وفادار لبھنا
روندیاں نوں چپ کرائے، دکھیاں نوں لائے سینے قصورمند جے لبھے تے اوہ پیار لبھنا

چار یار رضی اللہ تعالیٰ عنہم

اعلیٰ توں اعلیٰ نبیؐ، نبیؐ دے چارے یار اعلیٰ
چک نائیں چواں وچ نبیؐ کہیا اکو جہئے چارے دلدار اعلیٰ
پئے اج وی مشکلاں حل کردے مشکل کشا تے حیدرؓ کرار اعلیٰ
عاشق رسول مقبول صدیقؓ اکبر جہاندا نبیؐ دے نال پیار اعلیٰ
جابر عادل عمر فاروق اعظمؓ دشمن نبیؐ تے اٹھائی تلوار اعلیٰ
عثمان غنیؓ حضرت غنی سَن مال اندر کیتے حق دے پئے پیار اعلیٰ
رُتبے گنتیاں وچ نہ آوندے نے انعام نبیؐ تھیں پائے اسرار اعلیٰ
قصورمندا قصوری ایں بھانویں کیڈا او رحمتاں دا دربار اعلیٰ

غوثِ صمدانی قطب ربانی سید عبدالقادر جیلانیؒ

پیر پیراں نوں اعلیٰ بخشی بے پرواہے، رتبے پائے
چوروں ولی تے کُل ولیاں دے کاندھے قدم ٹکائے، تے قطب بنائے
بارھیں سالیں ڈبے بیڑے سغویں بنے لائے، سنے ملاحے
قصور مندا یاد کریں تے پہنچ پلک وچ جائے، ڈھل نہ لائے

سوہنا ماہی جگاں وچوں کوئی ناہیں اس دے تُل، کیہڑی اے بھُل
کی دَسّاں میں گل کرن نوں جان ہلاون ٹُل، کردے نے پھُل
سخن کرے جیوں سچے موتی ٹٹ لڑیوں پوندے ڈُہل کیڑی آ پُل
قصورمنداؔ خوشبو زلفوں آوندی اے جُھل جُھل دماغیں مُل

لوکیں آکھن ملدی ناہیں کیتے باجھ مزدوری تے منظوری
معافی کالیاں کوہجیاں تائیں خاطر کالی بُھوری ملے ضروری
اوتھوں خالی کوئی نئیں مُڑدا اوہ دربار حضوری جھُلدے نُوری
قصورمنداؔ بخشے جے او نگاہِ کرم دی پوری لکھ قصوری

در تیرا چھڈ جاواں کتھے ناہیں ہور کوئی پاسا تیری آسا
رہے خوف نہ خطرے لگن پھراں بے وسواسا دے دلاسا

ہور کوئی مینوں دِسدا ناہیں حُسن تیرے دا ثانی وچ جہانی
توں مینوں ہُن پچھدا نہیوں لا محبت کانی میریا جانی
توں بھانویں مینوں جانیں ناں جانیں جان کراں قربانی کس کم آنی
قصورمنداؔ مسافر وانگوں اک دن چھوڑ سدھانی دنیا فانی

کلام مرشد قصورمند

کامل مرد للاری ڈٹھا شیخ پور شریف کی کراں تعریف
جس گوہڑے دے کے نال پیاراں دسی نقشبند تاریک رنگ مجیٹھ

جانی جان پہچان کرائے معرفت حقیق راز باریک
قصورمندؔ شہ رگ تھیں نیڑے وسدا لا شریک بہت نزدیک

میاں غلام حیدرؒ اے مُرشد میرا کامل مرد للاری حق بُو پاری
جس عشقوں دے کے رنگ دِلے نوں میرا سخن زبان سنواری رحمت باری
جس دے ترسوں ترس اندر کردی خلقت ساری محبت باری
قصورمنداؔ منگ مدد حیدری جد پوے مشکل بھاری تے جاندی باری

شیخ پور سی رحمتوں پُر ہویا جتھے روضہ محمد پناہؒ دا اے
سخی ظہوری منظوریاں والڑا اے سنیا خاص مرد او خدا دا اے
کڈھے بھکھاں ترساں طلب گار لکھاں خزانہ بے بہا بے پرواہ دا اے
ہندے پے فیض قصوریاں نوں قصورمنداؔ چشمہ جاری رحمت دریا دا اے

میاں غلام حیدرؒ اے مرشد اے میرا گوہڑا رنگ سنیا اوہدے مٹ دا اے
ڈوبا دے کے دیویندا وٹ کررڑے ول وٹ کڈھے جدوں چھٹ دا اے
تے بے رنگیاں نوں دیویندا اے رنگ پکا جیہڑا دھوتیاں ذرا نہ گھٹ دا اے
قصورمندؔ قصوریاں توں پیا بھسا گوہڑا رنگ کرے کوڑے جٹ دا اے

مرشد در تے کھلو کے میاں جی آکھدے نیں

پیرا روضے تیرے دے اُتے وجدے نیں ڈھول
ڈھول کر دے نیں شور غافل اکھیاں کھول

پیرا روضے تیرے دے اُتے ڈھولک دی گھت
کج کھٹ لے ناداناں ایتھے آوناں نہیں وت
لکھاں تیرے توں چنگے کر گئے بستر نیں گھول
پیرا روضے تیرے دے اُتے وجدے نیں ڈھول

پیرا روضے تیرے دے اُتے چڑیاں دا شور
بندہ کاجیں رُجیا ایہنوں وِسری اے گور
دفتر عملاں والے اوتھے گھتنے نیں کھول
پیرا روضے تیرے دے اُتے وجدے نیں ڈھول

پیرا روضے تیرے دے اُتے وجدا چکارہ
اجے ویلا ای ناداناں کر جگ توں کنارہ
لعل مُٹھ وچ تیری اونہوں گھٹے نہ رول
پیرا روضے تیرے دے اُتے وجدے نیں ڈھول

پیرا روضے تیرے دے اُتے چھنکے چمٹے دی ونگ
دنیا مسافر خانہ راہی جاندے نی لنگ
لان دنیا تے دل جیہڑے ہندے انبول
پیرا روضے تیرے دے اُتے وجدے نیں ڈھول

پیرا روضے تیرے دے اُتے گھڑا ہتھ میرا
باجھ عملاں سجنا گور کالڑا ہنیرا
جدوں لگی نہیں لو تینوں پینے نیں ہول
پیرا روضے تیرے دے اُتے وجدے نیں ڈھول

مقولہ شاعر

عشق محبت اوکھا پینڈا نہیں ایہہ گل سکھائی موت وکھائی
جھکے ہوئے ویکھ حُسن تیرے نوں ہر پتا ہر ڈالی کوئی نہ خالی
جھومن آکھن خیر پائیں توں در تے ہاں سوالی ساڈیا والی
قصورمنداؔ قصوری ایں توں کتھے عشق بلالؓ گلاں خالی

صبر قرار پیار نائیں چھڈدا ہے مرض اولّی ناہیں تسلّی
حُسن تیے دی موسیٰؑ وانگوں سجناں اِک تجلّی کسے نیں جھلی
جس ڈٹھی اہیہ چمک پیاری سوئیوای پھر دی جھلی پاندی جلی
قصورمنداؔ میں آساں اندر پھر دی واٹاں ملی راہاں وچ کھلی

عشق نے ورد وظیفے توڑے بہن نہیں دیندا اڑ کے اندر وڑ کے
کول وسیدیاں نوں کولے کردا میں کوئلے ہویاں سڑ کے کڑ کڑ کے
ترلے پاواں پئی مناواں رِوواں دامن پھڑ کے قدمیں جھڑ کے
قصورمنداؔ جدائی سجن دی موت دے نالوں بڑھ کے ویکھیں اڑ کے

عاشق عشق دے کردے پینڈے ڈوراں سٹ خدا تے بے پرواہ تے
بَن توکل تاریاں لیندے وحدت دے دریا تے جتھے نہ ہاٹھ اے
جو کجھ ہو جائے ڈولن نایں راضی رہن رضا تے ہلے نہ وات اے
قصورمنداؔ اوہ مرن تو پہلاں مَر کے ہونا حیات اے مشکل بات اے

فراق سجن دا

کنت دے باجھ بسنت نہ بھاوے ہتھ نہ سہاون ونگاں روپ نہ رنگاں
جال ہوئی نام محرماں اندر کوکاں وانگ کولنگاں باہجوں سنگاں
چھوڑ بستیاں پھراں اُداسی پھراں اجاڑاں جھنگھاں شیر پلنگاں
قصورمنداؔ چل نگر سجن دے جوگی بن کے منگاں ذرا نہ سنگاں

آخر توڑی رجن نائیں تیرے ولوں اَکھاں تے پئی تکّاں
دل نوں دل دیاں کھاندیاں جاون آکھ تینوں نہ سکاں مَیں پئی جھکاں
جاں تک دم حیاتی والا آس تیری میں رکھاں نائیں تھکاں
قصورمنداؔ میں وانگ سسی دے مگر سجن اُٹھ نساں کیچم وسّاں

حسن سجن دا راہزن یارو صبر تحمل کھوئے نہ دل کھلوئے
جاگے نین تے ویکھ نیناں نوں بھر کے نیند ناہیں سوئے اُٹھ کھلوئے
چھم چھم پانی شک نہ جانیں میل دلاندے دھوئے نین جد چوئے
قصورمنداؔ جو عشق دے باہجوں دنیا وچ موئے سمجھ نہ ہوئے

حسن سجن دا کانگیں چڑھیا لہراں ٹھاٹھاں مارے شوہ نے بھارے
ویکھ ٹھلاں نوں لکھا ٹھلے تارو تر تر ہارے نہ دِسن کنارے
چشماں وچوں رشماں جئیا بجلی دے چمکارے لاٹاں مارے
قصورمنداؔ اوہ چن چمکدا دسدے پئے نے تارے لوکی سارے

ویکھ کے چن میرے دل دے ولّوں بُھل جاون شب قدراں کس نوں قدراں
ویکھ کے دل چکور ہو جاندا آون ڈاہڈیاں سدھراں نی بے صبراں
جھلی تے کوبچی کوبجی بھاویں کیڈی بے خبراں اس دے مگراں
قصورمنداؔ مَیں وانگ سسی دے کوکاں پئی وچ قبراں لیسی خبراں

حسن سجن دا کیہہ گل دساں چن اے وچ حسیناں حُسن خزینہ
اس دے وانگوں ہور نہ کوئی دِسدا وچ زمیناں ویکھ کے جینہ
اوہدرے نین صراحیاں نشے تھیں بھر بھر پیالے پیناں دیوانہ تھینہ
قصورمنداؔ مینوں دیس پُنن دا جیویں شہر مدینہ مُسلمینہ

ٹر گئے سجن طوفان جُدائیاں کوٹ آساں دے ڈھائے کون بنائے
جیویں ہوت سسی دے تائیں سُتیاں چھوڑ سدھائے فیر نئیں آئے
کیہڑا ایہڈا دردی میرا مگر اونہاں اُٹھ جائے جا پَرتائے
قصورمنداؔ غم سجن دا دل میرے نوں تائے تے کھاندا جائے

صفت سجن دی

بھولی صورت سوہنا بہتا کیہہ دساں نین دغاڑے جدھر چاہڑے
کیتی جاندا زورا زوری دن دیہاڑے لتاڑے کئی اُجاڑے
دُھماں گھٹے دُھوڑ اڈانڈا پکڑ سولی تے چاہڑے کسے نوں سارے
قصورمنداؔ اے درد منداں دے منڈھوں پے گیا کھاہڑے پیا لتارے

سوہنے لٹ دلاں نوں لیندے کیہہ کرنی صفت معشوقاں چھیل ملوکاں
بھواں کماناں، پلک خدنگاں بھرے نال سلوکاں نین بندوقاں
حسن خزانے اُتے پائیاں ناگ زلف دے شوکاں پھونگر کوکاں
قصورمنداؔ ایہہ حسن محبت نئیں رہندا اے بھیت صندوقاں گھتن کوکاں

عاشق مگر معشوقاں جاندے بھاویں موت نئیں ٹل دی راہوں ملدی
پینڈے ویکھ سسی دے وانگوں ننگی پیریں چل دی راہ تھل دی
سوہنی ویکھ گھڑے دی مٹی شوہ دے اندر گل دی نئیں ہلدی
قصورمنداؔ اوہ رنج مصیبت مگر سجن جو جھل دی سگ دل دی

بے پرواہ پرواہ نئیں کر دے معشوق ہُندے نے سوہنے دلاں نوں موہنے
روندیاں ویکھ کے ہسدے اگوں داغ دلاں کس دھونے سوگ پئے ہونے
سڑن پتنگ نئیں ترس شمع نوں بن چھریوں پئے کوہنے دُکھیں پرونے
قصورمنداؔ پَون کسے نوں عشق دے پُٹھے جھونے عمر دے رونے

دنیاداراں نال گُجھ گلاں

جس نے نام دنیا رکھایا توں کیکن آکھیں میری نال دلیری
رنگ و رنگ اے شاخ حسن دی موت چڑھے پئی نیری جائے نبیڑی
اَجے وی سمجھ نئیں آئی تینوں ہوئی عمر دڈھیری بڈھی ٹھیری
قصورمند وچ دنیا مٹیوں نہ قبر نہ ڈھیری رہ سی تیری

میری میری اکھیں جانا ایں سمجھیں نہ وچ نادانی چیز بیگانی
روپ رنگ سنگھار چھوڑ سدھائے نہ رہی جوانی رُت سہانی
کالیاں تے سفیدی آئی مرجھایا پُھل پیشائی رہی حیرانی
قصورمندا تائیں چھوڑ سدھائے دوست یار جہانی دل دے جانی

اپنا آپ بنائی پھرنا ایں واسہ خودی دی کھٹھی چوڑ ترٹی
پرچن وِچ نہ آوے کدی دل خواہشاں دی بھٹی پیٹ دی مٹی
سچی دست پیاری ساری بھری نفس دی چٹی چوڑ کر سَٹی
قصورمنداؔ اوئے روہڑی جانا ایں عمر ساری وی کھٹی حرص دی ہٹی

جس دے ہوویئے ہو جاندا اے موتوں اگاں لنگا کے جرم گوا کے
لوکی آکھن ہیر دا رانجھا آیا مُندراں پاکے ٹلے جاکے
بن گیا مہینوں سوہنی دا پٹوں بیرے لاکے مال لٹا کے
قصورمنداؔ پنن سسی دا دھوبی نام دھرا کے ذات وٹا کے

عاشق لوگ معشوقاں دے ہوندے دامن گیر مر کے اخیر
رانجھن خیریں آوے میرا پئی مناندی پیر جٹی ہیر
سوہنی تائیں سوہنی ہو گئی شوہ نوں جاندی چیر ترے پئی نیر
قصورمنداؔ وچ تھل دے سسی نینیں چھٹا نیر پھرے دلگیر

صورت ویکھ سجن دی جنہاں پئی اے چنگ چواتی جلوہ ذاتی
کئیاں ویکھ گھتے نے رولے پھر دی کوئی چپاتی عقل وی باقی
وچو وچ سہارن دم نہ مارن زخم جھلن وِچ چھاتی باجھوں ساتھی
قصورمنداؔ اوے پیار سجن دا ایہو باقی حیاتی عاشقاں جاتی

توں اپنے آپ نوں چنگا سمجھیں مندے سمجھیں سارے اَوگن بھارے
کتھوں چلیاں کتھے آیاں اجے نیت نہ ہارے بڈھے وارے
بُکل دے وچ منہ پا ویکھیں کی کی کیتے کارے ویکھ دوبارے
قصورمنداؔ قصوری رہندے تیرے جہے نکارے اَوگن ہارے

اے گواہنڈیو ہمسایو مرگیاں میرا اُچا ڈھیر بنائیو مٹی وی پائیو
جتھوں دی دلبر لنگے میرا راہ دے وچ دَفنائیو اونہوں وی دس جائیو
کہندا سی طالب تیرا قبر میری تے آئیو تے مِل جائیو
قصورمندؔ بس عرضاں کردا بندہ قصور میرے بخشائیو کرم کمائیو

مُکی عمر مُکایا نہیوں پینڈا اِک دُولاہنگ نہ بھر پلاہنگ
لُوں لُوں داغی دنیا اندر کھا وکھاندی ساہنگ نکل دی چاہنگ
دل نکارے نوں لکھاں خواہشاں نت و دھیری باہنگ نہ لگے لاہنگ
قصورمندؔ مل راہ سجن دا بھر کے اِک دلاہنگ رکھ تاہنگ

کاہنوں جل حرصاں دے اندر بیٹھا ایں جان پَھسا کے قابو آ کے
غفلت سستی چڑھ گئی اے تینوں دنیا تے دل لا کے اوہ قول بُھلا کے
دَرد کنوں دل صاف کریندوں عشق دی اَگ جَلا کے خوب تپا کے
قصورمنداؔ فیروقت نئیں مِلنا ہیٹھ مٹی دے آ کے قبریں جا کے

دنیا مرکب مومن راکب سرور صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم دا فرمان کرن بیان
جہیڑا اینوں حق تے موڑے جیہڑا حق دی راہ تے چلے بہادر او جوان رکھ دھیان
بعد مکیناں ہوکے رہ سی پچھے رڑا میدان جوں سنسان
قصور منداؔ اوے مرد عاشق دا رہ سی توڑ نشان وچ جہان

تینوں کیڑ نئیں کیڑو تیرے، مگر تیرے نے پھر دے وَیری سردے
مشکل ہو گ بچا اونہاں تھیں، رہندے تیرے ِگردے بڑے چِڑدے
جے من لیندوں نہ کرنے پینڈے تَر لے تینوں دِھر دِھردے نیاں کردے
قصورمنداؔ ایس تیری خودیوں نئیں خود دے وچلے کردے ذرا نئیں ڈردے

پہلا بول الستُ بربکم پیا سینے وچ رَڑ کے کناں وچ کھڑکے
توں ایں توں کر بھنے جاندے یار دسدھی سڑکے راہے چڑھ کے
ایہہ لوگ مگر لُٹیرے اوہ ڈرے اگوں نئیں وہندے پچھوں مُڑکے لُٹن پھڑکے
قصورمندا ہے خطرہ ڈاہڈہ پیا کلیجہ دھڑ کے تے دِل پھَڑ کے

سجن دے ول ٹردے جیہڑے ہو محبت راہی عشق سپاہی
بحر غماں وچ روہڑ گئی یارو عزت تے وڈیائی ہتھ نہ آئی
سسی وانگ گئی آں تھل وچ پچھے ڈھولن ماہی جان گوائی
قصورمندا ایہہ کھیڈ عشق دی جس سر بازی لائی جُت دکھائی

رباعیاں

جس ماہی دی آس ہے سَاریاں نوں ہر اِک اُسے دی پھرے وراگن اے نی
اوہدے راز نیاز کوئی انوکھڑے نے وچ سَون تے ناں وچ جاگن اے نی
اوس مالک دے گھر وچ کوئی پتہ نئیں رنڈی کون تے کون سہاگن اے نی
جس نوں کرے منظور قصورمندا آکھ رہئی اے میرا ساجن اے نی

جہدا حُسن جگہت وچ کہن دیوانے اوہ دسدا کیہڑیاں تھاواں ڈھونڈے راہواں
کئی لوڑن جاڑ پہاڑاں اندر کئی ڈھونڈن شہر سراواں پنڈ گراواں
کئی پادھویں لاہ لیٹرے بیٹھے سر جٹاں لمیاں لاواں لمیاں ساہواں
آپ لا مکان مکانے وَسے قصورمند فیر مَیں زندگی پاواں کہیا داناواں

سسّی

آدم جام وزیراں نوں سدھ کہیا تسی منادیاں ترت کرا دِیو
کیتی عطاء خدا نے بِنت مینوں شکر دے ڈھول وجا دِیو
ستر گولیاں جھولا جھولنے تے ستر پکھیاں نال ہوا دِیو
میری دِھی دی اَکھ وچ آئی اتھر واقف کار فیئر میری سزا دِیو
میری دِھی دے نفرو سیر واتے لاکھی باغ اک ترت بنا دِیو
میرا تخت صندوق خزانچی دا سر عام بازار ٹکا دِیو
اَج بیٹھ سخاوتاں کراں ہتھیں غرباء ملک دے کل بلا دِیو
جو بیمار نے ایتھے نہیں آ سکدے گھری جا کے مہراں وَرتا دِیو
اج شہر بھنبھور دی شاہی اندر کھانے رنگ برنگ پکوا دِیو
نال نفر مہمان جے کرے ڈِنگی اَگوں ہنس کے گل گنوا دِیو
آوَ جی آکھو آن والیاں نوں آوازے جاندیاں نوں حافظ خدا دِیو
قصورمند جو عیب قصوریاں دے پا پلڑے ترت چھپا دِیو

سارے شہر وچ شاہی اعلان ہوئیا ہر کوئی پہنچیا سُن کے دھوم اوتھے
دے لکھ مبارکاں شہر سارا راہی کھلے نیں ویکھ ہجوم اوتھے
سٹ پتری کرن حساب جیہڑے آن پہنچے نیں ماہر نجوم اوتھے
ڈاہڈا عشق بے ترس قصورمندا قابو جیدی ہوئی معصوم اوتھے

نجومی اپنے جوہر دکھان خاطر حاضر شاہ دے وچ دربار سارے
سَٹ پتری کیتا حساب جدوں پیلے ہو گئے رنگ وَسار سارے

چپ چاپ نہ بولدا کوئی اگوں ٹھنڈے پئے گئے تیز ترار سارے
جرت کسے نوں ہوئے نہ بولنے دی اک دوجے نوں کرن تیار سارے
سر سمجھو وَکھ سریر نالوں غضب شاہ دے نال تلوار سارے
ہتھ بن کے آخر اک بولیا اے شاہا اسی تیرے نوکر خدمتگار سارے
کہیے سچ تے جان دا خطرہ اے ماریئے جھوٹ تے گنہگار سارے
کرو مہر تے جان امان بخشو ہتھ بن کے کرن اصرار سارے
آدم جام تخت توں اٹھ یارو کھَلا آن کے وچ وچکار سارے
عہد کر کے جان امان بخشی نالے تھاپڑے سو نال پیار سارے
ہوئیا حوصلہ تے اگوں کہن لگے احسان مند تے شکر گزار سارے
تیری دِھی نوں عشق سنبھال لیا اجڑ جان دے باغ گلزار سارے
مگر پنوں بلوچ خوار ہو سی دُھم پئی اے وچ سنسار سارے
وچ تھلاں دے مرنا ای سڑ اپنے کھوج کھوئے تے چونکڑی مار سارے
اساں سچ دی گل سنا دِتی جا سن وِرت تقدیر دے وار سارے
کریں لکھ پیا جتن قصورمندا کر سی جگ دے وچ خوار سارے

آدم جام نے سنی اے گل جدوں نال فکر زمین وچ دھسیا اے
لے سدھ وزیر مشیر دونویں کرو حل اے پئی سمسیا اے
لئی کھچ تلوار دو دھار والی بستہ ظلم دا باپ نے کسیا اے
واڑی وچ میان تلوار مڑ کے قصوریا وِچ کن وزیر کج دسیا اے

ہتھ بن وزیر مشیر دونویں دسن لگ پئے حق انعام دی گل
قتل دِھی دا منع رسولﷺ کیتا کر یاد کج حاکم احکام دی گل
ماریں دِھی تے حشر تائیں لعنتاں نیں اے نہیں کوئی صبح تے شام دی گل
نام ظالماں دا مٹ دا ویکھ اکھیں رہ سی صبر تے حق اسلام دی گل
ناں یزید پلید دا کون لیندا رہ سی حشر تائیں جناب امامؑ دی گل
بعید میم دے الف ای جاندا اے جیہڑا جاندا اے الف تے لام دی گل
کر قید خدا دی ویکھ قدرت پلے پئی نہ نجوم نجام دی گل
گل والے دی گل قصورمندا متے سمجھیں لویں آدم جام دی گل

سسّی نے آکھیا کدوں میرے گھر سدراں ٹکن بَن کے سہرے لڑیاں تے مہندی تڑیاں
رتجھاں سولے ڈھولے گاون کتھوں رحمتی چھڑیاں قسمتاں سڑیاں
کسے نوں نال نصیباں لبھن اے خوشی دیا گھڑیاں تے ڈیکن بڑیاں
قصورمندا کئی رکھ رکھ آساں جا قبراں وچ وڑیاں تے توڑ نہ چڑھیاں

بے وسی سسّی اُٹھ تھلاں نوں نسی تے کیتی عِشق نمانی بڑی سیانی
مارُو تھل کربل وانگوں نہ چھاں نہ پانی تے اَوکھی کہانی
دیکھ کیویں پئی کردی اے پنیڈے اوشہر بھنبوردی رانی تے پیراں تو واہنی
قصورمندا سوکھی اے گل زبانی کرنی اوکھی اے پریت لگانی توڑ چڑھانی

سسی نوں رات وصل دی آئی حضرت عشق نوں غیرتاں آئیاں
جتھے ڈیرے میں کر لینا اوتھے خوشیاں کدے نئیں آئیاں

توُں کیوں سسیے خوشیاں اندر چھیجاں خُوب وچھائیاں
قصورمنداؔ اُٹھ فجریں ویلے دیساں کت جدائیاں

فجر ہوئی تے آن جدائیاں نے سسی نوں چھیوں جگایا
اُٹھ شہزادی کہے وچھوڑا مَیں تیرے وَل آیا
اتن چیتی درد غماں نے سر تے ڈھول وجایا
قصورمنداؔ اُٹھ چل تھلاں نوں لین تینوں مَیں آیا

لتھا سُو نشا فجریں ویلے جد جاگ سسّی نوں آئی
بُجّھ ہویا پیمانہ ڈِٹھا اُلٹی ہوئی سراہی
پائی گونج وچھوڑے سر تی پئی کوکاں کرے جُدائی
قصورمنداؔ پھڑ کے چھیج دے اُتوں آن ٹھال لئی درد سپاہی

سُتی اُٹھی بستر سجن دا خالی نظریں آیا
نکل گئی سی آہ دل دی کردی ہایا،ہایا
آندی کیچ دیاں کرواناں مَیں تے ظلم کمایا
قصورمنداؔ اُٹھ ٹری تھلاں نوں آندی اے میل خدایا

حرفلیاں وانگ اُٹھی جد سسّی عقل آئی یو سُو خانے
نہ اوتھے کروان کیچم دے نہ بوتل نہ پیمانے
ماریا ہتھ پٹّاں تے آندی اے پے گئی لُٹ جہانے
قصورمنداؔ ہُن باجھ پُنّن دے اے کس کم باغ شہانے

رو رو آکھے باجھ نصیباں دے ٹکدے نے ٹھوہ کوّلے
کی دیواں سِر دوش بلوچاں تے لکھیا پَے گیا پلّے
اوڑک جاواں گی راہ کیچم دے یار سنگی ٹر چلے
قصورمنداؔ اگے تھل پیئے سدے نے پرَ پنچھی نہ ہلّے

عرش دلاں دا پیا ڈولے کھاندا درد سسّی دے شوروں
جھلی کملی ہوئی دیوانڑی دل نہ پر چے ہوروں
ملک ویرانی پُنوں باجھوں تے پِھرے پئی بھنبھورو
قصورمنداؔ پیا دِسدا سُو باغ لاکھی وَدھ گوروں

کیچم شہر دے راہ دے اُتے وانگ قیام کھلوئے
گھوج اُونٹھاں تے کر دی سجدے مُنہ دَھر پئی روئے
پینڈیاں سَوڑاں پنّی جاندی نئیں ویندی ٹبّے ٹوئے
حضرت عشق قصوریاؔ ڈاہڈا عقل صبر کر موئے

سسی مار کے زانوں بیٹھی انج ہتھ کھوج تے دھر کے
پُنوں پُنوں کر تسبیاں پڑھدی تے پئی چُمدی اے سجدے کر کے
نیت دھیان کیچم دی نیچا ساہ لیندی اے ہَوکے بھَر کے
قصورمنداؔ میں کیچم جاواں بھانویں پہنچاں وی مَر کے

کھلیاں باہیں پئی مارے ہائیں کر یاد سجن نوں سسّی
درداں سوڑ کیتی وچ سینے تے چھڈ بھنبور نوُں نسی
وے جے نہ مِلیوں کیچم مَینوں میں مر ویساں تسّی
قصورمنداؔ جس پریت لگائی کدے سُکھی جھوک نہ وسّی

کرنا سخن زبانی سو کھا تے ورتن اَوکھی جانی
وقت دوپہر تے ننگی پیریں او شہر بھنبور دی رانی
سسّی جان تہان کیچم وَل کر کے کوکے پانی پانی
قصورمنداؔ اے تے سِراں دے سودے نئیں سوکھے مِلدے ہانی

تُپ طوفان تے لُو پئی وگدی تے وانگ دوزخ تھل تتے
عشق دلیریاں دیندا جاندا سسّیے پرتیں مَتے
پَیریں چھالے تے کھوج پئی پالے تے نین پُنن کروتّے
قصورمنداؔ عشق نہ مُڑدا خیریں جس دے پیندا ای گھتے

ہائے !ہائے! پئی کرے آوازاں تے ٹٹّے ہوئے صبر سہارے
دردوں ہاہ پوے جتی تے عرشیں جاندے سُو نعرے
دوروں ویکھ دَلوں ڈر کھاندا اِک پیا آجڑی اِجڑ چارے
قصورمنداؔ ویکھیا دُوروں کھلو کے زیور دے چمکارے

نیڑے آگیا تے پیا قیاسیں حیرت وچ حیرانی
آکھے شکل شہزادی دِسے یارو اے زنانی
ننگے پَیر دوپہر سورج دی تے تتے تھل طوفانی
قصورمنداؔ کیویں پئی پھر دی جھلی آبادی چھوڑ ویرانی

کرے قیاس قیاساں دے وچوں اے دلیل کھلوئی
یاں کوئی ڈَین یا حُور فرشتہ جاں کوئی عاشق ہوئی
کُھلے وال تے حال نئیں کوئی ایویں دل نوں کُھوا موئی
قصورمنداؔ ایتھے باہجھ واشق دے پہنچ نئیں سکدا کوئی

کون کوئی توں تے کتھوں آئیوں پُچھے پیا ایّالی
سسّی نام بھنبور مکانوں تے میں بھیڑیاں بختاں والی
پنّوں خان جوان کیچم دا میں تتی دا والی
قصورمنداؔ اوہ بات نہ پُچھے سمجھ قصوراں والی

ایالی فیر دوبارہ پُچھے نی توں سناویں ساری
پَریں چل کیوں تھل وَل آئیوں نی بنی آں لاچاری
حال دوہائی وانگ سودائی نی پئی رو رو کریں آزاری
قصورمنداؔ سُن کے کلپن تیرا میری وی جند ہوئی دکھیاری

سسّی نوں وصل دی رات آئی پئی رب دا شکر گزاردی اے
دُکھ چاگ دیسی باغو باغ ہوکے آگئی خزاں تے رُت بہار دی اے
بُلبل پئی ناز و ادا کردی ویندی گل نوں پَر سوار دی اے
زرد رنگ تے سرخ سرنگ ہویا اے کھاندی شرم پئی کلی انار دی اے
سیاں آگیاں سسی دا یار ویکھن جیوں چڑھی ہوئی فوج قندھار دی اے
لے آ ساقیا جام سرائی جلدی طبیعت جوش وچ پئی پکار دی اے
کرو بسترے تے پلنگ لگا دیوں اُنتر جنہاں دی خاص نوار دی اے
نی اَیسی کرو خاطر بیان نہ کرن چارت پر اَج آمد میری سرکار دی اے
آیا فرش تے عرش توں سیر کر کے سب حوراں پئی روپ سنگار دی اے
پئی آکھدی صَلی علیہ دا ورد آکھو کر کے متا تے اے چتار دی اے
انتظام غلام پئے ٹھیک کر دے جوں جوں رات پئی سیاہی کھلار دی اے
قِسم قسم دی کھانے تیار ہوگئے رہی نہ حد نہ کوئی شمار دی اے
سجایا خوب مکان دستر خوان وِچھ گئے خدمت گار پئی کئیں کھلار دی اے
آگئی پنّوں دے کول تے اُہدیاں ساتھیاں دے ہتھ بنھ کے عرض گزار دی اے
آکھے سجنوں چل کے کھاؤ کھانا عرض منظور ہو گئی دُکھیار دی اے
تے لے گئی پنوں نوں اوسے مکان اندر جتھے تصویر اگے دلدار دی اے

ودی ہوئی سی مرضاں توں درد جیہڑی ہو گئی مرض دور بیمار دی اے
قصورمندؔ پنن دے ناں اُتوں جند جان قربان کروار دی اے

دغے باجھ نئیں ہونا کم ساڈا بہہ کیتی اے قِیلو قال ہوتاں
دے کے نشہ شراب بے ہوش کریئے اے گاٹیاں لیاں نے گال ہوتاں
کر کے اے صلاح مُڑ آکھدے نیں پنوں خان نوں سَد کے حال ہوتاں
اَج خوشی دی رات توں شب رات آئی آ کر دے نشے تیں چاہ نہال ہوتاں
کرکے گفتگو نیم زبان میٹھی پنوں خان نوں لیا اٹھاں ہوتاں
کھولن فیر شراب حساب باہجوں کئی قسم گلاب تے لال ہوتاں
پنوں خان نوں پُر کر کے جام دیندے تے خالی اپنے مُنہ دے نام ہوتاں
کیتو نے چا گمراہ نہ سر رہی لیو نے پلنگ نوں اُٹھال ہوتاں
سسّی لگی کر لان تے سَوڑ دِ نوں پنوں خان دا ویکھ کے حال ہوتاں
کہندی جاگ وے کیوں شرراب پیتا ای میرے سوہنیاں دے سوہنے لال ہوتاں
بیٹھی پھڑ بائیں آکھے جاگ ماہی دے آکھے گل بات کرکوئی میرے نام ہوتاں
ٹُر گئی رات ادھی پنوں نئیں سار لدھی بیٹھی رکھ کے سک سکال ہوتاں
آوے نیند اکھاں ناجوڑدی اے بہندی کر کے سُرت سنبھال ہوتاں
ہوتاں سمجھیا چُوٹے پئی کھاوٗندی اے تے کم ہوے گا جل جلال ہوتاں
دیندی بھَر پیالہ اِک دارو سخت والا شیشہ روح فنا نکال ہوتاں
نئیں سی سسی نوں بے سار شوہدی کوئی کرنی اے دغے دی چال ہوتاں
سوں گئی مار کلاوٗڑا یار تائیں بائیں سَٹ کے گلے دے نال ہوتاں
پہرے دار سُتے آمڑ چور ڈُھکے سیاں ویکھیا سسی دا حال ہوتاں

چوری کرن تے دھرن پیئے پَیر پولے کدھیر آوے ناں کیٹر صاحب ہوتاں
سسی رہی سُتی کرم والی تے کولوں پنوں نوں لیا نکال ہوتاں
لیندے نے سٹ کچاوڑے خان تا مَیں فیر لئے نیں اُٹھ اُٹھال ہوتاں
ہونگر مار دے اُوٹھاں نوں ٹوردے نیں چڑھے دن نہ پئی کال ہوتاں
سن کے گل اے عرش وی ہلیا ای کیا ظلم کیتا سسی دے نال ہوتاں
گڑھا قہر دا چاہ برسا یا نے پیا سسی دے دیس دے بال ہوتاں
چاہ یار تیئں یار وچھوڑیا نے دتی اَگ جُدائی دی بال ہوتاں
جاسی ہن چھڈ بھنبور قصورمنداؔ تھل ول چلی کرکے سی پال ہوتاں

مال آکھدی سسیے نی توں نیو ٹکانگے لایا نال بلوچاں دے بُھل کے
پینڈا مارو تھل دا سسیئے اُتھے وا نئیں لگدی جُھل کے
دھوبن ذات کمینی سسیے نی تیری جئیاں دا کی مُل اے
قصورمنداؔ توں ٹھاک سسی نوں کاہنوں مردی اے رُل کے

ماں آکھدی سسیے لگ آکھے ایویں رو رو حال ونجا نئیں
اُٹھیا شہر بھنبور تیرا شور سُن کے اُچی لوکاں نوں کوک سُنا نئیں
گئے لَد کروان روان ہو گئے ہُن پُٹ لِٹاں خاک پا نئیں
قصورمنداؔ اے صبر اے کم تیرا لگ آکھے میرے تھلیں جا نئیں

سسی آکھیا پنن خاں اتوں لکھ وار اے جان قربان مائے
کی ہویا جے شور بھنبور سُنیا اجے سُنے گا گُل جہان مائے

لاکے اکھیاں تے فیر صبر کرنا کتھے گئی آ عقل دھیان مائے
قصورمنداؔ اساں تھلیں جاونا اے جیویں کربلا شاہ میدان مائے

غصّے نال پئی ماں جواب کردی اکھیں نال پردیسیاں لائیاں نی
کریں وَین کیوں ہُن سَودین ہوئی ایں لٹاں پُٹ گلے وچ پائیاں نی
جتھاں ہوتاں دا لے لئے ناں جیویں اُو تے کری جاندے بے وفایاں نی
کی نیو پر دیسی دا قصورمنداؔ جاندے او وطن نوں کت جدائیاں نی

سسی اکھیا اُوکی یار دی سار جانن جتھاں کدے نہ اکھیاں لایاں نی
پُنن خان دا شان تے اِک پاسے، اِک پاسے خدا خُدایاں نی
مشہور اے جہان وچ ہوت میرا جدیاں عرش تے کوک دہائیاں نی
سُتی غفلتاں وچ قصورمنداؔ اَج تھلاں وچ ہون صفایاں نی

دے دے نصیحتاں کہے سسی میرا کر لیا ای دل تنگ مائے
لاٹ ویکھ چراغ دی دس مینوں کدوں لیندا سی مت پتنگ مائے
او کیوں جان کے جان گواوَندا اے کدوں شمع اوہدی درد مند مائے
مینوں کیچ ولوں پئی روکنی ایں کیوں ہووے قصورؔ توں مند مائے

دے دے نصیحتاں ماں تھکی اِک نہیوں منّی میری گل سسی
اوتھے لوہیا وی پلک وچ ہووے پانی تپن دوزخاں وانگ نے تھل سسی

واقعہ کربلا دا اگے یاد تینوں ملے گُھٹ نئیں اوتھے جل سسی
تیرے جیہیاں دا آکھ قصورمنداؔ خاک رُل ویسی کرنگ تھل سسی

سسی آکھدی اے سی خواہش میرِی تھلاں وچ ہو جائے میری گور مائے
جھڑیاں راہواں نوں گیا اے خان پنوں میں تے راہ لیا اوہ پال مائے
سِرے یار دے چڑھ جائے جان میرے نئیں کوئی لوڑ جہان وچ ہور مائے
جیہڑی ہوئے منظور قصورمنداؔ میں تے ہتھ دتی صاحب ڈور مائے

ماں آکھدی سسیے لگ آکھے جان بجھ کے مُہرا کھا نئیں
مارو تھل پہاڑیاں جان لکھاں توں تے جان دی کیچ دا راہ نئیں
پینڈے دُور دراڈڑے دُور واٹاں پیدل جان دی او تھے واہ نئیں
کلی جان اے تیری قصورمنداؔ ہور نال تیرے وی کوئی پناہ نئیں

سسی آکھیا او واہ پینا میری خاطر جس دے دو جہان مائے
سنے جوڑیاں عرش تے جان والا صفت لکھی اے وچ قرآن مائے
ہن میں نال رہ ساں کیچ دے وَل دیساں سرا کیچ دے وَل دھیاں مائے
لکھ جل تے جھاڑاں چوں کڈ کھڑدا قصورمنداؔ میرا پنّن خان مائے

ماں آکھدی سسیے لگ آکھے اِنہاں ویلیاں نوں پچھو تائیں گی توں
شرع والیاں تیرے جے گل سُن لئی سُولی وانگ منصور چڑھ جائیں گی توں

کلمہ غیر زبان تھیں بولنی ایں وانگ شمس دے چم لوائیں گی توں
قصورمندؔ جاں شاہ سرمد وانگو پہلے اپنا سیس کٹائیں گی توں

کمر کسدیاں قمر کمان ہو گئی خالی نشانیوں رہ گیا خنتگ میرا
منزل مار شکارتے پہنچیا نئیں پھَس گیا حرصاں دے جال وچ پلنھ میرا
رنگو رنگ ڈِٹھے رنگ مورتاں دے تیرے رنگ تک اُڑ گیا رنگ میرا
اُوہ تے اُوٹھ سن چُوٹھ بلوچ دھوکہ جنہاں لُٹیا اے دل دا گنج میرا
ہر اک بخت غفلت خمار اندر ستیاں ای لد گیا اے سنگ میرا
سُتی ساں میں جس چھیج اُتے خالی رہ گیا اے چھیج پلنگ میرا

ماں آکھدی نکمی جمیں ایں توں جس نے جگ دے وچ بدنام کیتا
عزت پَت نہ باپ دی دیکھی اے توں اے تے خارنامہ آدم کیتا
بولیں ڈھول وانگوں اُچا گج نی ایں شور جگ دے وچ تمام کیتا
پاندے فیض نئیں کیدی قصورمنداؔ جنہاں ماپیاں نوں بے آرام کیتا

سسی آکھیا ابوجہل وانگوں ہوئی ایں جاہل اماں میریاں اکھاں توں ہو جا دُور مائے
اساں وَحْدہٗ لا شریک جاتا ہن میں غیر تھیں ہویاں مغرور مائے
میرا یقین جے چڑھیا حنیف بن کے تیریاں نصیحتاں نوں کرسی چور مائے
ڈھنکا دین دا وجے قصورمنداؔ سسی آکھیا اے دُور دُور مائے

ماں آکھدی سسیے لگ آکھے چھڈ دوستی ہوتاں کمیاں دی
اُٹھ جان راتیں چوری جان والے کرنی گل کی بے یقینیاں دی
جاون اُوٹھاں نوں لد قصورمنداؔ جانن درد کی یار رنگینیاں دی

بے یقینے نہ آکھ نی رہی کُجھ نہ لاجاں والڑا او لج پال مائے
او گھر گھرانا وچ دو جہاناں مَیں در لیا او پال مائے
اُس گھرانے نوں توں نہ جاننی ایں کُجھ جاندا اے حال بلالؓ مائے
منیا اے پنوں نوں اساں قصورمنداؔ صدق یقین دے نال مائے

ماں آکھدی عقل نئیں قائم تیری مینوں سسیے جاہل بناونی ایں
دیویں ہوت نوں شان پیغمبری دے کافر ہون توں خوف نہ کھاونی ایں
اِنج ہوئی نئیں سُنی اے جگ اُتے جیہڑی سسیے پئی سناونی ایں
قصورمندؔ بولیں نہ مندا ماں توڑیں کیوں کعبے دی کند ڈھاونی ایں

سسی آکھیا ایہو جئے کعبیاں توں لکھے حرف رشید وانگوں
جان جاندیوں ہوت دا قدر کی سی تیری دید ہوندی میری دید وانگوں
راہ حق تے سچ وکھان والی لبھاں موت میں کتھوں فرید وانگوں
مکے وڑن نہ دیوے قصورمنداؔ بیٹھی مل کے راہ یزید وانگوں

ماں آکھدی عقل نئیں قائم تیری بڑا سسیے ہوت دا چاہ تینوں
گھر ویکھ کے کتھوں مَیں وَر لبھاں پیا راہ جاندا کوئی آ تینوں

گیا چھڈ راتیں پراں چھڈ کھیڑا کی اے اوس دا چین تے چاہ تینوں
قصورمندؔ جے او وفادار ہوندا چھَڈ جاندا نہ بے وفا تینوں

ماں آکھ دی سسی اے لگ آکھیا جھوٹے پُل امید دے بن ناہیں
کی سوچ بلوچ دے مگر پئی ایں میری مَت پیندی تیرے کن ناہیں
گھوڑے جان دلیلاں دی واگ ڈھیلی لگی موڑ لیاندے سَن ناہیں
پر قصورمندؔ کی عشق سودا جھلا کھائیں توڑ چنگیر دا ان ناہیں

آکھے کون امید دے پُل جوئے میرا تقویٰ وانگ منصور مائے
کدوں ہوش رہندی اونہوں سوچنے دی جنہاں پیتے نے جام سرور مائے
قفل چڑھے نے اونہاں دے قلب خانے سمجھ دور جو بیٹھیاں دور مائے
سرے چڑھی منظور قصورمنداؔ سسی آکھ دی دم فتور مائے

دیکھ کے حال سسی دا بے حال ہوئیاں ڈھلے سٹ کے تن دے جوڑ کھلیاں
زوریں سراٹے دلیلاں دے پئے گھوڑے بے وَس واگاں ہتھوں چھوڑ کھلیاں
مارن سر چتارن اے گل پیّاں اک دوجی نال مُنہ نے جوڑ کھلیاں
اُہدیاں دُکھاں توں اپنے دُکھ چاگے پیاں روندیاں نیر نکھوڑ کھلیاں
ہنجو ڈھلیاں زلفاں کُھلیاں نے کئی ہار سنگار توڑ کھلیاں
خشک مزاج کوئی دُکھ نئیں داغ دل نوں کئی ہسدیاں منہ مروڑ کھلیاں
جان چاری وچاری کوئی کرے پنی کئی اپنی لوڑ وچ روڑ کھلیاں
سرتے عشق دا رتھ نہیوں رت جُسے جامیں تن دے کئی نچوڑ کھلیاں

کئی حیران پریشان وچ حیرتاں دے بحر فکر دے بیڑیاں روہڑ کھلیاں
کاہدیاں گنتیاں حساب نہ آوندا اے صفاں بن کے لکھ کروڑ کھلیاں
متی دیندیاں تے سمجھا ندیاں نے سسی روندڑی راہ وچ ہور کھلیاں
کئی سبیلاں دلیلاں دے کردیاں نے قصورمنؔد وانگو مِنن روڑ کھلیاں

سیاں آکھیا سسیے حوصلہ کر پچھوتاوناں آوندا ہتھ کُجھ نئیں
جتھے واہ انسان دی پیش اوتھے صبر باجھوں گل کتھ کُجھ نئیں
پانی رڑکیاں گیہو نئیں مُول آوندا ایویں فضول پئی پاوٗنی ستھ کجھ نئیں
قصورمنؔد اوس کھیتی دا کی کرسیں جدا چھڈیا گھڑے دے رتھ کجھ نئیں

سیاں آندیاں دل نئیں تھاں رہندے آنسو ویکھ کے اکھاں تیریاں دے
مرگیاں دے نال نئیں مرن ہوندا جگ جیوندا نال دلیریاں دے
تیرے نال کی دغا بلوچ کر گئے سنگ لد گئے چنگ چنگیریاں دے
قصورمنؔد نہ اَج پسند آوٗنی چیتے آوٗن پچھوں گلاں میریاں دے

کدے مڑن نہ اوتے مڑے نہیوں جیہڑے سسیے پئے نے چور تینوں
کہڑی راہ تے کہڑی اوجا گئے نے کیتھوں پینی اے سُوں تے سور تینوں
رنجھ کیچ دی رہے گی دِل اندر نالے چھڈنا پوے بھنور تینوں

باجھ بھال نہ حال دے ملن محرم اوکھی کار پر توڑ نبھائیں جیکر
لے کے تخت خودی غرور دے توں حسد بخل نوں دِلوں گنوائیں جیکر

وانگ سوہنی دے تر کے شوہ کچے غوطے بحر یقین دے کھائیں جیکر
حاصل ہوون مقصود پتنگ والے بال شمع تے جان جلائیں جیکر
ایہناں راہواں دا راہی آ خان پنوں مل جائے گا سسی اے چائیں جیکر
پتن ڈھیر نے تیرے شہر مندے ایہناں ساریاں دا اک کرائیں جیکر
اوس پتن تے بیٹھ جا مار زانوں ہتھ پیر نہ مول ہلائیں جیکر
عقل فکر وچ حیرتاں گم ہوون رحمت رب دی کدے آزمائیں جیکر
فائدہ ککھ نہیں ہونا قصورمنؔدا بیج طمع دا کھیت رلائیں جیکر

صوفی عظمت صاحب بھی وہاں موجود تھے انہوں نے کہا:
جاگ سسی اے قسمتاں جاگیاں نیں غم جہاں دے لائے او آگئے نیں
عظمؔت ایہناں دی رج رج کریں سیوا بکھے تے ترَیائے او آگئے نیں

باباجی قصورمنؔد سرکار نے کہا:
جاگ سسی اے قسمتاں جاگیاں نیں حسد بخل نوں دل توں ٹال جلدی
جاگن والیاں نوں خیر دا خیر پیندا اجر دِیندا جل جلال جلدی
قدرت رب دی فجر دا ہوئیا ویلا اٹھ بیٹھے سن جدوں بلالؓ جلدی
جاگے بلالؓ حضورﷺ سن آرام کردے آیا دل دے وچ خیال جلدی
بہتر نیند نماز نہیں ہو سکدی اوس وقت ای لیا اٹھال جلدی
آئی بلالؓ ادا پسند تیری سیچوں اٹھ بیٹھے لج پال جلدی
بلے شمع پریم دی فجر ویلے اٹھ پروانیاں جان نوں جال جلدی
ڈاچی یار بوہے تے آ کھلی اٹھ سسی اے سُرت سنبھال جلدی

کراں بسم اللہ میرا یار آیا اٹھ ٹری اے فخر دے نال جلدی
کھڑے پھل رویل دے ہوئے میلے ڈِٹھا یار دا چل جمال جلدی
اَتن چیت جد پہلڑی جھات ڈٹھی بھلے عمر دے دکھ وبال جلدی
آون سکھ تے دکھ نہیں یاد رہندے لنگ جاندے نیں خوشی دے سال جلدی
گھڑی پل دی گل قصورمنداؔ دِیوا ہجر دا پینا سو بال جلدی

ایسے حال کئی ٹھوکراں کھاندیاں سال گزرے موسم بہار گیا ہُن لنگ میرا
آیا سی وقت پر آیا نئیں ہتھ میرے رنگ وچ پا گیا بھنگ میرا

اَچنا چیت اداسیاں چھا جاون جائے لگ اولڑا روگ وچوں
اوہدے راہوں تے وطناں دے راہی مل دے اوہدے درد فراق دے سوز وچوں
کیچ مکران دے راہ دا پتا لگ دا اے پنوں خان دی ڈاچی دے کھوج وچوں
سسی وانگ بھنبھور وَسار جاویں نکل کے دنیا دی قصوریاؔ روح وچوں

قطع

نام تیرا ویکھا تے پیا سیان دا ہاں جدوں اپنا آپ سیان دا نہیں
اپنا آپ سیانا تے تینوں جانا ایسے واسطے میں تینوں جان دا نہیں
دس دور تیری وسنا ایں کول میرے دیندا موقع نہ ویکھن وکھان دا نہیں
جنہاں تینوں پچھاتا دنیا اونہاں دے پیر چمے پر قصورمندؔ تائیں کوئی جان دا نہیں

سفر دی چٹھی

بسم اللہ بِسم اللہ کر کے میں خط لکھاں ول وطناں
وطناں والیو غور دے نال ذرا حال سنوں بے وطناں

اوّل صفت ہے قادر کریم دی جو ہے صفتاں دا والی
در جدے تے چنگا مندا میرے وانگ والی

ایس توں بعد دورد نبیؐ نوں یاراں سَنے صحابی
تے لکھاں فیر مضمون خط دے وچ زبان پنجابی

لکھاں فیر سلام ودھیرے ادب آداب بجاواں
خیر اے میری تے خیر تہاڈی سجنوں مَیں چاہواں

ایس توں بعد ہن حال سفر دا تساں دے گوش گزاراں
نئیں ہونا تنگ دِلے توں ذرا سنیوں نال پیاراں

جس دہاڑے کسوکیاں توں پیر سفر وچ پایا
وار جمعے دا پیدل ٹر کے جلالپورے تائیں آیا

اگوں بیٹھا تانگے اُتے تے آنے اُٹھ کرایا
گھنٹے ڈیڑھ وچ اس سانوں آ ٹیشن تے لایا

ہویا سی فیر ٹائم گڈی دا ٹکٹ اساں چا لیئے
آگئی گڈی رش ودھیرا پَر اسی وی بہہ گئے

کیتا اُدھروں وِصل گڈی نے سُن کے کُوک جدائیاں
او آواز اُداسی بولے تے ہنجو نکل آیاں

کیتی تیز سپیڈ ڈرائیور تے کر دی اے پند ودھیرے
گڈی وچ بیٹھیاں ہویاں فیر خیال آیا دل میرے

سنگیاں نوں پئی سنگ رلاندی تے کیاں دے سنگ توڑے
کِسے نوں لے دیسی آوَندی کسے نوں پردیس وچھوڑے

ماواں دے پُت ملاندی بہناں دے ویر
کسے نوں گڈی خوش کر ٹُر دی کِسے نوں دلگیر

یاراں دے یار ملاندی تے وچھوٹے پئی پاندی
حیاتی رہے تے میل دیندی اے دل وچ تانگ جنہاندی

پلیٹ فاراں تے ڈٹھا اے مَیں کوئی روندا کوئی پیا ہسے
کوئی آوَندا کوئی جاندا یارو اے مُلک ماہی دا وَسّے

ایسے طراں این اے جگ ورتا ورتے اے دنیا دیاں چالاں
لِکھاں سارا موت وچھوڑا ذرا سمجھیں نال خیالاں

کِسے گھر پئی شادی ہوندی کِسے گھر سیاپے
کوئی اَج پیا جمدا سجناں کوئی جا پیا وچ کھاتے

پر ایسے طراں کر سفر گڈی دا میں لتھا جا ولار
اگے اُداسی کھلی سی بن تن کے ہو تیّار

پلیٹ فارم تے ویکھ مینوں ہسدی ہسدی آئی
اوہنے بغیر پچھے گچھے توں آکھنگی میرے نال پائی

کہندی جیو آئیوں میں صدقے ملک پنجابوں لنگ
مَیں وی کلی آں توں وی کّلا ایں دونویں نہ کر لئے سنگ

میرا ناں اداسی بولن تینوں اداس کراں گی
راہ وچ کدھرے چھوڑ نہ جاساں توڑ دے ساتھ کراں گی

دے ٹکٹ فیر ٹُرپیا میں راہ 99 والے
اداسی وی نئیں چھڈ دی کھیڑا اووی میرے نال اے

آندی اے چُپ کر کے کیوں ٹریا جاناں ایں کوئی گل سنائی چل بات
پنجاب تے ایتھوں رہی دوراڈی اوہ کتھے جیئ گجرات

کتھے تیرا پِنڈ کسّوکے کتھے نی دوست یار
کتھے نی اوہ محبتاں والے کتھے ای اوہ پیار

اداسی اے سی گلا کر دی 99 رب بچایا
رلیا جا قبیلے اندر کُج چین دلے نوں آیا

جاں کُج روز رہے ساں اوتھے اُداسی تے میں دونویں
سوہنے ہار شنگار لگا کے سُستی وی آگئی اُوویں

کہے اداسی نوں تیرے کولوں کُج نئیں سَریا بنیا
مینوں ونگاردی آوندی دُوروں ذرا تگڑا ہو جائیں جنیاں

کر کے قسماں مینوں آکھے میں جدے ول آواں
ڈوباں کھوہ دلیلاں والے تے غوطے خوب لواواں

تیرے جئے میری واگ پکڑ جو رزقوں ہون مریڑے
اے بے روزگاراں والے اَگے ای رہندے نیں میرے ڈیرے

اگے اِک اُداسی ہے سی فیر رَل کے دونویں آئیاں
دن تے راتیں میرے اُتے کردیاں رہن چڑھائیاں

جے مَیں اوناں نوں پچھاں ہٹاواں تے ہوکے بہندیاں نیڑے
غم درد مینوں چاگیاں کرے تے نُشتی کرے بخیڑے

تھوڑی گل نوں بہتا سمجھنا لمیاں کی کرنیاں واراں
ہر ویلے رہندیاں نے میرے کول سُستی تے سوچ وچاراں

اَسی کسے دے کُج نئیں لگدے کس نوں ساڈیاں پیڑاں
قصورمنداؔ اے درد جُدائیاں دے پھک چھڈ صبر دیاں ہریڑاں

رُباعیاں

دکھاں باہجھ نہ سُکھ نصیب ہوون دانہ جمدا نئیں باہجھ وتراں دے
موسٰی دُشمناں دے گھر پَل پیندا پُھل کھڑدے خاراں تے وچ پتراں دے
بُت فروشاں چوں ہو خلیل پیندا پیدا لعل ہندے وچ پتھراں دے
چمکے پتھروں لعل قصورمنداؔ جیئ چُنے آنسو پہلوں اتھراں دے

وقت ہتھو ہتھی پیا جاندا جیوں گھوڑے جان سراٹے
کالے وال سن کنڈلاں والے ہوگئے چٹے چاٹے
جیہڑیاں میں پوشاکاں پہنیاں ہو گئے لِیر لنگاٹے
قصور منداؔ لاہوروں نئیں پُورے ہُندے جیہڑے پین شاہدریوں گھاٹے

کن پئے سُن دے پر مَن نئیں پیّاں بھردا واعظی وعظ فرماندا
حکم جو خدا رسولؐ دا اوہ قرآن پیا سمجھاندا
اندر کھپ خواہشاں نیں پائی اے سُنینا ککھ نئیں جاندا
قصورمنداؔ بندہ پچھوں تاہندا پر وقت جدوں وِہا جاندا

تھوڑے روز ہوا وچ اُڈیاں نیں میں ویکھیاں گڈیاں زور دیاں
جا جا اُچیاں فیئر ڈِگیاں نیں جدوں رسیاں ٹُٹیاں ڈور دیاں
آواز خلق دی ملک وچ رہے زندہ کوکاں مٹ جا سن کوڑے شور دیاں
قصورمندؔ او مرن توں موئے پہلاں دھماں دھمیاں جنہاں دی گور دیاں

بنگال دا خط

تیری ملی چٹھی سُنی گل میٹھی کجھ دلاں نوں ٹھنڈ رحمان ہویا
ہُن لکھاں جواب خراب حالت ساڈا قیدی جے لکھ جوان ہویا
رکھیو گھبروؤ حوصلہ دیس دیو، تُہاڈے غم وچ دیس حیران ہویا
ہورتے کسے دا گیا کُجھ نئیں پنجاب دا ای سارا نقصان ہویا
کسے نوں پتر دا غم نئیں رات سوندی کوئی کہے قیدی ابا جان ہویا
آوندی اَجے وی پنجاب نوں ہوش نئیں اے پنجاب دا ای سارا نقصان ہویا
سب سندھی بلوچی نے کھان والے کمان اُتے وی پنجاب کسان ہویا
آوندی اجے وی پنجاب نوں ہوش نئیں اُلٹ پُلٹ کے ڈنگا آسمان ہویا
جنرل نیازی تے وی دل نئیں رہیا راضی، کانوں فوجاں اُتے حکمران ہویا
ہتھیار سَٹ سو دیس تے سٹ کیتی گُل ملکاں دے وچہ بدنام ہویا
ہُن وچ تاریخاں دے گیا لکھیا اگے نئیں ایسا کوئی مسلمان ہویا

ایس زندگی توں موت قبول کردا، فیر آکھدے ٹھیک انسان ہویا
نشان حیدری لئے نے کئیاں مر گے، بُزدلی دا اینہوں انعام ہویا
اَج کل دے اعلان سرکار کردی، ریڈیو وچ وی پیا اعلان ہویا
سُن سُن کے گلاں چُوٹھیاں سرکار دیاں قصورمندؔ وی بند زبان ہویا

خط اَز میاں محمد عنایت جٹ (قصورمندؔ)
بنام
عزیز القدر راحت جان برخودار سرور جاوید صاحب
(تاریخ 10 مارچ 1987)

اللہ نبیﷺ دے نام توں شروع کر کے نامہ لکھنا نال پیار ہاں میں
جس نے زندگی دان عطا کیتا، سدا اوس دا شکر گزار ہاں میں
کملی والے دی نعت شریف پڑھ کے، لیندا اپنا کالجہ ٹھار ہاں میں
حمد و نعت توں گزر عزیز میرے ، کردا اپنا حال اظہار ہاں میں
ایتھے خیر تیری، خیر منگنے لئی، اگے رب دم دم خواست گار ہاں میں
ملیا آن پیاریا خط تیرا، کراں عید دا چن شمار ہاں میں
کاغذ چُم کے لا لِیا نال سینے، دَھردا اکھیاں تے بار بار ہاں میں
تیرے شوق تے ذوق دی داد دینا، تیرے عشق توں جان نثار ہاں میں
قدر دان توں میرے کلامِ دا ایں، تیرا قدر کردا حدوں پار ہاں میں
میرا حال کی سوہنیاں پُچھنا ایں، درد عشق اندر دُکھیار ہاں میں
مینوں سمجھیا کوئی نہیں اَج تیکر، کیہڑے حسن دا خاص شکارہاں میں
سوہنی ڈُب کے بھی پار جا لگی، غوطے کھا رہیا اَدھ وِچکار ہاں میں
سسی مر کے زندہ ہو گئی اے، میری دور منزل دل افگار ہاں میں

کسوکی اندر میرا آستانہ اینوں جان دا ناں گھر بار ہاں میں
میرا وطن قدیم اے دور سارے، جس دی بھال اندر بے قرار ہاں میں
چند سجناں دی محفل دے وچ بہہ کے، رہیا اپنا وقت گزار ہاں میں
کدی رو لینا، کدی ہنس لینا، اپنے شوق اندر سدا پالَن ہار ہاں میں
تُساں جیہاں پیاریاں نال وَرتن، بے درد دا کوئی نہ یار ہاں میں
سودا نال فقیراں دے رکھیا اے، امیراں توں سخت بیزار ہاں میں
کاروبار دا کُکھ نہیں پتہ مینوں، بس اِیہو کردا کاروبار ہاں میں
یاد یار اندر آنسو ہیں جاری، ایسے شغل اندر مال داراں میں
پیدل جا رہیا غیراں نوں نظر آواں، گھوڑے سوچ دے سدا سوار ہاں میں
اپنے سُچے خیالاں دے موتیاں نوں، رہیا جگ دے وچ کھلار ہاں میں
میرے خط دا جلد جواب دینا، رہندا سدا اندر انتظار ہاں میں
تیرے سجنا ساتھیاں ساریاں نوں، پاندا نیک دُعا دے ہار ہاں میں
دے سلام دعا ختم کرنا، خیر منگ دا ہتھ پسار ہاں میں
قصورمنؔد نہ مُکدے درد میرے، اپنے راز اندر راز دار ہاں میں

خط کے باہر یہ شعر درج تھا:

میرے اُتے راضی رہنا، پڑھ کے بول پرانے
میری عمر وڈھیری ہو گئی، چھڈے شعر بنانے
اونہاں دِیاں کادیاں ریجاں، جیہڑے کھادے نے کھانے
قصورمنؔد توں پرچن نہ ہی، اڑیاں کرن اَیانے

چیہڑا

اَرشد دی موت دا

اول رب دا نام صبح شام میاں ذکر ہو رہیا جس دے جَس دا اے
حیوان انسان تے جیا جون سارا نام اوہدا پیا جپ دا اے
بے نیاز دے راز نیارڑے نے بھید قُدرتاں تھیں پیا دسدا اے
آوے نہ گنتیاں وچ قصورمنؔدا ہر ہر رنگ اندر مولا وسدا اے

وِچھڑے عُمراں دے میل دا پلک اندر وچھوڑے عُمراں دے پلک وچ کتدا اے
کِسے نوں سُکھ تے دُکھ پائے کوئی اُجڑ جاندا کوئی پیا وسدا اے
کوئی ہو پینیدا کوئی مَر جاندا کسے نوں رون پائے کوئی ہسدا اے
جیویں کرے مولا پئی ہوندی قصورمنؔدا کوئی کم نہ بندے دے وسدا اے

اس یقین بعد ہن منگ اِمداد ربی واقعہ دساں سادے چک دا اے
اوتھے اک چوہدری جوانی وچ ہوئی شادی کئی سال رہیا اِنجے دَت دا اے
ٹل دی عُمر رب بخشیا لال اوہنوں کرے دان خوشیوں کُھلے ہتھ دا اے
نال ارشد محمود قصورمنؔدا اِکو پُتر رہا علی نت دا اے

سیکنویں داسی نازاں نال پلیا، گلاں بھولیاں بھالیاں کرن لگا
متھے ستارا اقبال تے بڑا لائق سی اوجدوں وچ سکول دے وچ پڑھن لگا
ہم عمر اوہدے لکھاں یار بن گئے پیر گھبرواں دے وچ دھرن لگا
پڑھدا سی یارویں وچ قصورمنؔدا دیکھ رب کیہڑے کم کرن لگا

پنج چھ ہاڑ دی وقت دوپہر دا سی دو پریشان گھبرو میرے کول آئے
کتھوں آئے او پچھیا کی اے کم تساں اکھاں وچ آنسو لباں اندر اے بول آئے
سادے چکوں بھتیجا میں علی نت دا آں اسیں گوا کے سسی دا ڈھول آئے
قصورمند سانوں ہن لبھدا نہیں خاکاں پا سرے وچ گھٹے رول آئے

دوجا ذات دا چیمہ تے نام اسلم ، ارشد سی بھرا میرا اے سن یار دونویں
ایہہ گل کردیاں ایں ڈاہڈے درد بھرے آہیں مار دے نیں زارو زار دونویں
ہون سخن کج ارشد دی یاد اندر رکھ آس آئے نال پیار دونویں
ارشد دی موت دا حال قصورمندا پئے وسدے جگر فگار دونویں

نالے گل کردے نالے کڈھ اوناں فوٹو ارشد دا مینوں وکھایا اے
اُٹھدی جوانی بہار دا پھُل کھڑیا سوہنا وانگ یوسف نظر آیا اے
مَیں پچھیا اجے او جیوندے نے جنھاں نے جمیا اے جایا اے
قصورمند تے اوہناں نے جیونا کی جنھاں ایہو جیا لال گویا اے

پئے دسدے نے فانی چھوڑ دینا ودھیا اساں تھیں ارشد محمود ہویا
اچن اچیت پیا ہنیرہ جگ اندر سورج دلاں دا جدوں غروب ہویا
اوہدے وچ فراق دے باپ اوہدا جیوں رو رو حال یعقوبؑ ہویا
طالب تڑپدے رہے قصورمندا جدوں اکھاں تھیں غیب مطلوب ہویا

قصہ طول نہیں کرن فضول چنگا کراں گل اونویں جیویں دس گئے
جیویں موسم بہارتے خزاں وگی اُجڑ گئے جیویں گھڑی وس گئے
جیویں درد طوفان دا پیا چھایا لشکر خوشی تے چین دے نس گئے
رو رو دَس جیویں قصورمندا آنسو نکل میرے بے وس گئے

علی نام تے قوم نت اوہدی سادے چک دے وچ گزران کردا
اکو پُتر سی اوہدا محمود ارشد اوہدے نال گیان دھیان کردا
رکھے نظر دے وچ اوہنوں ہر ویلے اوہدی خوشی دے پیا سامان کردا
نہیں مان دی تھاں قصورمندا رب وَسدیاں نوں پیا ویران کردا

سن اکہتر تے مئی چھبی تیراں جیٹھ تے دن بدھ وار دا اے
علی محمد دا پُتر محمود ارشد اگے ماپیاں عرض گزار دا اے
ہویاں چھٹیاں مامے نوں مل آواں لگا شوق پشور بازار دا اے
اوہدی موت دا وقت قریب آیا ملک الموت پیا واجاں ماردا اے

ماں نے آکھیا جا سو وار بچہ پا کے کپڑے تُرت تیار ہویا
وداع ماں تھیں ہو کے گجرات پہنچیا اگوں بس دے اُتے سوار ہویا
لگا جھٹ نہیں لتھا جا گکھڑ خوشیوں دیکھ ماما اک تھیں چار ہویا
ماما میں مامے نوں ملن "پشور" جاناں ایں قصورمند جیو بے قرار ہویا

ماے آکھیا کل چلیا ٹرک اے لے سبزی اوہناں بھر لیا اے پورا بھار ہویا
شام دے ست وجے ڈریور دے کول بیٹھا ٹرک اے وچ رفتار ہویا
ہسدے کھیڈدے جان ٹرک اُتے جدوں نوشہرے پشور دا اَدھ وشکار ہویا
ایکسیڈنٹ ہویا مر گیا ارشد سودا نقد نہیں اُدھار ہویا

چودہ جیٹھ نوں ارشد دی لاش آگئی اُٹھ کے ماں پیاں نے استقبال کیتا
ڈگا فرش تے پیو بے ہوش ہو کے ماں نے پِٹ پِٹ کے مندا حال کیتا
سر کھول کے سواہ دا ٹِک پا کے گُت کھول کے اک اک وال کیتا
مینوں پینی سی دھاڑ قصورمنداؔ تتی ٹردیاں ای نہیں خیال کیتا

وے میں نج جمی گھر ماپیا دے ہائے ہائے ربا کدھر جاں دی میں
میرے سوہنیا چھیل چھبیلیا اوئے ارشد ،ارشد ہن کنوں بُلاں دی میں
کون آکے آکھے اُٹھ اماں، چُم کے مُنہ کنوں گل لاں دی میں
کیہڑا روٹی توں رُسے گا نال میرے پاکے واسطے کنوں مناں دی میں
تیرا موت دا پیا ناسُور سانوں کتھوں ملم تے پٹیاں لاں دی میں
وے توں قبر ول تیار ہویوں کیویں باجھ تیرے پیواں کھاں دی میں
کون جائے گا بھکھا سکول بچہ کدی لے روٹی مگروں جاں دی میں
آوے کہیڑا مدرسیوں چُک بستہ کر کے بسم اللہ منجی ڈھاں دی میں
کدے سر وچ راہ دی ویکھ مٹی صابن لا کے کنوں نہاں دی میں
ڈنگہ چیر کڈھ کے ارشد نال کنگھی کِدی اکھ وچ سرمہ پاں دی میں
کنوں مار چھہ لمیاں کول پا کے سینے سڑدے وچ ٹھنڈ پاں دی میں

مینوں جلدی دے جواب پترا کنوں نال لے کے پیکے جاں دی میں
جاندی وار نہ کوئی خبر دتی کہیڑے پنڈ خط چٹھیاں پاں دی میں
سّسی وانگ ستیاں مینوں چور پے گئے کدے کولوں ہُن کھرا کڈھاں دی میں
تیری موت دی سینے وچ اَگ بلدی نال اتھرواں کیوں بُجھاں دی میں
میری نونہہ جیہڑی تیری منگ ارشد کیویں اوس توں منہ چھپاں دی میں
کینوں بن گانا کینٹھا گل پا کے کدے سر اُتے سہرا پاں دی میں
کِنوں چاڑ گھوڑی دانہ چار کے تے پگ بَن مراج بناں دی میں
تیراں جیٹھ نوں تیرا تیزیاں دا ختم باراں وفات اکھواں دی میں
تیرے جاگنے دا ویلا یاد مینوں چڑھ کے کوٹھے تے کنوں جگا دی میں
جاندی پیش نہیں کوئی قصورمنداؔ روندی حشر میدان نوں جاں دی میں

ارشد دی آگئی لاش ہائے توبہ ماتم دا شور کی اک طوفان آیا
اتھرو پتھراں دے پئے وگدے سن اوتھے پیا روے جو انسان آیا
ساک سین طرفین بھی روون سارے ہائے ہائے سارا خاندان آیا
گل سجناں دی کی قصورمنداؔ موقع ویکھ دشمن پریشان آیا

ہائے بچیا ہائے ارشد بلدون ہائے ویرن وت پیاں
ماسی چاچی بھین بھرجائیاں بنھ صندلہ منہ سینہ بھنن متھہ پیاں
کھلے وال بے حال کوئی لِٹاں پُٹ دیاں پا کے ہتھ پیاں
کہڑی بن لئے ہن قصورمنداؔ کوئی دس نہیں کہن بے وس پیاں

ودھر یار دوست روندے مار آہیں ایدھر چاچے دے پُتر بھرا روندے
ساڈا ارشد کیوں سنگ تروڑ گیا اے کوکاں مار دے گھت کہا روندے
اُچیاں مار آہیں گل پایا نہیں، اکی دو جے گل نے لا روندے
مُڑکے ارشد نئیں آوَناں قصورمنداؔ پاویں گھت کے سراں وچ ساہ روندے

ہم عمر رفیق تے یار دوست ٹکراں مار روندے جامے پاڑ کے تے
کدی انج ناہیں ارشد لنگ جاندے سجناں نوں سجن لتاڑ کے تے
توں اوناں دا کیتا خیال ناہیں وَسدیاں جنہاں گیا ایں اُجاڑ کے تے
ایتھوں کٹی آ ڈور قصورمنداؔ گڈی حرص دی جنہاں دی چاڑ کے تے

جمن والی دا حال نہیں کہن والا کر کر وین کدانودی جھل بیٹھی
بُڈھ وار سن ہار گئے بخت میرے گھروں ارشد محمود نوں گھل بیٹھی
کالجہ موریاں موریاں جاپدا اے ڈاہڈے کھا وچھوڑے دے سل بیٹھی
ہے تے جیوندی اے اجے قصورمنداؔ سنگ مویا دے جیوندی رَل بیٹھی

اوہدے باہج اَج غبار ہویا چمکدار ستارہ ارشد محمود
ہو یا کالجہ چھاننی ہار میرا میرے دل دا پارہ ارشد محمود
ٹُٹے حوصلے دنیا دی سانج مکی ساڈیاں دلا دا سہارا ارشد محمود
ساڈی زندگی دی ٹوہنی تے ہو سی ہن کیویں گزارا ارشد محمود
نیویں پا بیٹھا سر چُکدا نہیں تیرا باپ دی پیارا ارشد محمود
اوہدے نال گھر لکھ دولتاں سن قصورمنداؔ ہن گھر وانگ دارہ ارشد محمود

چاچے دیاں دھیاں وانگ مینہاں کرن وین تے نین برساندیاں نے
جاندی وارتوں نہ ارشد گیوں مل کے رو رو کے تے پیاں آہندیاں نے
جوڑیں نویں پرانے ویکھ اوہدے چُم چُم نال سینے پیاں لاندیاں نے
کدی چکن تے دھرن قصورمنداؔ کدی نشانیاں سمجھ ٹکاندیاں نے

عنایت دی ننھی بچی یاد کردی ارشد دی پیاری بھتیجی سی اوہ
اوہدے نال سی بڑا پیار کر دا نت لیا کے دینودا چیجی سی اوہ
کھڈونے ون سونے کھیڈنے نوں شہروں لیاوندا کر خریدی سی اوہ
کر کر یاد ہن اُودھر گئی قصورمنداؔ چاچے ارشد ویکھن نوں ریجی سی اوہ

رو رو باپ پیار آکھدا اے میرے سوہنیا بدر منیر ارشد
تیری ڈھل تے بڑی سی گل میری ہن کرکے گیاں ایں حقیر ارشد
کسے پاس دی رہی نہ آس مینوں کرے دل نہ کرے کھلیر ارشد
رہیا نہ شان گمان قصورمنداؔ سانوں کرکے گیا اے فقیر ارشد

بھلنا دکھ نہ ہی ویہڑے دا رُکھ سکا، گھوڑی گاوَندی دے ہتھ وچ واگ رہ گئی
ٹُٹا پھل مدہانی دا وچ چاٹی، ڈُھلا دہی، مکھن، کج نہ جاگ رہ گئی
دَساں مونہہ کیہ اوس نوں جا کے میں، جیہڑی مہندیاں دا گاوَندی راگ رہ گئی
بن مٹی دا ڈھیر قصورمنداؔ، سادے چک میں وچ باغ رہ گئی

کِدیاں کراں مائیاں میں سَدواجے کدے واسطے دیگ چڑھاں دی میں
ہتھن کر کے سگن سموت سارے کدے ہتھاں تے مہندی لاں دی میں

دُعائے شاعر

دُعا بخت دی آڑ وچ سوڑ دُعا کرناں مولا فضل دے مینہ برسا دیویں
شاخ بے آس نہ سکدی سُک جاوے مولا پَھل تے پُھل لگا دیویں
نکلے شاخ شگوفیوں پھٹ موہنڈی وگی خزاں تے بہار لیا دیویں
قصورمنؔد وانگوں نہ علی نت رہ جائے میرے مالکا کرم کما دیویں

رُباعیاں

کھانا لانا ایں آپی جگ وچ پر کھانا کسے بُھکے تائیں کھوان چنگا
اولاد جئی پیاری دنیا تے نئیں چیز کوئی گلے نال یتیم نوں لان چنگا
کسے نوں مار لینا کوئی بہادری نئیں مارے اپنا آپ تاں او جوان چنگا

نکل گئے وقت ہتھوں پھر نئیں ہتھ آندے اپنے آپ تے ظلم کمائے نے میں
میریاں خواہشاں دماں دیاں رنڈیاں نے جتھے دما دے دام لٹائے نے میں
مُفت ملے سن گنج نئیں قدر پائی دین والے دے شان نہ پائے نے میں
قصورمنؔد جد کوڈی نہ رہی پلّے مڑ پچھتاوئیاں دے مجمعے لائے نے میں

انج کر گل پچیاں دی کسے حدیث قرآن چوں پُچھ کوئی نہیوں ہوندی خاراں دی گل
گھر والیاں تے جدوں نئیں اعتبار تیرا توں تے کرنا اعتبار سن کے باہروں یاراں دی گل
ڈرائیور ٹیٹی تے گارڈ نوں توں پچھدا ایں نئیں پُچھنا گڈی دے سواراں دی گل
قصورمنؔدا جہاں دا جسم جان اکو وکھری ہوندی اے پوری اسراراں دی گل

گُوڑی طلب اے جگ دی ساری گل عشق والی سچ دی سچ تے حق دی اے
کُوک درد بن رحمت اُوہدی پاک سنگت پئی دسدی اے
خشک عبادت عشقے باہجوں او رچدی کج نیوں کھٹ دی اے
قصورمنؔدا سیک عشق دے باہجوں تپّلی پنجتن دی کدے نیوں پکدی اے

نکاپیں دا ایں پر ہوش کر طالب متاں پُل ایتھے لگ جائے تینوں
توں مریض تے پیر حکیم تیرا بُری مرض توں پیا بچائے تینوں
نفس ریچھ ہتھ ڈور قلندراں اوئیں نچ جیویں نچانے تینوں
جے پر ہے ایمان پیا پڑھیں پانویں کفر دے سبق پڑھائے تینوں

ایسی رُت بہار دی آئی یارو خزاں میرے نصیب اوتے بہہ گئی اے
مُڑ گئے خیال رنگین سارے کلی آس اُمید والی ٹھہ گئی اے
اک چٹ نہ دُکھاں تو بغیر گزرے ظلمت نال ہستی نوں وی لے گئی اے
گزری عمر تے شریف افسوس نہ کرُبھتی لنگ گئی اے تھوڑی رہ گئی اے

کی ہویا بختاں رخت کھولے تے بختاں چَل پایا اُنج کئی ہو نیڑے متاں دسدے نے
او حال تے نئیں جاندے دکھیاں دا جہڑے سنگ اولاداں پیئے وسدے نے
اندر ساز جدائی جس نے کھولی اے عقل دانائی اے سمجھ نہ آئی لگدے خورے کیوں پے نسدے نے
شریف ہائے اوناں دے منھوں پھب دی نئیں طالیا جہاں دے دُکھاں وچ وس دے نے

پر دُکھ ہی دُکھ نصیب اندر میں تے دُکھاں وچ عمر گزار دتی
زندگی وچ زندہ رہن واسطے کئی واری میں جُتی ہوئی بازی ہار دتی

تکیا پیار دی نذر نال مینوں میں تے اوس توں جندڑی وار دتی
شریف اساں اپنی ہستی برباد کرکے اگلے دی ہستی سوار دتی

اشرف المخلوق انسان دی شان مینوں کہتے اپنے ایں کہتہ حقیر ساں میں
ہون ملی سزا آزادی دے راہ لینا بادشاہ دا کدے وزیر ساں میں
اَج کھالیاں تے نالیاں وچہ پیا رولنا کدے امبرے تقدیر دا تیر اساں مَیں
قصورمند خواہشاں وس پایا رولنا ہے تے کدے رانجھے دی ہیر ساں میں

بڑی اڈیک اے سجن دے آونے دی بول دا نت بنیرے اُتے کاں رہندا
بولدا کاں وی اے پرآوندا ڈھول وی نئیں ایہوای فکر اے وچلا نئیں تھاں رہندہ
او دن عید دا جدوں دید ہوئے سِکدا ویکھنے نوں میرا جی رہندا
سجناں بناں نئیں رونق قصورمندا اندر ویڑا کردا بھاں بھاں رہندا

اک سجدا ابلیس نے نہ کیتا اوس گل دا کی سی اثر پیا
کریں لکھ عبادتاں اے نئیں کم تیرے ایس ونج چوں کھاناں ایں کسر پیا
مسلمان کس دا تیرا ایمان کاہدا جیہڑا نبی نوں آکھنا ایں بشر پیا
فائدہ ککھ نئیں ہونا قصورمندا پانویں نظم بولیں پانویں نثر پیا

میں بھی مانگت آں عادت اے منگنے دی تیرے بوہے تے سخی کھلو منگاں
ہس دا جانواں جے دلی مُراد پانواں تھڑا ماریا رو رو منگاں
نئیں لوڑ کوئی گھوڑیاں گائیں مَیّاں نہ میں دانے تے نہ میں پوہ منگاں

نکلے بھکھ مک جان دُکھ سارے تیرے دواریوں چیز کوئی اده منگاں
عزت وڈیائی وی جگ وی منگدا نئیں نہ اے جہان دی رو منگاں
جتھوں گلاب چنبیلی راویل بن گئے تھوڑی جئی اوس وچوں خشبُو منگاں
حسد تے گلے ہنکار تیئں سِرنیواں کسے نال ناں کرنا ترو منگاں
جوگ نیناں دی جُتی آ میں جوگ منگناں دین والیا دے میں جو منگاں
سورج چن نوں روشنی ملی جتھوں تھوڑی جئی اوس وچوں لو منگاں
تڑوا نے دند تے شربت قاتلاں نوں تھوڑی جئی اوس وچوں خو منگاں
قصورمند دے معاف قصور کردے نہ میں اے نہ مَیں او منگاں

چڑ گئے شان گمان دے کھمب میرے وانگ بوٹ دے ہو کے بہہ گیا میں
دُنیا دین سنبھال دا رہیا دونویں سچی پُچھ دیوتے دو دواں توں رہ گیا میں
سڑکاں سکھاں دیاں ویکھ کے رہیا ٹردا اے نہیں پتا راہ دکھاں دے،ہن پے گیا میں
قصورمند نوں آس سی جنتاں دی پَر گھاٹ دوزخاں دے ای ہُن لیہہ گیا میں

راہ تک رہی آں غائب دا غائب ہوکے ہُن چھڈ کے کار رگذار آپی
روندی جان جہان دے وچ میری نیند کُھ پیاس وسار آپی
بیٹھی رووواں میں آس دے وچ وڑکے کلیاں پُھلاں دے تک رخسار آپی
جیدے نہرے دی غار دے وچ پڑھدی رہندی آں استغفار آپی
کہڑا دن تے کیہڑا وار آونا ایں جدوں نکلاں گی آزار آپی
حسد قدیم لوڑ وچ میں رہی وِکدی کدے نقد تے کدی اُدھار آپی
چڑھی کانگ فراق دی وچ ندیاں ٹھلاں پینڈیاں نے بےشمار آپی

میں وی خوف دی ندی وچ کھا غوطے پُکھ صبردے نال گزار آپی
اُڈ گئے ہواس دماغ وچوں کر کے جبش دے بند بازار آپی
ہویا سُن حیران جہان سارا نالے کمب گئے نے سپہ سالار آپی
ایتھوں کسے نئیں کڈنا قصورمنداؔ چکنا اپنے کردار دا توں بھار آپی

اَنسوئے دا حال

دِلا ڈر کے گناہ تھیں رَب اَگے اپنا آپ کھلار دامن
ہے امید کہ تیری آواز سن کے بخشش وچ آجائے بخشنہار دامن
اُہدا نام غفور الرحیم ملا لئے ہر اک گناہ گار دامن
جتھوں بھر بھر جھولیاں لئی جاندے تیرے دیندیاں ای طلبگار دامن
اپنے فضل تے کرم دے نال مولا میرا بگڑیا لئیں سنوار دامن
واقف ہیں اَنسوئے دے حال دا توں کفن مُردیاں دے جیہڑا اُتاری داسی
ہو گئی سی اک ہمسائی بیمار اودھی سارا بھید اونوں وی اودی کار داسی
گھر سد آنسوئے نوں اس عورت کہیا اے سخن پیار دا سی
باہج مرگ نہ اتاریں کفن میرا دیندی مُل جو مُل بازار دا سی
قیمت لے کفن دی انسوئے کہیا مَیں ناں چھیڑ ساں تیرا دینار دامن
بی بی کہیا جے قول توں ڈول گیوں تیرا پھڑا گی روز شمار دامن
دوجے دن خُدا دی ویکھ قدرت اس عورت دا سی انتقال ہویا
کر کے دفن جد اوہدے عزیز آگئے سُن کے خبر اَنسوا نہال ہویا
اَدھی راتی جا کے اس دی قبر پٹے اونوں خوف نہ رتی روال ہویا

ہویا رو بروتے عورت پکار اٹھی وے تینوں وعدے دا نئیں خیال ہویا
خبردار نالائق نہ ہتھ لاویں میرا چھیڑ کے ویکھ اک وار دامن
او بدکار تیرا چیر دیاں گی تار تار دامن نہ پکڑ ہتھیں تیرا کردیا گی تار تار دامن
نس گیا اَنسوا اے گل سُن کے نالے ڈر گیا قہر خدا کولوں
آکھے شکر الحمد ہے اے جان بچ گئی رب رکھیا اس اتفاق کولوں
محشر وچ کی میرا جواب ہوسی پاس داغ کبریا کولوں
فوراً فیصلہ اوسے دے حق ہونا پھڑیا جدوں میرا نیکو کار دامن
چھپے گا کس طرح بھرے دربار اندر بھرے او گناہ تھی اے داغ دار دامن
ہوئی صبح تے نبی دی ذات اگے کرے عرض سب حال سُنا کے تے
سُن کے کارساری گنہگار والی کہیا حضرتاں جوش وچ آکے تلے
تیرے واسطے کراں دعا نائیں اگے رب دے ہتھ اُٹھا کے تے
لائق رحمتاں نئیں گناہ تیرے بس دور ہو جا منہ لُکا کے تے
کہیا پھر اَنسوئے یا نبی اللہ پکڑے کس دا جا اوگن ہار دامن
اپنے فضل تے کرم دے نال مولا میرا بگڑیا لئیں سنوار دامن
بے اُمید انسوا پھر اُٹھ ٹریا اگے رب دے رو پکاریا اے
کل چلنا ایں جنے گُل عاصیاں نوں مینوں دروں اوس دُرکا ریا اے
کی ہویا جے غفلتاں وچ پے میں اپنے نفس نوں ماریا اے
لَاتَقْنَطُوْمِّرْحْمَۃ اللہ اوناں پڑھ کے شکر گزاریا اے
تے ہن کس طرح میں میں فیر آکھاں بھریا اوگناہ تھی داغدار دامن
بندہ آپناتے نبی دی سمجھ اُمت میرا بگڑیا لئیں سنوار دامن
تیرا نام غفور الرحیم مولا پردہ رکھ لین او گنہاریاں دا

تیرے در باجھوں ہُن جاں کتھے آسرا نئیں اساں نکاریاں دا
زور زور دا نہیں مان کوئی سانوں مان اے تیرے سہاریاں دا
کن دھرکے سُن آواز میری کوکاں در تیرے اُتے داریاں دا
میری توبہ نہ کراں گا کم ایسا میرا آکھیا آخری وار دامن
اپنے فضل تے کرم دے نال مولا میرا بگڑیا لئیں سنوار دامن
کیتا مولا سخن نے منظور اوہد جدوں ڈٹھا انسوا ہن ڈولیا اے
خدمت نبی دی وچ سلام فوراً جبرائیل امین نے بولیا اے
ہویا حکم انسوئے نوں لیا چھیتی بُوہا رحمتاں دا رب نے کھولیا اے
ہیسی دوزخی جنت دا ہویا مالک دھونا اوس نے اپنا دھولیا اے
ایسی توبہ نوں رَب نے توفیق بخشی کر کے ویکھ توں دی اک وار توبہ
اپنے فضل تے کرم دے نال مولا میرا بگڑیا لئیں سنوار دامن

حُسن سرکار دی وچہ خدمت

حسن سرکار دی وچہ خدمت آن سلام بجایا اے
حسن عشق دی صورت نوں ویکھ کے تے اگوں ہس کے اے فرمایا اے
مِٹھیاں دگلاں دے کے پیار دیاں عاشقاں تائیں وسایا اے
ایسے وچہ محبتاں محو کیتے مرن جیون دا چیتا بُھلایا اے
دنیا وچ دس عاشقاں نے اے کی اُلفت دا جنگ چایا اے
ودھیا تُوں تے جِت گئے عاشق تغمہ انعام دا کس نے پایا اے
سنو جناب میں دساں آن اصلی جو جو کر کے کار آیا

امّاں حوّا نوں کڈھ بہشت وچوں سنے آدم دے کڈھ کے باہر آیا
ہابیل قابیل دا جنگ کیتا بھائی دے ہتھوں بھائی نوں مار آیا
بیڑا نوحؑ دا چہ طوفان آندا اُتے ایوبؑ بن کے وار آیا
اسماعیلؑ نوں چُھری دے ہیٹھ آندا یعقوبؑ دا نور وسار آیا
کُتھے چانن زلیخاں دیاں اکھیاں دا یوسفؑ کھوہ دے وچہ اتار آیا
طور تے موسیٰؑ بہوش کیتے عیسیٰؑ چاہڑ آسمان اُتار آیا
آرے نال چرایا سی زکریاؑ نوں سولی اُتے چاہڑ کے اُتار آیا
سیس شاہ سرمد دا کٹیا میں شاہ شمش دی کھل اُتار آیا
کیتے روڈ ہے جلالی دے ڈکرے میں قیمہ کٹ وی کسے نہ کار آیا
مرے میدان بچھاڑیا مَیں اُوتے سہراب دی سِتم گذار آیا
تیسہ ماریا سر فرہاد دے میں پنوں تھلاں وچہ ہوندا خوار آیا
مجنوں ماریا رولکے وچہ جنگلاں، شیخ صنعان دی سوریاں چار آیا
رانجھے جٹ دے وی میں کن پاڑے مینھوال ڈُبا، نئیں باہر آیا
میں عاشقاں نال نئیں گھٹ کیتی اویسؓ قرنی دے دند اُکھاڑ آیا
حضرت عمرؓ عثمانؓ شہید کیتے اوہ بلالؓ سی ہوشار آیا
تے حمزہؓ دا چِیر دو کھن کیتا، حیدرؓ جیہاں تے کر کے وار آیا
حضرت حسنؓ تائیں سی میں زہر دتی، ذرا نئیں ترس سرکار آیا
لکھاں خون کیتے میں عاشقاں دے، تیری قسم مینوں نئیں پیار آیا
سب عاشقاں توں ہوندی رہی جِت میری، اک ہستی کولو میں وی ہار آیا
حضرت حُسن نے اکھیا دس یارا، او کون ہستی سی مینوں سنکے بڑا پیار آیا
حضرت عشق نے اکھیا جناب دساں آں، دس لگا نئیں کرن اُدھار آیا

تے کربلا دے عین میدان اندر، سوہنا دلدل جدوں سوار آیا
بھائی پُت بھتیجڑے شہید ہو گئے، تے اِک اتھر نئیں اکھیوں باہر آیا
کود وچ معصوم نے تیر کھادا فیر وی رب دا گزار آیا
حوصلے صبر قرار نوں چھڈیا نئیں، پانویں دُکھ تے دُکھ ہزار آیا
کُنبے دا کنبہ قربان کرکے، آپ خوشی نال ہون نثار آیا
سِر سجدے دے وچہ کٹا دِتا، تے زلزلہ وچہ سنسار آیا
جدوں چڑھیا سی نیزے حسینؓ دا سر، منظر ویکھ ایہوئی میں بھی بازی ہار آیا
سمجھو میریاں خیالاں تے پیا پانی، میری شکست دا جدوں وار آیا
چڑھیا نیزے تے سیس حسینؓ جدوں منزل ہور آئی عجب سوار آیا
کرکے نیزے تے ختم قرآن سارا، فیر مینوں کرن خبر دار آیا
دس عِشقا کِدھی اے جِت ہوئی، اج کون کوئی زیر بار آیا
ادب نال میں گردن جھکا دِتی، زبان تے اے سی لفظ قرار آیا
جناب جتھے وی میں جاں گا کہواں گا، میں تے بازی امام حسینؓ توں ہار آیا
فتح دا انعام آپ دے نام اُتے، دو جہان اندر باربار آیا
گھاٹ اتے پہرہ وی آپ دا سی، آپ دی مدد بِن نئیں کوئی پارآیا
جیہڑا میرے ول آیا آپ دے پیش کرساں جیہڑا لاکے درد اوزار آیا
جناب جِدھر تُسی اور رب رسولؐ اودھر، جناب فاطمہؓ حسنؓ حیدرؓ کرار آیا
پڑھدا درود صلوٰۃ پنجاں دے نام اُتے، نال یقین دے کر اعتبار آیا
قصورمنؔد حضور دے در اُتے، معافی لین گنہگار آیا

رُباعیاں (حسن عشق)

حضرت عشق نے آکھیا یارا نال انصاف دسیں میرے بعد کون تیری چاہ کردا
او میں ای ساں گھر کمھاراں دے ویکھ تینوں عزت دولتاں رہیا تباہ کردا
مہنگے لے سستے دے تے پکڑ جھاڑو انج رہیا گجرات دا صفا کردا
قصوریؔ طرح غلام سر تے ڈھوئے کوڑے ہور کس طرح حق ادا کردا

حسن: میرے ہی دے صدقے کریں جگ دے وچ وڈیائی کیہڑی
عزت دولتاں میں کیہہ جانناواں کاروبار نہیں اے کمائی کیہڑی
غیر توں صاف کر میرا مکان خالی ہونجے گلی کوچا اے صفائی کیہڑی
منزل دور اے میری قصورمنؔدا اجے کیتی آ حق ادائی کیہڑی

عشق آکھیا اُچا اے شان تیرا بڑے ادب تے بڑے لحاظ تیرے
کریں پٹھیاں سِدھیاں سمجھن واں آں رکھا اکھیاں دے اُتے ناز تیرے
ملک میرے تے حکومتاں تیریاں نے شاہی تیری تاج راج تیرے
دیوے فرض تے قرض قصورمنؔدا میتھوں مکنے نہیں اعتراض تیرے

تیرے کولوں نئیں حُسن دا مُل پینا کرعقل سیانیاں بُھل نئیں
کریئے دونویں جہان چاہے اک پاسے جلوے یار دے دا پیندا مُل نئیں
لوکی آکھدے سراں توں یار ملدے اوتے سِراں دے بننے پُل نئیں
اوتھے دلاں دی لوڑ قصورمنؔدا دل دیونے دی وی کرنی کُھل نئیں

نین سپاہیاں پھدّ کے مینوں دتا حُسن دے تھانے زور تگانے
راہیاں تے پھد واراں لاندا بھاویں ہون سیانے اسی انجانے
حاکم نئیں شفارش مندا نہ کسے نوں جانے اوہ کر دا بہانے
قصورمندا قیدی عشق دے وی بدھے ای مر جانے تے کس چھڈانے

عشق زوراور اے جگ دے اندر موت ویکھ نہ ڈولے گاوندا سوہلے
تختوں لا گدا کراندا بنے غریباں دے گولے ککھ پیا رولے
قیس نوں چا مجنوں کیتا نئیں پیر عشق دے پولے رہندا نئیں اولے
قصورمندا جدے ہتھ ترکڑی عاشق کُٹھا ہویا وی بولے گھٹ جے تولے

عزّت بیگ لوٹائیاں عِزّتاں کیتا پاکنگال عشق نے جال
مہنگے لے کے سستے دینا ویکھ عشق دی چال نہ کرے خیال
مغل پٹھان چھڈ شان بلخ نوں کوڑے ہونجدے بے حال ہستی نوں گال
قصورمندا اوے عزت بیگوں بنیا چاک تلال تے مہینوال

حُسن تے عشق دی جگ دے اندر یار ہوئے لڑائی نہ کسے مٹائی
حُسن زوراور نئیں کُسکن دیندا عشق نوں جائے دبائی تیغ نووائی
عشق دلاور قتل ہون نوں رکھے سیس جھکائی نہ پچھاں ہٹائی
قصورمندا اوئے پنڈی مکی فتح عشق نے پائی وچ خدائی

کِدھرے آکھناں آن رِکیڑی نہ پیر دے ہیٹھ آجائے کدھرے بے گناہ ایں کرنا اقتلام آں میں
بڑا کجھ وی آں کِدھرے کُجھ وی نئیں بُلبلے وانگ نشان اک خام آں میں

کدھرے کرناں بڑے پتے دیاں کدھرے پتہ ای نئیں تے کیہڑا بادشاہ تے کدی عوام آں میں
قصورمندا اک ہنیرے دی کندھ سمجھو نہ صبح تے نہ شام آں میں

بڑا سیانا سی کاں پر ہنس نئیں بن سکیا چھلدا رہیا اوٹوراں دیاں چڑیاں نوں
گدوں ریس کی کرنئیے ایں کوڑیاں دی کدے کوڑیاں پھڑن نہ گڈیاں نوں
پَراں والا نال پرواز کرلیئے آوندی اے ریجھ ترڈیاں تے ڈھڈیاں نوں
شیر بنن دی ریج اے گیدڑاں نوں قصورمندا اپنیدے لتّر نے کوڑیاں کاڈاں کڈیاں نوں

یاد سجن بن گزری جہڑی آئی کسے نہ کاری پر زندگی ساری
سدا حیاتی دا کھڑیا نئیں رہنا جگ دی وچ گلزاری تے پھُل بہاری
کول بیٹھیا ایں ٹوری جاندے سجن دوست یاری پر بڑے پیاری
قصورمندا ویکھ کے ٹر گئے نی سجن تیری وی آجکل واری توں رکھ تیاری

اصلی لوڑ کردار دی اے گفتار دی نئیں میاں کہانیاں نہ ایویں کوڑیاں پا
تیرے روپ سنوپ نوں کسے نے ویکھنا نئیں چولے تسبیاں بھانویں چوڑیاں پا
جیہڑی نیت ای اوای نماز ہونی اے پڑھ تھلے بھانویں مسلّے تے بھانویں پھوڑیاں پا
اونہاں وڈنی ایں پلکے قصورمندا جیہڑے بیج دے نے اَج رُوڑیاں پا

دسیں قرآن حدیث دے بڑے باریک مسئلے سُنو لوکاں نوں پیا ونگارنا ایں
دساں وہیاں دی آپ خرید ایں توں سودے جنت فردوس دے مارنا ایں
کریں آپ نہ عمل کریں تبلیغ لوکاں، اُچا بول زبان سنوارنا ایں
قصورمند بھریا بلایاں وی بولدا نئیں خالی پانڈیاں وانگ سرو گارناں ایں

بے لگام تے فرش ایمان پُٹے، گھوڑا حرص دا مار دا اے پَوڑ اندر
پینڈا قدم وی نہ نبیڑے دا اے عمر گُزر چلی ایسے دَوڑ اندر
ہنکے تریا تے صبر نئیں امن آیا حرص لوب تے طمع دی اَوڑ اندر
اوڑک ڈِگے گا ہف قصورمندا نکل دم جاسن اَیسے ای سَوڑ اندر

عزت آبرو اے مالکا ہتھ تیرے، پردہ پوش ایں اساں وی ننگیاں دا
بے پراں دے وی بُتے سار دیناں ایں ٹورا ٹورنا ایں لُوہلیاں تے لنگیاں دا
ٹنگا والٹے وی ویکھ حیران ہوندے، ایسا ٹنگ لانا ایں بے ٹنگیاں دا
تیرے جیہاں قصوریاں نوں کون جانے جےئ کر رب ہوندا صرف چنگیاں دا

رے رُت بہار پُھلاں دی سوہنی سیاں کھیڈن ہوڑے بن بن جوڑے
آتن چیتی ڈیگر ویلے سجناں سنگ تروڑے تے پۓ وچھوڑے
ایسے طرح ایں وچ دنیا دے نال حرصاں دے دوڑیں جیون لوڑے
قصورمندا تیرے مگر پئی ویکھاں موت پچاندی اے گھوڑے تے توں دن تھوڑے

ہووے وصل جے نصیب میرے، ہوئے ایڈی بلند برات کتھوں
والی بلخ بخارے دے کر ے قیدی جے سوہنی جاں وچ گجرات کتھوں
مَنوں منگی مراد پان دل دی ہوئے نکر میاں نوں شبرات کتھوں
بخشے ٹُرت او ہیر قصورمندا، ہوئے رانجھے دا بالا ناتھ کتھوں

صدقے جاواں مَیں اُنہاں سوہنیاں توں جہڑے حُسن وکھا کے لُٹ دے نے
پاندے دلاں نوں زلف زنجیر محکم، زور لایاں وی جہڑے نہ ٹُٹ دے نے
کردے بے قرار نئیں سار لیندے ،جڑ صبر والی منڈوں پُٹ دے نے
قیدی عشق دی جیل قصورمندا سر دتیاں باجھ نہ چُھٹ دے نے

زاہداں صوفیاں دا بڑا نئیں رب سجن،دشمن نئیں شرابیاں تے پنگیاں دا
ذات بے نیاز دے راز نوں کون جانے،ہوندا قید بندہ مذہباں تڑے بندیاں دا
کوہجیاں تے مندیاں دا وی آپ وارث طلبگار بندہ چیزاں چنگیاں دا
مولا ہر دے سنگ قصورمندا دیندا سنگ بندہ سنگیاں دا

عزت ذلت ہتھ میرے وچ جنہوں چاہواں بخشن پایا رب فرمایا
دیندہ رب تے آکھے بندہ گھوڑا مَیں عقلاں نال دوڑایا تے اے گُج پایا
سلیمان ول یوسف ویکھیں کیویں اٹیاں مُل پوایا تے بھٹھ چکایا
قصورمندا پچھوَں تائیں جاں اے وقت وہایا ہتھ نہ آیا

جیون نام اُنہاں دا اصلی جیہڑا سُکھی پے وسدے
دکھیاں دے نال مروت کر دے، تے ہتھ سراں تے رکھدے
دکھیاں دا اے جیون کاہدا پے رو ون چُوٹھے ہسدے
قصورمندا تیرے جیہاں دا جیون کہیہ کھے تے پٹھ وے

اپنے وَلوں تے سچی سُناواں مَیں بھاویں گُوڑ تُسی میری گل سمجھو
جدوں بیمار ساں بچن دی اُمید نئیں سی رَب فیر کیتا مینوں ول سمجھو
ڈِٹھی او تکلیف تے ڈر گیا میں میرا دل گیا وچوں چل سمجھو
میوہ نیکیاں دا کوڑا لگدا اے اے بُرائی دا مِٹھا پھل سمجھو
جیویں ایتھے گھڑی دی گھڑی بیٹھے آں ایتھے زندگی پل دا پل سمجھو
ہتھیں اپنی کیہاں نوں ٹوریا جے واری اپنی وی اج یاں کل سمجھو
کاہنوں اے رزق دیاں راکھیاں کرن بیٹھے اوایس رزق نوں پیراں دی مل سمجھو
قارون بدھے سن بھار سر دولتاں دے جاندا جے پیا زمین دے ڈھل سمجھو
تائیں شوم دی گل گڑوند ہو گئی سخی مراتبہ عل سمجھو
پکڑو کسے دے پَیر مت خیر گزرے جیویں وچ زمیں دے ہل سمجھو
گہنہ سونہیاں گل سواندا اے پہلوں وچ کٹھیالی دے حل سمجھو
گُلیاں والیاں دی ہونا وچ قبراں اے اُچے نیں جنہاں دے محل سمجھو
قصورمنداؔ جتھے قصوریاں نوں گھتنا سو دوزخ ہوئے تتے او تھَل سمجھو

رب رحمان بناں پریت نہ پرچ دی اے بے پرواہ قہار مولا ہر شئے پئی دہشتوں ٹرکدی اے
سورج چن تارے خدمت وچ سارے زینت ویکھ منارے عرش دی اے
گُو نوں گُون ویں ہور جُون لکھاں، آدم نال کیتی جیہڑی فرشدی اے
تیرے وچ گھیرے کون سِر پھیرے، لیندی پھیرے چرکھڑی چرخدی اے
زمین مسکین نِت عرش نوں منہ کر کے ،تیر فضل پئی منگدی ترسدی اے
سودا جاگدا اے وچ عبادتاں دے ،جیوں جیوں رحمت تیری مولا برسدی اے
بدل غیب توں آوندے نے بن ہاٹھاں چمک کڑک ڈراوندی بڑھکدی اے

تیرے ویکھ کے بے پرواہی دے کار خانے عقل فِکر وچ حیرتاں غرقدی اے
اوتھے تیر تدبیر دی واہ نائیں، تقدیر تیری ربا جتھے ورتدی اے
اے بہروپ تیرے وچ نے رُوپ تیرے ،تیری اکھ ہووے تے پرکھدی اے
عقل علم تیرے تیرے علم تیکر پہنچنا نائب تے سرقدی اے
مَیں بندہ تیرا بس تیرا ای آسرا اے، ہور آس نائیں کسے طرفدی اے
توں بچائیں تے بچاں طوفان وچوں، ہنیری وگدی پئی چوطرفدی اے
تیری شان نوں کراں بیان کیویں، بے علم شناس نہ حرفدی اے
دل وچ محبتاں جوش مارن، بکھڑے لفظ زبان نہ پرکھدی اے
گھوڑی طبع دی خیال میدان اندر،دوڑ دوڑ انی پئی کرقدی اے
تیری مدد بِن بھُل گئے دا سارے پوندی دس نہ سخن تے سرقدی اے
فضلوں دھیان تیرا رہندا دھرت اُتے رہندی عرش اُتے اکھ دھرت دی اے
حق سچ اے مالکا ناں تیرا قصورمندؔ بِنا اک درس دی اے

سُتا اٹھ کے کوئی نہیں خوش ہندا بڑے ستے جگا کے ویکھیا اے
کُتے جہیا وفادار کوئی نہیں ٹکر سکے وی پا کے ویکھیا اے
در مالک دا ہر گز او نہیں چھڈ دا بڑی وار ترا کے ویکھیا اے
طوطا جدوں وی چھڈیئے اڈ جاندا کئیاں چوریاں پا کے ویکھیا اے
ڈنگ مارنوں کدوں وی سپ رہندا بڑیاں دودھ پیا کے ویکھیا اے
بنا مطلبوں کوئی نہیں یار بن دا بڑے یار بنا کے ویکھیا اے
واہ واہ کر کے ٹر جاندے کئیاں نوں گاوَن سنا کے ویکھیا اے
مزہ نہیں اللہ ہو والی تار جہیا بڑے واجے وَجا کے ویکھیا اے

مسجد آکھ دے نیں گھر رب دا اے بڑی وار میں جا کے ویکھیا اے
میںوں کسے نہیں آکھیا آ بہہ جا بڑے متھے گھِسا کے ویکھیا اے
گھر رب دا مومن دا قلب ہندا جنہیں جنہیں وی جا کے ویکھیا اے
جگ چھڈ جانا اوڑک قصورمندا بڑی عمر ہنڈا کے ویکھیا اے

دساں کی میں جان بیمار رہندی کس تھوڑی تھوڑی میںوں چڑ رہندی
سُک گیا اے ماس وجود اُتوں ہن ہڈاں والی کڑ کڑ رہندی
کھانا جیہڑی غذا نہ پچدی اے میرے پیٹ اندر گڑ بڑ رہندی
نئ نکل دی جان قصورمندا اے لباں تے وی آکے اڑ رہندی

اَج اوناں دا باغ بکا کھِڑیا کھوہ درد دے جنہاں دے وگدے نے
اوتھے خودی دی آواز نئیں آسکدی ڈھول عشق دے جتھے پیئ وجدے نے
او دوزخ دی اگ توں اگ ڈاہڈی طلب گار عاشق جس اگ دے نے
قصورمند اوجلدے نے وانگ دیوے، دیوے تاں اج قبراں تے جگ دے نے

دُکھ ویکھ کے اپنی زندگی دے ،کراں کی ہُن مَر نئیں جان ہُندا
افسوس ایہہ لکھے اپنے تے باجھ قسمتاں سُکھ نئیں پان ہُندا
ڈاہڈا نیہر غبار ویران دُنیا ایتھوں سُکیاں وی لنگ نئیں جان ہُندا
رہندی چُپ وی نئیں قصورمند نئیں کسے نوں حال سنان ہندا

میری قسمت دی خشک زمین مارو،بدل رحمتوں کدی نہ وسیا اے
اے چڑھیا چَن نہ میری رُشنائی والا میرے واسطے رہی نت مسّیا اے
ایسے واسطے چیت اُداس رہندا اے آکے خوشی وچ کدے نہ ہسّیا اے
مِلیا نئیں کوئی محرم دلاں قصورمند تائیے راز دلاں دانہ دسیا اے

نہ کر مان جوانی والا دناں دی ہے ای پراوَنی تے فیر نئیں آوَنی
مکھن پالی گئی اے تیری مِٹی ہیٹھ دباوَنی کیڑیاں کھاوَنی
مُنکر تے نکیر ہوراں جدوں چڑھ بہنا ایں دھونی تے اوتھے تیرا کون ای
قصورمندا ایس روح تے بُت دی انت جُدائی ہونی تے جرنی پاوَنی

جوانی بہار پھُلاں دی کوئی کوئی رکھدا جر کے صبر کر کے
ساوَ ہوئے بگھیاڑ مریلے عُمر دی بازی ہر کے سب کم کر کے
ہوئی کمزوری ہتھ ڈنگوری اٹھدا بیندا مَر کے ہتھ گو ڈیاں تے دھر کے
قصورمندا بئیکل کدے نئیں وگدے پُوچھل کنڈی تے دھرکے ارلی بھرکے

ایس عشق کرخت دے کک آکھے مزہ ساری زندگی دا جاندا رہیا
الہڑ زخماں اتے پا دھوڑاں، مٹھا مٹھا لُون میںوں لاندا رہیا
قبر وچ وی نئیں سو آرام کہتا دے دے اُتھلاں اُٹھاندا رہیا
انجے لنگ گی اے عمر قصورمندا او رُسدا رہیا میں مناندا رہیا

پتہ شاعر

یارو پتہ مسکین دا یاد رکھنا اصلی ذات میری مسلمان لکھ لو
تھانہ روزہ تحصیل نماز میری ضلع میرا تسی وی قرآن لکھ لو
پنجاں تے بارہ دا ہاں خادم کلمہ محمدیؐ میرا ایمان لکھ لو
پنج تن پاک دے گھر دا بیت ہاں میں وی قصورمند دا وی سلام لکھ لو

شاعر دے پنڈ دا پتہ

پنجاب ضلع گجرات میرا جلالپورجٹاں تھانہ، بڑا پُرانا
ذات وڑائچ پنڈ کسوکی جتھے میں پیا رہنا خاص ٹکانہ
شان گمان تے مان کوئی نئیں اے غریبی بانا وقت ٹپانا
قصورمندا حال میرے دا واقف ہے آپ رُبانہ میں کنّوں سنانا

سوہنا نام کسوکی نگری جتھے میرا واس پھراں اُداس
جلالپورے دے چڑھدے پاسے ڈاکخانہ وی خاص ضلع گجرات
نام میرے توں لوکی واقف نے سارے ای آس پاس کریں جے خواہش
قصوریؔ درداں دے وچ سڑ دا کسے ڈٹھا نئیں کواس پرت نا پاس

پنڈوں دکھن چڑھدی گٹھ دے اُتے باہر وار اے چُگی لگ مُلگی
ہر دم شوق سجن دے اندر رہی بول دی اُبی دما دی کُگی
توڑوں درد اے مرض پُرانی کر چھڈے جند پُگی جس نوں سُجی
قصورمند او آساں والی کھیت تیری نہ اُگی چڑیاں چُگی

مکّار بھارت

حیدر آباد دکن سمجھ کے پاکستان تے پیوں للور، بجھی آٹھور
نسدیاں وار نئیں لبھی تینوں وچ چھمب جوڑی منور، بُھلے نی طور
ہر ہر محاذ حواس تیرے دے اُڈ گئے طوطے بھور، ڈٹھا ای لاہور
آدم پور، ہلواڑہ قصوریا کر پٹھانکوٹ تے غور چاہنا ایں کجھ ہور

مسلمان بہادر سپاہیاں جیہڑے مورچے ملے، قدم نئیں ہلے
نشان حیدر عزیز بھٹی نے لکھاں حملے جھلے، اک اکلے
سنے سینا تے جنرل چودھر کھا بُوتھی تے کھلّے، پرت نی چلّے
قصورمندا ہر ملک آکھدا اے ہندو جھوٹے نگلے، ہن ایہہ دو گلّے

پاکستان پاک ملک دا ہر سپاہی اے شیر، بڑے دلیر
میدان پیاتے ویکھ لیا اِی لادیندے لاشاں دے ڈھیر، نئیں لاندے دیر
فوجی تیرے اَجڑاں وانگوں کر قیدی لئے بتھیر، غازیاں گھیر
قصورمندا جے فرق رہیا ای اِک واری تک لئے فیر، کر کے چھیڑ

ہدایت نامہ قصورمند

کہیا رب نے نال میں صابراندے اجر صبر والا تتے تا ناہیں
میں ظالم دی واگ دراز کیتی لَواں پکڑ لیندا اوچا ساہ ناہیں
بول مرغی یعقوبؑ دا تولیا میں دِتّا چالی سال روا ناہیں
یوسفؑ سی حُسن دا مان کیتا دِتّا اَٹّی مُل پوا ناہیں

سلیمان نوں مان سلطانیاں دے دتے اوس نوں بھٹھ جھوکا ناہیں
کر کے عاجزی معافیاں رہے منگدے دسو بخشدا رہیا گناہ ناہیں
ہو کے چورتے چور تھیں چتر بندے گل سمجھدے بے حیا ناہیں
پاکستان چہ ہے ایمان کتھے بھین سمجھدے پیئے بھرا ناہیں

ماں پُتراں تھیں ڈر کھاوندی اے نیت کسے دی رہی صفا ناہیں
رچ گیا اے حرام اسلام نٹھا قدر جھوٹ دی، سچ دی جا ناہیں
ہر اک ڈھڈ دی ڈھڈ وجا رہیا پیر اک دھر دے سدھے راہ ناہیں
ہر کوئی اپنے آپ دی خیر منگے، ہور کوئی رہے نہ رہے پرواہ ناہیں

اتوں کرن پیار غدار وچوں جھوٹی چاہ کر دے اصلی چاہ نائیں
توبہ توبہ کر ٹھگیاں کری جاندے نالے آکھدے نے لاندے دا نائیں
زبانی گل ہے مناں تے مانیاں دی بول تولئے اُتر دا پا نائیں
بَن کے شاہ تے ظلم کما رہے نے خوف کسے نوں رہیا خُدا نائیں

لیرو لیر نہ اج کشمیر ہوندی دیندے لیاقت نوں آپ مروا نائیں
ویکھ لئی دا اونہاں دی بہادری نوں کھڑا ہوندا اجے جناح نائیں
مار شیر دتے بنے گِیڈر بہادر کھا کھا حرام تے ہوئے پچا نائیں
بُکھے غریب تے چسکی اے جیب تیری ہادی ایس طرح گئے فرما نائیں

ایہہ اقبال تیرا وچ زوال آوَنا سَدا گل رہنی ایسے دا ناہیں
مِلی ہوئی کشمیر تقدیر ولوں ہتھو ہتھی توں پیا گوا ناہیں
مسلمان ہیں تے سر میدان ہو جا ایویں حق نوں پیا دبا ناہیں
اوہلے بَھت کیوں بیٹھ کے کریں گلاں وانگ عورتاں مکھ چھپا ناہیں

بن حیدرؓ دا شیر دلیر ہو جا ڈر دشمناں دے پیا کھا ناہیں
کردے ہلہ تے انشاء اللہ رہنا ظالم دا نام بقا ناہیں
جے کوئی ہے حیاتی دنیا وچ باقی کوئی سکے ودھا گھٹا ناہیں
عادت تیری وی ایہو قصورمندا ایویں ہورناں دے متھے لا ناہیں

ظلم دی دھرتی

سچ رب دا نام ایں حق باجھوں غیر نوں سُر نہ سور کوئی نئیں
کلمہ نبی دا آکھ جو کم آوی جیدی یاد بن جھلدی گور کوئی نئیں
غوطے خیال اندر چیکاں مار روناں لباں بند نے میں کردا شور کوئی نئیں
ہر اک دا تا بعدار ہاں مَیں کسے نال میری شرکت کھور کوئی نئیں

گل اپنی اپنے نال کرناں کسے دا گلہ ایہہ گھور مسور کوئی نئیں
ڈگیاں پیاں نوں لوک لتاڑ چھڈدے ماڑا حال غریب دی غور کوئی نئیں
کردے ظلم مظلوماں تے پئے ظالم اگوں آکھدا اوہناں نوں موڑ کوئی نئیں
لُٹیا جائے کوئی پیا دوہائی پائے آکھن سُنن والے سوؤں چور کوئی نئیں

ریا کاری، غداری دے پیک ونڈن عدل سچ انصاف دا دَور کوئی نئیں
شُتر لوہب تے طمعے دا پھرے لُگا جدھی کسے دے ہتھ وچ ڈور کوئی نئیں
دَھمے خوریاں چوریاں ہون ڈاکے حکومت وچ پنجاب لاہور کوئی نئیں
مارشل لادی لا غداریاں نوں کیتی اجے تیکر کُھرک جھوہر کوئی نئیں

بُھوئیں عدل دی تے کیتا ظلم قبضہ رہیا کاغذ پٹواری تے گرداور کوئی نئیں
فصل ایمان دی لالچ مینا دیاں نوں جدھا چھڈیا بھور کچور کوئی نئیں
حلال حرام کی وچے دبائی جاندے چھڈے ڈڈ ڈولا ڈنگر ڈھور کوئی نئیں
عالم دین دے ہتھ بِینڈ واجہ انگ طمعے باجھوں رہیا ہور کوئی نئیں

بولن لائیاں خالی محبتاں تھیں عربی چمن دا وچ چکور کوئی نئیں
مطلب گُڑ دیاں ساریاں مکھیاں نے وفاداری دے پُھل دا بَھور کوئی نئیں
وقت سخت آگئے کانواں کنسیاندے دانشمندی سخی وچ مور کوئی نئیں
بے ایمانی جوانی وچ کرے نخرے بڈھا ایمان ہو گیا جدھی ٹوہر کوئی نئیں

جدھے مگر مشٹنڈیاں دُنب چایا رنڈی رن دُنیا جدھا شوہر کوئی نئیں
اُلٹی چال زمانے دے حال وگڑے ہُن سُدھرنے دا دِسدا طور کوئی نئیں
مَمّے تڑدیاں گھت کوپت لیا بھلیاں مانساں دا چلدا زور کوئی نئیں
چڑھ گئی سیرا دی پان چھٹاکیاں نوں ویکھو چھیڑ کے تے کمزور کوئی نئیں

کال سکال دے بھارنے ماڑیاں تے سُکھیں وسدیاں نوں اج وی اَوہر کوئی نئیں
ڈھا پِھر کے جگ اُتے قصورمندا گناہ گار تیرے جِڈا ہور کوئی نئیں

رباعی

حال دُکھیاندا کتھے جاندے سُکھیں بھر نیندراں سَون والے
بَن دے میت ناہیں کدے پرتیت کردے وانگ جوگیاں تے بھَون والے
بنا مال، پیار ناہیں ایہہ یار بن دے بازار دی رنڈی تے گون والے
قصورمند نہیوں سَدا بیٹھ رہندے جیہڑے آ گئے بن گئے جان والے

شاعردی آواز

دِسّے نشان مکان دا مسلمانی وچ وسدیاں نفس کراڑیاں نے
ناہیں عورتاں ساریاں کُھسریاں نے مُنہ مرداں وانگوں مُچھیاں داڑیاں نے
کھلون وچ نماز نہ وضو کھلون دیون ایویں مفت بَھنن لوٹے واہڑیاں نے
گذرنا اینا تھیں مشکل قصورمندا ایہہ تے آتشی پہاڑیاں نے

لوہب دے وچ طمعے نے مار چھاپہ، مسلمانی اُکی دَب لئی کدھرے
وَہڈھی ٹھگی زمانے وچ لٹ پئے گئی گل ایمان والی رہی کھُہی کدھرے
حَسد بُغض تباہی دی بادشاہی، گل خُلق محبتاں گئی کدھرے
ایتھے آپو اپنی پئی قصورمندا، گل نفس و نفسی اَگے رہی کدھرے

قطعات

راہ رب دی لبھدا پھریں آپیں، او لبھ کوئی راہنما پہلوں
کدی خود دا خود نہ ہو سکیں، کریں کیوں خُدا خدا پہلوں
قدم قدم تے تھڑکدے قدم تیرے اک قدم تے قدم ٹکا پہلوں
الا اللہ فیر کہویں قصورمندا حرف 'لاؔ' والا تے پکا پہلواں

کون موڑے تیریاں بھانیاں، نوں جیویں چاہیں سائیاں تیویں کری جانا ایں
نہ ہویاں نوں کرں تے ہوئے فناہ کریں، کِدوَں چُک لیناں کدھرے دھری جانا ایں

کئیاں دے بھرے کشکول ڈوہل دیویں، کئی بے امیداں کاسے بھری جانا ایں
کِدھرے بیگناہ سزا پاندے کِدھرے قصوریاں نوں کردا بَری جانا ایں

نام ونشان

کھیڈے بال نہ چمکدار لال گودی ایہو غم پیا ہڈاں نوں کھور دا اے
اوتر عمل دے بے اولاد قصورمندا رہ سی نام نشان نہ گور دا اے

رباعیات

رہے رب دا نام، فناہ ہونا یاد رکھ ایہہ روپ سنوب تیرا
اِنج حرص طوفان دیاں جھانجھیاں وچ ہو جانا پَھکا پُھوک تیرا
ایہہ وی بُھل نہیوں اِک دن کھل جانا ایں عَیباں والا صندوق تیرا
بَن پاڈا پاڈیاں کریں گلاں قصورمند اصل ہے وچوں پولا بُھوک تیرا

دنیا دار تے دنیا دا ہے طالب قابو ایس دے پیر فقیر ویکھے
بھیس بدل درویش دا ویس کر کے پئے پالدے پیٹ سریر ویکھے
لکھاں کن پڑوا کے بنے جوگی اکو رانجھنا سی جیہڑا ہیر ویکھے
ہوندا مرد کوئی وِرلا قصورمندا جیہڑا پیا رضا تقدیر ویکھے

دُنیا ہس ہس اُٹھ کے مِلے اگوں ایسی دُنیا تے جس دا آوَن ہوندا
پالیندی جنجال دے جال ایسے خبر نئیں آزاد جے کون ہوندا
بے چَین ایسا دن رات کر دی نیند سُکھ دی فیر نئیں سون ہوندا
بھلیاں بھلیاں دی ایس نے جلد گالی قصورمندا کیہڑے اے بَھلا کون ہوندا

ویکھے کئی گلار بلار چنگے، لچکدار اچھے تے کردار کوئی نئیں
خالی راگ وراگ تھیں ہین نکلے، درد فکر تے ذکر اذکار کوئی نئیں
آیئے آیئے زبانی ہے آوَ بھگتی، دلاں وچ اخلاق پیار کوئی نئیں
قصورمندا ہندے سُکھاں دے یار لکھاں وچ مصیبتاں وفادار کوئی نئیں

چل چل کیوں چل کھانا ایں ویکھ ویکھ کے کاروبار چلائے
گل پل دی نہیوں سمان دسدے، سورج چن تارے مارو مار چلائے
رات توں دن تے دن توں رات چلائی سَمے صدیاں پئے ایسے تار چلائے
چلا جائیں گا توں وی قصورمنداؔ، اکھیں ویکھ لئے دوست یار چلائے

حَسد بُغض دے دیس وِچوں نس جاندے، خُلق دی جھوک وسائی جنہاں
جین دی خوشی نہ مرن دے غم رکھن، آس مشکل کشائی جنہاں
رکھی طلب نہ تخت حکومتاں دی سینے عشق ہے مُصطفائی جنہاں
رب اُنہاں دا اوہ رَب دے ہوئے قصورمنداؔ رکھی خودی نہ وچ خدائی جنہاں

دنیا دار دُنیا دی طلب اندر، دوڑ دوڑ کے تے پئے ہونکدے نے
مرداڑ دی مار تراڑ اندر اِکی دوجے نوں بھونکدے چونکدے نے
ٹھنڈی جان انسان رحمٰن لٹن جنہاں لٹے محمدیؐ شوق دے نے
قصورمنداؔ نبی دیاں عاشقاں تے مولا رحمتاں پئے تروکدے نے

جوڑ جوڑ پیا کرا جوڑ پھر دا، اے اصل ہڈ بجن ہڈ دے نئیں
کلمہ پڑھ کافر مسلمان ہندے، کفر لوک اج دلاں وچوں کڈھدے نئیں
کُتے پئے جاون اگوں بندہ بہہ جائے اوہ کُتے فیر بندے نوں وڈدے نئیں
بندیاں دی عادت اے قصورمنداؔ، بندے بیٹھے نوں وی بندے چھڈدے نئیں

مرزا صاحباں

ونج دُھم پئی سنسار او بہناں بہن کھلون تے کھاونا دوہاں اکو گفتار
توں شاہ درباری ایں ماہنیاں توں کھیوے دا سردار
تیری پگ نوں کالکھ لگی اے لا چھڈی اے چھوہر گوار
توں مست ہویوں متا نیا تری چوہدر گئی اے مت مار
کدے رزق نئیں رُسدے ماپیاں جدوں دھی ہووے مٹیار
باراں چوداں وچ پر نایئے کہیا سی عالم دے سردار

کھیوے خان شمیر نوں مار شریکاں نے میل
او غرق اسرے ہو جاوَندے جے دھرتی دیندی ویل
اُونہاں بیٹھ صلاحیں نے کیتیاں گھر سَد کے پنج سویل
مرزا ٹُر جائے گھر اپنے اے کہن صلاحیں میل

اوہ بھووندا اے وچ وہیڑیاں پیر جیویں مستان
اوہدی شکل اَویل اے سوہنی جیوں کوئی لُنڈ جوان
اوہ بتھ بتھ کے چیرے تے لُنگیاں لِف لِف کے ٹُر دا اے ساہن
اُہدی جا پے ڈول کولٹری جُوں گوشے مِلے کمان
اُو گُڑیاں نال گھیڑ دا نئیں ساوَ مردان

کھیوے ڈیرے اپنے گھل کے سدیا خان بلند
گوشے بہہ کے اُوس نوں پیا کرے نصیحت پندھ

ساڈی عزّت اِکو سی ماہنیاں نہ فرق نہ ونڈ
مَیں دَل دَل کے خان شمیر نوں اَج مر کے کیتا بندھ
نئیں تے ایس نصیباں دے چھوہر دی اَج خوب بہاندے چنڈھ
جا سوچ بلند خاں ماہنیاں نئیں تے ہونا ایں بہت پکھنڈ

گھر آن بلند خاں ماہنیاں میل بیٹھا پروار
سَد کے گُل قبیلے نوں آکھدا گل سُن او برخودار
پلیا ہویا جوان ایں اہل عقل ہوشیار
پیئو مویاں پچّھوں مرزیا کم ہوندے نی پئے خوار
مامے نے اَدھ نیلی دا بخشیا دے کے ڈانگاں دو چار
نیلی سی عربی قسم جو لوڑیوں سی نکند کوار
نیلی گڑھ ملتانی جمی اے شاہ رکن عالم سرکار
مامے نے او مرزے نوں بخشی اے او بکّی سرکار
جوڑا نواں لوا کے چا کیتا نے خان تیار
زیور پہن چڑھیا شاہ پری تے جا عرش پئے چمکار
اگو حوراں کھڑیاں نے صفاں بن کے او خاطر کرن دیدار
ساڈے وطن آگیا اے لا وطن او عالم دار سردار
کِسے جا کے صاحباں نوں آکھیانی کریئے سَرشار
تیرا یار چلیا ای چھڈ کے یاریاں تے اُٹھ کے کر دیدار

سُن کے سٹ پئی سر صاحباں جیویں گھڑیال ٹکور
او ہفے جگروں ہائیں نے ماریاں جاکے عرش پئی کنگور
کھا کے گردی ڈگ پئی دھرت تے جُوں ٹٹ گئی پتنگ دی ڈور
اوہدے واسطے حشر آراستہ اے کوئی عدل ترازو تول

پئے روندے سُونین اُداسیوں اُٹھ ٹر وگ پئی
اُہنے جا بیبو نوں آکھیا نی پُھپّھی میں تھک پئی
نی کی ہویا ای میں سُنیا دل بر چلیا میرے چولے چِنگ پئی
نی اے ٹر پیائی توڑ محبتاں جدی مُلکاں وچ دُھم پئی

مائی بیبو نے آکھیا نی میں پُھپھی جان قربان
مرزا جم جم پیا جائے وطن نوں توں کیوں ہُنی ایں حیران
تینوں میں انشاء اللہ میل ساں توں محکم رکھ ایمان
تیری یاری چھڈ نئیں جاوندا او مرداں دا سلطان
بول مرد نئیں ہار دے دے مشہور اے گلی جہان
مرد پئے کردے غرضاں پوریاں نہ چھڈ دے میدان
اوہ زوراور میر شمیر توں او پئے ڈر کے جَھٹ لنگان
اِک لکھ چوّی ہزار وچوں عالی اوہدی اے شان
اہدا سایہ اے وچ مجلساں اعلیٰ جیویں علیؓ مردان

بپو کرے تسلی صاحباں کی کرنا ایں کھیوے
میں جانا ول خان دے جئے رکھے مولا خیر
اُچرا نوں مرزا گلیوں نکلیا کازے کر کے ٹیر
جاندے مرزے کان نوں پئی آندی اوے وے ذرا کو ایتھے ٹھہر
جاندی وار مرزیا وے پا جا میرے گھر پیر
وے پردیسی ہو کے ٹُر پیا ایں واہ واہ رونق سی وچ شہر

اگے تسی جان دے او وچھڑیاں نوں مَیلنا اے بھلیاں دی چال
بپو نال اشارے دے سد کے مرزے نوں لے گئی نال
ونج وڑ دیاں مرزے خان دا کیتا سی درس جمال
جٹ دا چہرہ ویکھ کرماؤنا سگوں ڈھل پئی سخی سیال
دونویں رو ملے مِل کے وچھڑے دم دم گزرے نے سال
دونویں قبلے کعبے سامنے ہتھ بنھ کے کرن سوال
زُلفاں خاص نشانی دے واسطے پئے تک دے نیں خدوخال
دتّاں صاحباں نے مرزے نوں اک زر بجنت رومال
اک چھلّا دے دے اساں نوں اُٹھ کے ٹُر حوالے رب دے کج دن مصیبتاں جال
توں میرا تے میں تیری آں وچ شاہد جل جلال
جھب مُڑ آویں گا زرویوں میں مراں نہ کان اُڈال

مرزے نے اگوں آکھیا ہنجو اکھاں توں کیر
اَسی تُساں توں نکھڑے کدی ملاں گے فیر

کٹھیاں عمر گزاری اے ہن وتھوں پے گیاں نے ڈھیر
تیرے ماپے میرے نانکے دشمن ہو گئے ودھیر
تینوں سداں دی آ جائیں توں ذرانہ لاویں دیر

صاحباں نے اکھیاں ہن اللہ دے آسرے ہن جاؤ تسی
ودھیا ہو کے کھیو یوں اُٹھ ٹریا محبوب
عذر بہانیاں کی چارہ مغلوب!
یوسفؑ لے چلے نے کنعیان چوں پچھوں تکدا کھڑا یعقوبؑ
اُونھوں پے گیا ہنیر جہان تے جوں سورج ہو جائے غروب

صاحباں چڑھ کوٹھے تے ویکھدی راوی وطن کدور
کنڈ دتی جاندا اے نی اساں نوں نی اج نین میرے دا نور
جا دِسنوں سو رہ گیا غش کھا کے ڈگی اے حُور
فی امان اللہ پئی آکھدی گوشے بیٹھ تنبور

ماں صاحباں نوں آکھدی لے چرخا جا کے کت
نی کیوں دل لایا ای رون تے جا کھیڈ سیاں وچ ہس
اگے تیرے پھیر دی پے گئی اے مجلساں وچ دَس
سڑ کے صاحباں بول دی بس مائی بس بس
وس جدے میں پینا سی پے گیاں اگوں ہور نہ مینو دس
مینوں بُھل گیا ای ہسن تے کھیڈنا بخار وچھوڑے دی کس

مائی آکھیا بھیڑئے نہ لئیں عشق دا ناں
ساک سکے چھڈ جاوندے پئیو بابل تے ماں
اے اُنہاں توں بھیک منگا وندا جیہڑے تختیں کرن نیاں
تے ابراہیمؑ آدمؑ نوں بھل گئی سی ٹھنڈی چھاں
گوپی چند چھڈ کے دولتاں پیا پھِر دا نگر گراں
چندڑیں گوشت پکدے نے باکرے کھرلیں دال وی لبدی ناں
چھڈ دے کھیڑا توں کھرل کنگال دا میں لاخیں داج بناں

جدوں سی قلم نے لکھیا ہر کسے دا لیکھ
میں کول کھڑی رہی صاحباں اکھیں آئی ساں دیکھ
بھاویں سد نجومی نوں پچھ لے میرے نال اوہدے نے لیکھ
توں کتھوں آگئی ایں امبڑیئے وچ لیکھاں مارن میکھ

مرزا پہنچیا جا داناں باد چِیرے کے پند بار
خوشیاں ہویاں مُلک تے پیئے ڈھولاں دے قمقار
مرزا ونجل دا آ گیا کل کھرلاں دا سردار
نصیبو لا سینے مُنہ چمیا اُتوں سُٹے روپئے سُو وار
چا کیتا سُو غنی غریب نوں تن تن سخی اُتار
مرزے نوں ملن آئے نے نیلیوں چڑھ کے نکی دے سردار
واگے، بھٹی، کاٹھیے، ڈوگر، وِرک شمار
وڑائچ، گُھمن تے با جوے بصال لالی کلیار
مرزا نے خِلق دے کے ساریاں چا کیتے نے لائق وار

مرزا واقف ہو گیا ملک دا ملّت پئی ہرنال
ڈیرے بیٹھا رہندا اے لاکے مجلساں پیئوَ دادے دی چال
اُتوں راضی باضی جاپدا وچوں مالم رب نوں حال
کھیوے کدی کدی ٹرا جاندا لو بھی درس جمال
اِک وار محبوباں دے ڈٹھیاں عاشق مست رہندے سو سال

مرزا خان کھیوے سی گھر مرزے دی بہن جوان صاحب حُسن سلطان
پچھے رُلدی رہ گئی سی یتیمنی پیو کر گیا چالان
اجے منگی پرنائی مول نئیں کِدے ماوٗ نئیں دھریا نام
متے لاگی کتے چخ مار کے ذات صفات ونجان
نالے لوک مارن دے بولیاں اَج رنڈی رن پروان
آپئی بہن ویائے گا گھر آکے مرزا خان

مرزے آ گھر ٹِکا ٹوریا جدّی باہمن ڈوم
ونجو پنڈی بھٹیاں کن کے رسم رسوم
خان ڈُھلے دا پوترا رہ رستم کرو معلوم
اُہدے منہ مسری وَنج لاوٗنی دن متھ کرو قیوم
توڑے ماہ مہینہ اے سفر دا منع نئیں وچ علوم
چنوں سولہویں تسی ڈھکو گھت ہجوم
مینوں پتہ نئیں اپنے آپ دا میرے ہو گئے تالیا شوم

تُسی چَپ آجاوٗ کم نبڑیے میرے سروں لے ویسی بھار
میرا بُت راوی تے روح کھیویوں کدی نئیں ونجدا بار
مینوں پیا کھیویوں دِسدا آوٗندا تین سو تے سٹھ سوار
میں اُنہاں دے نئیں مقابلے میں بیٹھا ہمت ہار
میرے بدن تریلی دَم خشک نے میں کونو ویں لاچار
مینوں سدّا پیا حساب دا ڈاہڈے دے دربار
میرا غلط سارا روزنامچہ پلّے اِک نئیں درہم دینار
مینوں آسرا آل رسولؐ دا جُوں سر دفتر سردار
کہو کلمہ دلوں زبان بند منہ توں علیؑ پکار
نہ ڈر حشر حساب توں دل توں خوف اتار

اُتھوں مرزا تہمت ناک ہو ٹر پیا راوی دے کان
مامے ٹور دِتا نال زور دے چھڈ بُت روح ہویا روان
مرزا گیا تے کھیوے دے چوہدری سَد کے بینچ بلادر تے خان
رَل کے ہندو تے مسلمان چا کیتی اے عرض بیان
نڈی ہوئی وَڈی پر نایئے کتے چنگا ڈھونڈھ مکان
آس پاس چناب دے بیئے دانے عقل دوڑان
اَنت چٹالے چدھڑیں جا کے ہر دا پوے دھیان
آکھن سچے نانک دادیو دل ملے تے لاگی چاٹوریئے کھیوے نوں فرمان

کھیوے اگوں آکھیا سر چشمہ اُتے چھل
اگے میری وچ دلیل دے ایہو آئی گل
کوئی وقت مبارک دیکھ کے اُتھ ٹِکا دیو کل
لاگی سَدا وہاڑا سمجھ کے دیو ٹور چٹالے دسے وَل
لائق چیز جیہڑی اے دیو نی لے ٹورو رہ شکل

چَپ جاوٗ چٹالے جا کے اپڑو جا کے میرا دیو سلام
چندڑ بیٹا جے بہیل خان دا اُہدا خان طاہر جے نام
اُہدے منہ مسری ونج لاوٗنی رِکنّو پھیر انعام
اکو دن کر آوناں اتھے چیز تیار اے تمام

لاگی اُٹھ ٹرے تے ونج اپڑے آکے چندڑ دے دربار
اُنہاں سلام آسیسوں گزر کے کیتے دار مدار
مسری لائی منہ چھور دے پھیر ونڈے لاگ وہار
کڑمائی گنڈ اک روز دی رِگن مِتھ لے نے وار
وار منگل تے چن تیرھویں کیتے نے پک ہنجال
اگوں ایتھو گل کی سنانی ایں اتھے گلاں دے ڈھیر کھلار

لاگی ہو ودیا آپڑے کھیوے مثل پلنگ
اُنہاں سلام آسیسوں گزر کے گن دسیا اے مند چنگ
جان آون تے کھان پِین خاطر تے خوش رنگ
نین گرہان دوہاندا عمر شکل دا سنگ

تے دونویں گھریں تیاریاں لگ پئے نے ہُن سمیان
اِدھر چندڑ بہلا اُدھر کھیوا خان
کیو گُڑ آٹا تے بکرے تے میدہ چاول جام
تنبو تے چھول دریاں ہور کئی سائے وان
مہری نے مِٹھی نین نوں سدیا تے او لگ پئی چوَل چھٹان
دن ڈھل گیا ہو پیاں ڈیگراں مٹھی لگی اے گھراں نوں جان
لے مہری ہُن میں چلیاں میرے روندے ہون نادان

مٹھی نکل پئی ویہڑیوں ٹہل گلی نوں سہن
نُور ناں سہیلیئے صاحباں دی گل سُنی اِک بہن
تیرا قدم پَیندا پیا کُھل کے جیویں سیانے کہن
اج تے سچ مچ انج پئی جاپ نی ایں جیویں ویا والے گھر نین
اے گل کیتی نور نے دونویں کیتائیں ہس پَین
مٹھی نے اگوں اکھیا توں تے وا وا ایں وانگ اولیاء
مَیں تینوں دساں کی کھول کے صاحباں دا ای شروع ویاہ
کیتا نے ساک چٹالے ول چندڑاں صاحباں تو رکھے نے بھید چھپا
کھیوے مہر نے نال طاہر دے دینا ای کر نکاح
صاحباں ٹور دینی نال زور دے ڈولی دے وچ پا
صاحباں پروہنی کُج دن دی ایس دم دا نئیں وسا
ہمدرد سہیلی صاحباں سیال دی جہری نور سی
ایویں اُہدے دل وچ ڈنڈول پھِرن

اُنے آکھیا مَیں صاحباں نوں دساں نی کُج نیوں رہیا
اُدھر شاماں ویں ہوگیاں تے ساریاں چاگاں بھاگاں
کٹھیاں ہو گیاں تے باہر جنگل بہن جاندیاں نے
تے آندیاں نے نی صاحباں نمانی نوں بلایو
جس ویلے صاحباں سیال تے نور وکھریاں ہو جاندیاں نے
صاحباں سیال نوں نور آندی اے لکھ نیوں رہیا
ناتا صاحباں دا کر کے چندڑیں رِگن متھ آئے نے وار
کوئی دلی سہیلی اے صاحباں دی معلم کر کے اسرار
جا پاندی اے چنگ بارود تے پچھ تے سٹ مار
اُنہوں گوشے بہہ سمجھاؤ ندی نی سُن کُر یئے مٹیار
تیری تے مرزے دی اے دوستی ٹٹ گئی اُلفت کار
تیرے باپ نے کاج اے رہیا تینوں نئیں سُرت نئیں سار
بھلکے چڑھ چندھڑاں نے آوناں اے ڈھول نگارے مار
نی جنج ڈھکے گی کرما مہنیاں ونج دھم پوے سنسار
تینوں پا ڈولی پیئو ٹرسی توں گنڈھ حیا دے ساڑ
توں نال کھرل دے صاحباں کیتا سی اے اقرار
مَیں گولی باندی آپ دی جدّی خدمت گار
میں چُوہڑی آں داناں باد دی پئی ہونجاں دی گلی بازار
توں آندی سیں اوہ دن چڑھے گا لیندیوں جدوں میں دیسیاں یارو سار
اے گل کیتی نور نے تے لگ پئی رون ہٹکوریاں مار

سیّاں نور نوں پچھیا کیسا اے گھور مسور
صاحباں روندی تے پئی ڈُسکدی کیسے کر دی شور
نُور نے سیاں نوں آکھیا گل نہیں کوئی ہور
اینہوں یاد پئی گل سُن دی ایسے گل دا دلاں نوں شور
سب نِکے وڈے جاندے موت حیاتی دی جوڑ
سدا رہنا نہیں وچ جہان دے اوڑک ڈیرے نے گور

رُباعیاں

پلیٹ فارم کسے نے آکھیا سنگل ہو گیا گڈی آرہی اے
روندے کئی ویکھے چھڈ گئے روندیاں نوں چڑھ گئے گڈی جا رہی اے
کئی وچھڑے میل دی اے مدتاں دے وچھوڑے عمراں دے کیاں نوں پار ہی اے
وسل کوچ دے کرے قصورمنداؔ واجاں مار دی موت بلا رہی اے

سمجھ دُور نہ آئی کہ آئی گڈی پلیٹ فارم تے رہو تیار ہوکے
بُچھکا ایمان سنبھال کے چڑ جاویں گنڈھ کپ تھیں رہو ہوشیار ہوکے
ٹکٹ ایمان دی پئی آں لوڑ اوتھے گڈی آخری تے سوار ہوکے
سفر عُمر دا نبیڑ قصورمنداؔ ہر اک دا تابعدار ہوکے

چل چل دا ٹل پیا کھڑک دا اے توں جیون تیں ہتھ دھو نہ ذرا کھلو
اے دُنیا سَاہ سُکھاں دا نہیں تے اکو لوہنی او لو جیٹھ کی پوہ
تیرے ولوں چنگے چنگے لکھاں گئے نی ہو اک نہ دو
قصورمنداؔ او چکھدا ای ذائقہ موت دا ایتھے آیا جو مرے گا سو

چل چل دا ٹل پیا کھڑک دا ای اصلی وطن وَل مہار موڑ اپنا
ایویں راہ وچ پیر پسار بیٹھاں ایں جوڑ ہور نہ نال نہ جوڑ اپنا
بگل موت دا وجدا غافلا اوئے اُونہوں سُن تے چھڈ دے شور اپنا
بن نہ نادان قصورمنداؔ بناں رب دے نہیں کوئی ہور اپنا

جس دن دی ہوش سنبھلی اے ہڈ بھَن نہ کیتی کوئی کار اے جی
کوئی نیکی دا کم وی نہیں کیتا کماں منداں نال دیار اے جی
سب شہر دے لوک نالائق آکھن اَکھن آدمی اے بے کار اے جی
قصورمنداؔ مولا میرا فضل کرسی بندہ پُج کے تے گنہگار اے جی
گلاں درد دیاں کراں مَیں رب جانے نہیں کوئی شاعری دا فخر بخار اے جی
قدر سخن دی منصف جان والے جانے کی جو ہے گنوار اے جی
سونا کول صرافاں دے جائے جدو ویکھن او کسوٹی تے یار اے جی
قصورمنداؔ آکھن بکواس کر دا سُنن والیاں دی اے گفتار اے جی
دلا چھڈ توں پر ہاں قیاس ایسے ایویں ضائع نہ وقت گزار اے جی
آپے سنن گے دلاں تے کن دھر کے تیرے وانگ جو دکھی دکھیار اے جی
شک دلاں نوں قدر کی شعر دی اے لگے ہوئے جنہاں نوں جنگال زنگار اے جی
قصورمندؔ جو کسے نوں نند دا اے نندے آپ جاندے رب دی مار اے جی
ہوئے غلط لفظ تے نہیں اعتراض کرنا دوستوں بے علم تے اَن پڑھ آں میں
مِلیا نہیں کوئی کاری گر کامل ایس واسطے رہیا اَن گڑھ آں میں
گنے وانگ کماد دے شکل میری کھوکھا رساں باجھوں وچوں نڑ آں میں
قصورمندؔ بھریا کدی بولدا نہیں سکھنا کردا بھڑ بھڑ آں میں

میں بے علم تے تسی او علم والے میں بات کرنی تساں ہسنا جے
کیوں اکھیا والڑے کسے نوں راہ پاندے بھلا انّھیاں راہ کی دسنا جے
ھوکا اپنی کھاری دا دئی دا اے جو کُج کول سودا اگے رکھنا جے
کوئی پیا مار دا ڈگا اے بولدا اے قصورمند بھانویں ڈھول سکھنا جے

ویکھن والیا پوزیشن نہ ویکھ میری وچوں ہاں غریب مسکین والا
بے ہُنر بے پر بے آسرا آں دساں کی جو میں سنین والا
نہ کوئی زور نہ مان مخول مینوں ارادہ ہے یتیم مسکین والا
اوئے نئیں کوئی علم یاد قصورمندا حرف یاد اے الف تے میم والا

غفلت دراز خوشی دیاں خواباں تینوں کدے صبح نئیں تَمیں
گلیئے کھنگ بخار مروڑا جیوں پِھردے موت دے سمیں
اَتن چیتی دہین سنیوڑا وسدیاں اَمیں جمیں
قصورمندا توں نام جپ لے متے زندگی جائی نکمیں

میں تیری توں مالک میرا تویں میرا سائیں ہور کوئی نائیں
اکو مینوں آسرا اے ذات تیری دا تیریاں ہین پناہیں چھڈنہ جائیں
مندے عمل میرے دیاں گلاں یارو ہون تھائیں تھائیں توں پردے پائیں
قصورمندا میں قصوری بندہ اوڑک ہاں گناہیں توں کرم کمائیں

سجن دُو تے تاہنگاں اندر نئیں دل وچ درد سمیچاں ڈھا ڈیاں وتھاں
دھروں کمزور قسمت دا ٹٹّو اگوں کھچاں تے پچھوں دھکّاں

پہنچیا نئیں منزل دے اُتے رہیاں دل دیاں دل وچ لمیاں وتّھاں
قصورمندا مَیں سجن بدلے تھاں تھاں بن قیمتوں وِکاّں دندیاں رکاں

ایدھر اوہدھر دھیان میں مار ڈٹھا میرے جیا نئیں کوئی غریب آیا
جے کوئی ہے غریب تے غریب اے اوہ میرے جیا نئیں بے نصیب آیا
میری ویکھ زحمت احمق وی افسوس کر دے خورے کیوں نئیں میرا طبیب آیا
اوہدی وچ اُڈیک قصورمندا میری موت دا وقت قریب آیا

شیخ سعدیؒ نوں کسے نیں پچھیا سی، حالت کیہ میری سرکار دی اے
اَگوں ہنس کے سعدی کہن لگے، ڈھیر لائی اُس موج بہار دی اے
جیدیاں نعمتاں کھا کھا دَند ٹُٹے، جِیب ذرا نہ شکر گزار دی اے
شکر چاہی دا اے قصورمند کرنا، ایہہ رِیت وی رب دے یار دی اے

بھلی، بری گزار کے جگ اُتے، اساں رکیتیاں اَج تیاریاں نیں
دو گز زمین وی نال قسمت، توڑے، مانیاں، حکم، سرداریاں نیں
جو بیجنا ایں، اوہی وَڈنا ایں، گلاں عاقلاں سچ نتاریاں نیں
قصورمند دا گھر تعمیر ہوئیا، نہ کوئی بوہے تے نہ کوئی باریاں نیں

نزدیکی سمجھ کے جنہاں نوں نزدیک ہویا جڑاں میریاں اوہو اکھیڑ دے رے
وفاداری نال رسی پیار والی مَیں وٹ دا رہیا اوہو ادھیڑے دے رے
جاندی وار نہ داغ پریت لگے، میں دھوندا ای رہیا اوَ لبیر دے رے
ٹنڈاں سکھنیاں ویکھ قصورمندا ایویں کھوہ خیالاں دے گھیڑدے رے

شکلوں شیخ درویش بگھیاڑ نیتوں توبہ اللہ ایہڈا ہیر پھیر ہونا
سخی داتیاں وانگ پیا ظاہر دِسے باطن ٹکر نہ وچہ چنگیر ہونا
ساڈے وچہ اِہو وڈیاں خامیاں نے ہونا گیدڑ وکھالا شیر ہونا
قصورمند تُو ڈر رب کولوں نیّوں جمنا جگ تے پھیر ہونا

تیرا لال چہرہ نظریں آوندا اے بے مثال جیوں پُھل گلاب ورگا
سورج وانگ پیا چمکاں مار دا رہے حُسن یوسفؑ معر مہتاب ورگا
لکھاں ہور وی شاعر نے جگ اُتے ہونا کوئی نئیں تیرے حساب ورگا
باسط میر اے شعر قصوریاں دا کتوں مِلیا نہیں تیرے جواب ورگا

پئے گئے مَینوں میں ای بھگتنے نے ہور پیٹر کہنوں میرے دُکھ دی اے
حصے غماں وچوں کس ونڈے نے کیتی سانجھ نہیں کسے سکھ دی اے
مَیں نکمی نوں درداں دے پندھ ملے نہ اے مُکدے نہ اَتھر سُکدی اے
قصورمندا ایس مندے بخت کولوں میری جیوندیاں جند نہ چھٹدی اے

گھٹ جان دے راز محبتاں دا علم کتاباں دے قائل جیہڑے
اوہدی رمز انوکھڑی سمجھدے ناہیں پڑھے لکھے زمانے دے جاہل جیہڑے
عُقدے کھلدے کدی نہ بُھلدے نے پئے گئے اصلی قیل و قائل جیہڑے
اوہناں دی دُور پرواز قصورمندا در حضورؐ دے اُتے سائل جیہڑے

تیری حد اے فقہ دی سد سانوں جیہڑی حد دے اُتے کھلو سڑیا ای
کہیا بے وفائی والا صابن وفا دے داغ نوں دھو سڑیا ای
راضی رضا دا موتی آن پیا چمکاں جیہڑی لڑی دے وچ پرو سڑیا ای
نہ اپڑاں نہ مکدا اے پینڈا قصورمندا جیویں بیل خراس نوں جو سڑیا ای

سجن جنہاندے سنگ تروڑ جاندے بَہہ جاہن ایہہ ڈھیریاں ڈھا کے تے
رون دھون کھلون نہ نین چھم چھم مل جان او سجناں آ کے تے
قصورمندا شائد کیچوں مُڑے پنن پہلوں مرے سسی تھلیں جا کے تے

رنگو رنگ اے رنگپور کھیڑیاندا جتھے وسدی رانجھے دی ہیر سوہنی
بند بند تے مار دا حسن لاٹاں جگوں وکھری اوہ تصویر سوہنی
حوباں جگدیاں تاریاں وانگ سبھے وچ چکمدی بدر منیر سوہنی
وچ سوہنیاں قصورمندا وچ سوہنیاں دے ہے او پیر سوہنی

شعلے ویکھ نقاب وچوں عاشقاں نوں بھانبھڑ وچ محبتاں بھڑک دے رہے
جھلی جھال نہ موسیٰؑ کلیم اللہ جلوہ ویکھ بے ہوش پھڑک دے رہے
واسا قدرت قدیر دا پرہان کِدھرے ڈور عقل دے دراں ای کھڑک دے رہے
قصورمندا اوتھوں آپؐ گئے اگے جتھے جبرئیلؑ جہئے وی دھڑک دے رہے

حوالہ شہر خاموشاں

کلام بابا قصورمند

ویکھ کی سی کل تے اَج کی اے ایس بات نوں کر دھیان اندر
سَودے حُسن دے جتھے پئے تُلدے نیں گُھڈاں پینیاں اُس دکان اندر
جتھے شاہ وجود دا تخت کردا اُلّو بولنے اُوس مکان اندر
قصورمند کیوں آکڑاں کریں ایویں سدا رہنا نئیں ایس جہان اندر

اپنے آپ نوں چنگیاں سمجھنا ایں نئیں ہور کوئی تیرے دھیان اندر
رہندی رب دی اوس ویلے یاد نئیں جدوں خودی دے پھریں میدان اندر
رہناں مَیں نہ توں قصورمندا اک دن دونویں ہوواں گے قبرستان اندر

کر گئے کوچ نیں شاہ گدا ایتھوں اکھیں دیکھ لیا ای کیہڑا ظن رہیا
کُج دے ہتھوں اَج ای ہتھ تیرے جاندی وار نہ ہتھ کوئی کن رہیا
اوتھے پیاں لوڑاں فیئر توں آکھنا ایں مَیں کاس نوں جوڑ دا دھن رہیا
دن رات دے وچ تیاریاں نے قصورمند وی بستر بھن رہیا

جے ایتھے آیا ایں تے دُکھائیں نہ کسے دا دل نئیوں ایتھے نت پاؤنا پھیرا
دکھائیں نہ کسے داچت نئیوں ایتھے نت آؤناں جوگی وانگ پھیرا اِکو وِیر تیرا
گھوڑے زندگی تے اَج سواریاں توں پلکے ہوونا ایں مٹی دا ڈھیر تیرا
تیرا کون جہڑا پچھوں یاد کرسی کس لینا پھر نام تیرا
قصورمند مویا کہ غیب ہویا کوئی پچھے گا سُن کے شعر تیرا

اک دن شہر خاموشاں دے وچ دی نال اتفاق دے پیا ساں لنگ
اک مکان وچوں اے آواز آئی اڑیا ایڈے نہ شان دکھا کے لنگ
جے توں ہَیں ایمان قرآن والا تے میری قبر تے ہتھ اُٹھا کے لنگ
نئیں آکھیا پُھل چڑھا جاویں نئیں آکھیا شمع جگا کے لنگ
لکھیا وچ قرآن حدیث جیویں تیویں توں وی حکم بجا کے لنگ
متے معافیاں ملن قصورمندا کلمہ نبیؐ دا مینوں سنا کے لنگ

سُنی اے آواز تے حیران ہویا اونہاں پَیراں تے ای کھڑا رہ گیا مَیں
کی اے سر اسرار کی بات مخفی سوچاں دلیلاں وچ پے گیا مَیں
قلعہ خودی تھیں بہت بلند میرا وانگ ریت دی کندھ ڈھے گیا مَیں
تے اگاں ٹرن نئیں ہویا قصورمند ٹھو قبر نال لا کے بہہ گیا مَیں

جیہڑی قبر نال لا کے ٹھو بیٹھا ساں اپنی جند حیران غلطان کر کر
اوس قبر چوں پھیرا آواز آئی لگا سنن میں غور دھیان کر کر
پی کے بہن والیا بھار نہ پا اُتے ایڈے مان تے شان گمان کر کر
تیرے وانگ ساں اسی وی وچ دنیا پھر دے ہوندے ساں ناز تے شان کر کر
اسی اج موئے توُں پیا جیونا ایں مار نا مویاں نوں ظلم طوفان کر کر
عذاب قبر نوں دینا منع کیتا ای وچ حدیث دے نبی بیان کر کر
من نبیؐ دا حکم رب نوں جان نیڑے ساڑے گا دوزخیں سینہ عرفان کر کر
تے حکم رب دا جنہاں نے منیاں نئیں گئے اپنے حکم روان کر کر
وانگ ابلیس دے لعنتاں لکھ اونہاں ردّے دواریوں رب، شیطان کر کر

حکم جو رب رسولؐ دے نیں گلاں دسدا پیا قرآن کر کر
ہوسن اوبے ادب پئے وچ دوزخاں دے روندے پئے قیر و فغان کر کر
تیری ہِک اُتے سَپ لیٹیا کی پھریں طبیتاں اَیڈ مستان کر کر
کوئی کر نیکی پار نہ لنگناں ای گلاں نریاں نال زبان کر کر
اوئے اک دن کل ساڈے توں دو آجانا ایں حرص طمے دے، حساب مزان کر کر
ایسے زمین دے وچ غرقان ہوگئے کئی شاہ تے حکم سلطان کر کر
شداد فرعون وی نہ رہے ایتھے خدائی دعوٰی وچ جہان کر کر
سنے تخت ہوا وچ ہَوا ہو گئے بادشاہی پریاں دی سلیمانؑ کر کر
سب موت دے منہ چڑھ آئے ایتھے شاہو کار ہٹ کراڑ دوکان کر کر
اگے موت دے کنڈلوائی جاندے ڈنڈ بیٹھکاں زور پہلوان کر کر
ایس رَن نوں فتح نئیں کسے کیتا گئے، ہمتاں کئی جوان کر کر
درہ خیبر جنہاں اُکھیڑیا سی مرحب نوں تنگ میدان کر کر
شکل پئی اونہاں دی دسدی ظاہر نئیں دعوے کوڑ دے بہن انسان کر کر
رہندے اُنہاں دے نام نشان روشن جیہڑے ہستیاں گئے ویران کر کر
سکندر جئے وی رہے نہ قصورمنداؔ فتح جنوب شمال ہندوستان کر کر

ہیر پھیر دا پھیرتاں فیر آوَندا ہتھ یقین دا ہتھا نئیں
پٹھے پھیر گمراہی دے پھِر جاندا چِر نکلدا او چک دا پتھا نئیں
نکل جائے پتھہ تاں گُج پوے مَٹھا لگ لگ ہتھا، پجدا ہی نئیں
آیا ہتھا جد ہتھ قصورمنداؔ ہیر پھیر دی فیر کوئی کتھا ای نئیں

اوس شہر خموشاں دے وچ جا کے میری ہوکے جان حیران ویکھے
کجھ پکیاں عمارتاں چُنے گچ ہویاں کُج کچے وچ بہت مکان ویکھے
کیاں دے سن اُچے ڈھیر بتھیر ہوئے کئی ہوگئے صاف میدان ویکھے
کرے دیوا نہ بتّی نہ لو لگ دی کدرے جگدے نئیں شمع دان ویکھے
اینہاں اکھیاں دے نال جگ اُتے جیہے کردے شان گمان ویکھے
کدرے ظلم غریباں دے نال آہے نالے خود خدا کہان ویکھے
گیا اوس مَیں شہر دے وچ جدوں مٹے گُل دے نام نشان ویکھے
کون شاہ تے کون غریب یارو اُتھے کوئی نہ کر دھیان ویکھے
جیہڑے اِک پُھل وی چُک نہ سکدے سن پئے اُنہاں تے بھار طوفان ویکھے
کئی مورتاں صورتاں سوہنیاں سن حسن جنہاں دا اے جہان ویکھے
وچ بدن گلاباں تیں اُنہاں سندے وچ مٹی دے کیڑے پئے کھان ویکھے
آیا خوف مینوں موت یاد آگئی جدوں ایہو جئے ساز و سامان ویکھے
رَلنا اساں وی اینہاں دے نال آکے باریک نظر کر جے انسان ویکھے
قصورمندؔ نیک کر عمل کوئی دُکھ دوزخیں پئی نہ جان ویکھے

کشف قبراں دا سجنوں نئیں مینوں اے گل خود میرے خیال دی اے
مرناں یاد ہے جس انسان تائیں گل اوس دی مویاں دے نال دی اے
حال جان دے نے جیہڑے جان اوتھے مینوں خبر کی اُنہاں دی حال دی اے
قصورمندؔ پیا سنی سنائی کردا پر آندے نے گل قرآن چوں بھال دی اے

پاک سنتاں آکھیا سنگیاں دے یارو توڑ نبھاندے سنگ جایئے
مر گیاں وی پالئے لج دوستی وی ایویں نہ دلوں بُھل جایئے
کدی سنگی سی اوسے دے سنگ رَلنا اے اوہدی قبر دے کولوں وی لنگ جایئے
پڑھیے دورد محمدؐ اور محمدیؐ آل اُتے قصورمند واسطے وی دعا منگ جایئے

گلاں مُل دیاں جیہڑیاں اَیویں جاندیاں ڈلدیاں اے نے گلاں مُل دیاں
سمجھاں والے سنن وچوں ہیرے موتی پیئے چنن کوڈیاں کدے نال لعلاں نئیں تلدیاں
جان دی اے بلبل چیل نئیں جان دی قدراں گُل دیاں گلاں نے مُل دیاں

حکم رب رسول دا اے اوہ نہ فرض سمجھیں اپنیا دھندیاں نوں
حشر نئیں رَویت کفایت ملنی تیرے جیاں گندیاں حرص پسندیاں نوں
دل کالا وکھالا اے نیک تیرا اَیویں لاج پیا لاناں ایں چنگیاں نوں
بندہ رب دا بن قصورمندا کی بن بن دسنا ایں بندیاں نوں

دُنیا اَنی اے اوس اَنی مائی وانگوں بڑا گُجھ زبانی رٹ جاندی
ایہہ کردی اے کم وکھالیاں دے حق سچ دے محلے ذرا گھٹ جاندی
بھانڈا اَنی دا ایمان نئیں صاف رہندا بِلّی شک دی پَوندی تے لک جاندی
مشہور ایہہ مثل قصورمندا جو کجھ پیندی اے اَنی کُتی چٹ جاندی

دنیا ایسے دا نام کِسے نوں نند دی اے اپنے آپ دی وڈھیائی دیندی
مَیں جگ وچ پھر کے ویکھیا اے ہر اک اپنی پئی صفائی دیندی

اندر جُھوٹ ہووے بھاویں اُونٹ جیڈا زبان بوہے چوں سچ دوہائی دیندی
دَیئے جی دی نئیں دھی دا پتہ قصورمندا بھاویں جم کے دُودھ رہی مائی دیندی

اینج دسیں جیوں توں مر گیاں نال نفس دے لڑ کے
ہے ایڈ معلوم گل خاص طمعے دی وانگ وکیلاں دے گھڑ کے
کجھ کھٹ گیاں کے گل گیاں لکھ لکھ کے پڑھ پڑھ کے
قصورمندا عیبی اے دُنیا کی لیا ای ایس ویڑے وڑ کے

کھلے پَین نو گلّیاں نوں ہر مجلس گل والیاں دی گل ہو رہی اے
دبایاں گُھٹیاں چُھپی نئیں گل رہندی دھکو دھکی اوہ دھم خوشبو رہی اے
ہنیرے گل تے موت نئیں پاسکی قبراں وچ وی کردی لو رہی اے
گل والے دی گل قصورمندا اج وی عَیب جہان دے دھو رہی اے

رنگاں والے دے رنگ نہیں ویکھ سکیا، طالب رہیا چٹے، کالے تے سوئے دا واں
گلاں علم والے شہر دِیاں کراں رِکیوے ویکھن والا میں باہر دے بوئے دا واں
عملاں دا وَیری تے گُناں نوں کُترناواں، قابو ایس رعب دے چوہئے دا واں
سمندراں دا نہیں جانو قصورمندا واقف چھپڑی تے ڈَڈو کھوئے دا واں

بندہ جیون لئی کردا اے جوڑ جمع، ٹھگی مار کے اک دن ٹھگ جاندا
تھک ہار کے اک دن ڈِگ پیندا، سِراں اُتوں جو اُڈ کے مَگ جاندا
نازک پھل حیاتی مرجھا جاندا، جھولا جدوں کوئی لَو دا وَگ جاندا
قصورمند وی آ تیار ہوئیا، اکھیں ویکھ کے جدھر نوں جَگ جاندا

ش شوق محبتوں کھچ تاراں جنہاں ساز وجود دا سر کیتا
ہر ہر ساہ وچوں راگ وراگ بولن طبلہ طبع نئیں بے سر کیتا
جاون ونج مطلوب مقصود پاون کامل پیر جنہاں عشق گر کیتا
ہوئے انج تے ہوئے کیوں نہ منظور قصورمندا جیویں صدقہ حسینؓ توں حُرؒ کیتا

ساز وجود دا تاں ایں سُر ہندا اے جے کر ماریئے اندر دا چور پہلاں
ہو فناء بقاء تے نظر ہووئے ہون جیون دا مٹ جائے شور پہلاں
اوس گل دا گل نہ کوئی کُٹے جیدے ہون تھیں ہو جائے غور پہلاں
تاں ای سُر اے ساز قصورمندا جے فیئر تے دِسے سو گور پہلاں

خوشی باجھ نہ لباں تے آن ہاسے، دکھاں باجھ نہ رونے روئے جاندے
درداں باجھ نہ کالجے چھیک ہندے، چھیکاں باجھ نہ موتی پروئے جاندے
کرماں باجھ نہ کھیڈ دے لعل جھولی، جھولے پا نہ جھول جھلوئے جاندے
پتر ہون تے جگ اُتے ناں رہندا، پیسے نال نہ دھونے دھوئے جاندے
دودھاں باجھ نہ کھیر طعام پکے، جاگاں باجھ نہ دودھ جموئے جاندے
مجھاں باجھ نہ بچڑے رج کسے، پیڑاں باجھ نہیں سجن ٹوئے جاندے
بلداں باجھ نہ جان کھوہ گیڑے، کھیتاں باجھ نہ بیج بوئے جاندے
تیغاں باجھ نہ جان میدان جتے، بھائیاں باجھ اے چھون نہیں چھوئے جاندے
موتاں باجھ نہ قبریں ہون واسے، اکھیں ویکھے نیں اوتھے موئے جاندے
قصوراں باجھ نہیں بندہ قصورمندا، رب باجھ نہ عیب لکوئے جاندے

جان والیا تیری خیر ہووئے جان لگیاں انج تے جائی دا نہیں
جاییئے دلاں دی سن سنا کے تے وہم کسے دے دل وچ پائی دا نہیں
جے ہووئے خطا تے بھلا دییئے جان بجھ کے دِل ٹھکرائی دا نہیں
قصورمند سیانیاں آکھیا اے حساب سجنا نال مکائی دا نہیں

ایس دکھ درد اساڈے دی آئی سمجھ نہ کج سیانیاں نوں
نبض ویکھ کہندے تینوں کج وی نہیں پرچائی دا اے جیویں ایانیاں نوں
روگ اندروں اندر ای کھائی جاندا جیویں کھپرا کھاندا اے دانیاں نوں
دسے کون قصوریاں دا حال جا کے سجنا بیلیاں یار پرانیاں نوں

وَگے اخلاق پیار دی ہوا ٹھنڈی خودی دی رہوے نہ بو اندر
دوئیں تھیں دور وڈھیائی دے ملک توں لنگ اگے چات پیندی اے فیئر اوس جو اندر
صدق ماپ تاں دی پھڑ کے تند کچی لمک کے ویکھ ہاروت دے کھوہ اندر
اکھاں بند کر نگاہ دِلے تے سٹ قصورمندا آپے سجنا دی پوے گی خو اندر

دانے پا کے تے پُچ پُچ کر کے ظالم جال دے وچ پھنسا لیندے
دِسے فرق نہ عالماں ظالماں وچ متھے رگڑ کے اِنج گھسا لیندے
ساری زندگی اے رواندے نیں چند دن جو پہلاں ہنسا لیندے
قصورمند جو نسل دے اصل ہندے گل صاف او دس دسا لیندے

اک گل تے سجنا دس مینوں کیہڑے مسلک دے نال اتفاق رکھنا ایں
اَرکاں، گوڈے دھو کے مونہہ متھا نالے مونہہ وچ پائی مسواک رکھنا ایں
نہا دھو کے کڈھنا ایں چِیر ڈِنگا نالے پائی توں چٹی پوشاک رکھنا ایں
اے کتھے دا انصاف اے قصورمنداؔ کھوہ پلید تے آلوۓ نوں پاک رکھنا ایں

توبہ توبہ اینہاں دے راہوں توبہ پاند علم دی جہاں نوں چڑھی ہوئی اے
تیز دھار گفتار زبان رکھی خشک بولدے طبع وی سڑی ہوئی اے
ادب، خلق دے دیس وچوں گئے وانجے بے خبر حاسد نگی چڑھی ہوئی اے
اپنے جہیا حضورؐ نوں کہن قصورمنداؔ پیڑی گل کیہڑی اینہاں پھڑی ہوئی اے

دشمن جم دیاں لگ گیا اے مگر میرے کڈھ چھڈیا سو پھڑ کے دھوں میرا
اپنیاں بدیاں گناہواں دی کیہ گل دَساں خالی اک نہیں بدی توں لوں میرا
کیویں معافی منگاں تیرے وَل مونہہ کر کے لائق ایس نہیں رہ گیا مونہہ میرا
بھانویں کڈھا قصوریؔ آں یا مولا، فیئر وی مالک ہے توں میرا

ماں دے شکم وچوں لے کے جسم آئیاں اوتھے کون سی روزی پُہچان والا
ہن ہوئیاں اے جوان تے آکھنا ایں میں آپے آں کھٹن کمان والا
نہ کر مان رحمان توں رو ڈردا تختوں لا دے جو تختے تے بہان والا
قصورمندؔ اوس رب توں رہو ڈردا وِیلا نیڑے آ منگ کے کھان والا

بڈھی مائی تے پیڑی رضائی اُتے منجی وچ ڈیورڈی سماں پوہ دیاں پالیاں دا
ڈِھی نہو نے بوکر نہیں پھیری پتراں ویکھیا ای نہیں چھت جالیاں دا
اے کون تے کیہ لگے ساڈی دھیان ذرا نہیں گھر والیاں دا
قصورمندؔ ہن مونہہ نوں بند کر لے سماں آ گیا ای دیس نکالیاں دا

دیس بیگانہ تے جوئی پرائی میں ایسے گلوں میں آں ڈر دا
نہیں تے روک راہے وچ تینوں کوئی گل زبانی کر دا
یاں شوہ وچ ڈُب دا بیڑا یاں جہاز سمندر تر دا
قصورمندؔ تاں ایں ڈردا ہتھ نہیں پاندا مینوں پتہ اے اپنے گھر دا

ت: تک دیاں پاٹ نوں اگ لگی سینہ تپ کے وانگ تندور ہوئیا
شیشہ لیا سی مونہہ یار دا ویکھنے نوں او تے ڈِگ زمین تے چور ہوئیا
یار بنایا سی ہنسنے کھیڈنے نوں او تے تکنوں وی مجبور ہوئیا
ایتھے لکھ بیان قصورمنداؔ ساڈے دونواں وچوں کیدا قصور ہوئیا

دوہرے شعر

نہ کوئی بہن بھائی ایہہ میرا نہ کوئی انگ نہ ساک بس اپنا ہی آپ
کلا ای آیاں تے کلیاں ای جانیں جیہڑے کیتے غم تے پاپ اوہ میرے ساتھ
قبریں گیاں دی کوئی نئیں لیندا جا کے پچھوں وات کوئی پُچھے نہ بات
قصورمنداؔ رکھ آس صاحب دی فضل کریگا آپ مولا پاک

اِک جدائی اِک یاد سجن دی میرا خون سریروں سُکے تے لُوں لُوں دُکھے
دل نئیں تسلّی مَیں راتیں کلّی پئی پڑھاں دلیلاں دے رقعے رات نہ مُکّے
ایسے آس دن رات گُزر دے نہ بُھلد چیتے اُٹّے اکھ نہ سکھے
قصورمندا بھانویں دنیاں وچوں تند حیاتی دی ٹُٹّے پر آس نہ ٹٹّے

ٹُھلی گل زبان پنجابی میرے سُخن ہوون دے سادے ساد مُرادے
شعر شوق سجن دا اے مینوں ٹکرے نئیں کماکے کھاہدے اے نئیں ارادے
جنہاں نوں یاد سجن دی بُھلی فیر پاوَن وچ یادِ نال ولا گے
قصورمندا سُنن جے لگیاں والے جنوُں سونے تے پاوَن سوہا گے درد فیر جاگے

اگے گھر کس کاری سجّن باہجھوں کھاون آوندیاں تھاواں وانگ بلاواں
اندروں وہڑے کدی کوٹھے تے چڑھ چڑھ پئی وینیاں راہواں تے پِیر مناواں
ایسے آس دن رات گزر دی پئی اُڈانیاں کانواں اَونسیاں پاواں
قصورمندا گھر آوے جانی مَیں جندڑی گھول گھماواں تے صدقے جاواں

اصلی مرداں دا کم نئیں بہنا ہتھاں تے ہتھ دھر کے بہنا ہر کے
جس ویلے او پی لیندے نے جام محبت بھر کے درشن کر کے
اُڈ دے جاون سدھے موت نوں منہ دھر کے نئیں رہندے ڈر کے
قصورمندا باقی زندگی ملدی اے عشق دے شوہ وچ تر کے پہلوں مر کے

مرن جیون تھیں گزر سدائے جنہاں عشق مکانی چال دیوانی
دن رات چلن اک کر کے تے پَینڈے کرن روانی تے ہوئے فانی

درد طوفان اگے نہ وگے اے وا جہانی جئی مکانی
قصورمندا کئی تیرے وانگوں گلاں کرن زبانی تے نقصانی

میں تے نہ یار نہ یاری لائق روندے نین ترنّمے ایسے غمّے
سجن دی محبت باجوں پئے جاندے ساہ نکلے تے کاہنوں جمے
مدد تیری کِسے نئیں کرنی نہ ہڈیاں نہ چمّے جد بنیاں دمّے
قصورمندا توں آساں اندر رکھنا وایئے لمّے رات پئی تمے

تیرا اک اک ساہ اے قیمت والا جیہڑے ایویں گئے اَن مُلے خاکیں رُلّے
کامل کرن صراف کمادا بوہا دلے دا کھلے رحمت جُھلے
نال عشق تے زہد ریاضت باغ حیاتی دا پُھلّے آون ہُلے
قصورمند کئی تیرے وانگوں پئی حیاتی چُلّے پِھر دے بُھلے
کوڑی سوچ مرد سچے بِن گل نئیں جاندی سوچی علم دی پوتھی
کنکر روڑاں لکھ کروڑاں کوئی ورلا وچ موتی لڑی پروتی
ہو کنارے وانگ نیارے درددوں خودی جس دھوتی چمک کھلوتی
قصورمندا مَیں تیرے وانگوں ایویں ہوگئی پوتھی عقل دی کھوتی

اے دنیا لُٹ لیندی اے دنیا داراں ہار سنگار لگا کے روپ وٹا کے
بھلے بھلے اس کئی طراح دے منتر جادو پاکے ورگ لگا کے
لکھ لکھ جھڑکاں طعنے دیندی پنجے وچ پھسا کے گھر لیا کے
قصورمندا کئی تیرے وانگوں روندے پلّے پا کے مال مُہا کے

اے دُنیا مکر فریباں والی سجناں توں نہ کُسے مار دی بُتّے
اک دوجے نوں گُھر کے نگلے جیوں مدراڑاں اُتے لڑ دے کتّے
دانش منداں نوں جانے کوئی نہ جہڑے لوک نے لُچّے سمجھ دے اُچّے
قصورمنداؔ اوہدے سر دے اندر جیہڑے مرد نے سچّے مار دے جُتے

حرص تیری دا گھوڑا جاندا سدا اگے توں اگے
کڈھ کڈھ دوڑاں خواہشاں اندر کالے ہوگئے نے بگّے اجے نہ رجے
مِٹھی چس دنیا دی دل تیرے نوں ٹھگے تے پیاری لگے
قصورمنداؔ پتہ لگی دا جدوں چھاپہ موت دا وجے چل کے اگے

زندگی تیری گُزر چلی اے وانگوں خواب نہ آئی آ جاگ
کرماں باہجھ نہ جاگن بھاگ پاویں پیا لائیں جاگ
سب کجھ تیرے اگے آوَناں ای جدوں حیاتی دی پڑھیں کتاب بے حساب
قصورمنداؔ اوہ آگئے نی قبروں اُراں ای لَین حساب نہ آوی جواب

منڈیاں نال وی نبھ جاندی اے جے کر آپ نبھائیے فرق نہ پائیے
نئیں تے چنگیاں نال وی جھٹ نئیں لگدا اجے کج گنتر وچ لیا یئے کسر نہ کھائیے
مشک صراحیاں دے پانی وانگوں بھار اُوتناں چایئے جو توڑ پہنچایئے
جو کج ہویئے اوہ رہئیے قصوریاؔ وکھالے نہ بنایئے نہ لِتّر کھایئے

باباجی نے اپنے بیٹے کی قبر پر کھڑے ہوکر یہ شعر پڑھا:
جنہاں رونا رو لے آپے درد کنوں تیرا ہونا موئیا کس رونا
کس نے آوَنا قبر تیری تے ذکر درود پروَنا تے پڑھن کھلونا
جتھے سوگ نہ خوشیاں ہون کس راگ بے راگوں چھاوَنا درداں دا گاوَنا
قصورمنداؔ اوہدری رحمت ولوں بے امید نئیں ہونا او ہ سخی اے سوہنا

سوک کلاں میں ڈھول بج رہا تھا میاں عنایت صاحب بھی وہاں موجود تھے، کسی نے بابا جی سے پوچھا ڈھول کی سمجھ آ رہی ہے تو انہوں نے یہ شعر کہا:

بولی ڈھول دی جاندا اے ڈھول والا میرے دل وچ خیال اک آرہیا اے
تھوڑی جئی نہیں کھاہدی مار شوہدے فیئر وی صبر تے شکر گزار رہیا اے
تے نِرا ایویں نہیں ایس دا شور پیّیا زندگی موت اے یاد کرا رہیا اے
محرم حال دا سو رب قصورمنداؔ ویکھن منن والا لطف اٹھا رہیا اے

سعودی عرب والوں کے لئے چند اشعار

سعودی عرب جو گئے کمائی واتے کر کے دولتوں ڈاول تے ڈیل آئے
گھڑیاں، ٹیپاں کر کے بند بکسے گھریں کر کے ہیل سبیل آئے
اتھے اک ناہیں بھائی کئی ویکھو رنگ و رنگ دے رنگ رنگیل آئے
جان مال توں کئیاں دے حال کھلے کئی اگے توں بخیل زلیل آئے
قسمت نال اووی تھانواں ویکھیاں نیں کر گلزار اگ جتھے خلیلؑ آئے
قربانی کرن دا جتھے سی حکم آئیا ہیرا پھیری کرن جتھے عزازئیل آئے

دنبہ اونہاں دی تھانویں اگے آگیا سی چھری بیٹھوں بچ کے اسماعیلؑ آئے
ابرئے کر کے چڑھائی جس جاہ آیا لشکر لے تے سَنے فیل آئے
اڈاراں دے اڈار جیہڑیاں پہاڑاں وچوں کنکر لے کے تے ابابیل آئے
سنہوڑے رب دے آوندے محبوب دے ول جتھے لے کے جبرائیل آئے
نالے حج دے فرض ادا کیتے گھر ویکھ کے رب جلیل آئے
ہوئیاں زیارتاں مدینے شریف دیاں روضے دے کر جمال جمیل آئے
دساں میرے واسطے اوتھوں کی آئے تحفے سوغاتاں لے جو نال دلیل آئے
قصورمند کولوں بھروان واسطے پھڑ کے ٹیپ تے لے کے رِیل آئے

دیسی مہینے

چیت: چاک اے ہیر دا ساک سُچا من یار پیارڑا وسدا جے
دارو درد اساڈے دا نہیں کردا میں روندا تے اگوں ہسدا جے
جوگی جوندا جوگ نوں رات پچھلی محرم راز او شوق دی نس دا جے
قصورمند غلام اے باہج دماں پنج نقطے دین دے دَس دا کے

وساکھ: وساہ نہیں دماں دا یارو اج بھریا تے کل ڈھلنا ایں
نیت جنہاں دی وچ اے کھوٹ کوئی اونہاں راہ ہزارے دا بھلنا ایں
جدوں آن کے چوراں نے سَن لائی فیئر بعید صندوق دا کھلنا ایں
قصورمند چرخڑے دے گیڑے اُتے گت تڑکڑی ٹلنا ایں

جیٹھ: جوہ بگیہاڑ دی عام پھرنا ایں ایتھے ہار اے فقراں ڈولیاں دی

سیدھے راہ دی گُروے مَت دتی، ملیں واٹ نہ ہیٹیاں کھولیاں دی
ایتھوں سَت سنبھال کے لدھ جاویں آوے کیڑ نہ پیراں پولیاں دی
قصورمند جنہاں نے اک جاتا بھال جھلی اے اونہاں جھولیاں دی

ہاڑ: ہاہ فراق دی ہیر ماری، میرا رانجھنا درد اٹھان والا
گیا کھب کھونڈا اوہدے ہتھ والا، وچ بیلیاں مجاں چران والا
پیچھے مُجھ دے چاک چروال ہوئیا دکھ بھار مصیبتاں چان والا
قصورمند نہ بعید صندوق کھولے پاویں ٹُٹ جائے جندرا جان والا

ساون: سار ناہیں سوہنے یار تائیں میری روندیاں رات وہائی جے نی
من ماہی جو وسیاں پار لکیاں، اک روندیاں بیلڑے کائی جے نی
وچ ویلن ویلی آں وانگ گنے، کی وگاڑیا پھڑکی پھائی جے نی
قصورمند وچھڑے آپ میلے جدوں کردا جھات الٰہی جے نی

بھادوں: بھرم پیار دا رب رکھے رانجھے باہج نہ لَو جہان میاں
طعنے، معنے، ملامتاں عاشقاں نوں، جدوں لگ دا عشق دا بان میاں
کدوں کانیاں دے پھٹ ہون سانویں، جیہڑے لگدے گھاہ زبان میاں
معنہ مڑن قصوریا پتنگ تائیں، جدوں بلدا اے شمع دان میاں

اسوج: اساں دا ویکھ کے حال مندا ایویں ووہٹے مونہہ توں پھیر ناہیں
آئیاں جوگیاں نوں بوہے خیر دیئے، دیئے دید تے لایئے دیر ناہیں

پیچھے تدھ دے انگ بھبھوت رمی، رَتی رَت جُسے چَم سِیر ناہیں
قصورمنّد دا آکھیا من ہیرے آوَناں جوگیاں جگ اُتے فیئر ناہیں

کاتک: کنک کاس نوں آن کے کریں کھیڑا، سہتی آکھ دی سُٹ نہ رال جوگی
منگیں دید توں خیر دے پَج اندر، بری جاپدی اے تیری چال جوگی
وَر نال نہ سُر سُرور رکھیں کریں گجڑا روگ حلال جوگی
قصورمنّد نہ سہتی اے خبر تینوں اساں جانا اک دن نال جوگی

مانگھ: مار نہ میں بے دوشی نوں اساں جند جان تیرے پیش کیتی
ذکر، فکر تے عشق دا بال دیوا، عبادت یار اساں ہمیش کیتی

قطعات

الف: آس میری مولا کر پوری ہوئی عرض گزار چروکنی آں
اس بے پرواہ محبوب دی میں ہوئی خدمت گار چروکنی آں
اوہدے کول دارو میری مرض والا دِیندا نہیں بیمار چروکنی آں
کرے ترس نہ یار قصورمنداّ پروندی ہنجواں ہار چروکنی آں

ذکر فکر تے عشق کروان باہجوں کدی قابو نہ خیالاں دا چھیڑ آوے
شان گمان کمان جے ہتھ ہووئے ویکھ کے اڈ جاندا اے کدی نہ فیئر آوے
خلق پیار محبت دی مہر باہجوں کدی قابو نہ اے نال گویڑ آوے
تاں او آوَندا اے قصورمنداّ جدوں ہستی دے تُنبے ادھیڑ آوے

سائیں سردار علی سردآر کے جناب میاں محمد عنایت جٹ کے لئے چند اشعار

بفرمائش محمد شریف (مرحوم) دالی بانٹھ

پڑھ بسم اللہ قلم اٹھاواں حمد ثنا الٰہی حضور رسول اکرمؐ مکی مدنی ماہی
اہل بیت اصحاباں پاکاں سوہنے نام دھیاکے داد منگاں بغداد سخی توں ادبوں سیس جُھکائے
پیش کراں مُڑ نال محبت اپنی درد کہانی جس دا ذکر مُبارک چھڑیا چھڈ گیا اوہ جانی
یاد سجن دا نقشہ سینے رڑکن تیر غماں دے شالہ وچھڑ جان نہ یارو محرم دلاں دے
یاد یار دی بُھل دی نہیں چھم چھم اکھاں برسن بےصبری وچ دل مرے دے دیدے ترسن
موضع دلیکے باٹھ نگر دا بندہ اک پیارا نام محمد شریف ہے اُسدا جس دا درد نیارا
نال بھائی قصورمنّد دے الفت بہت زیادہ کٹھا لگا کرن کلام اُسدا اِسدا ایہہ ارادہ
کٹ اوہ سفر نال محبت گھر بندے دے آیا اپنے نیک ارادے والا سارا حال سُنایا
آکھن لگا سائیں صاحب اتنا کرم کماوَ یاد سجن دی رووں اندر کجھ تے حصہ پاوَ
دردمنداں دا درد انوکھا جس دم کوئی جگاوے جانن لوکی درداں والے درد نہ جریا جاوے
رکھ نقشہ دلبر دا اگے ادبوں قلم اٹھائی گل سناواں جیونکہ ملیا گئے آ کے بھائی
سید منظور حسین ولی سن کامل مرد نیارے اج کل وچ گجرات اونہاں دا مزار پیارے
عاشق صادق پیر مربی عالم فاضل اُچے وچ عرفان اوہ سخن وراں دے قدر وان سن سچے
کسُوکی مسجد دے اندر ڈیرہ سی سرکاری جاری رہندی حُجرے اندر محفل ذکر پیاری
محمد شریف اک دھیدو والی دا نمبردار پیارا قصورمنّد کول جاندیاں رہنا اس دا ایہہ ورتارا
پیر صاحب دی خدمت اندر شعر میرا اس پڑھیا قبلہ جی دے آنسو برسے نشہ درد دا چڑھیا

قصورمنّد نوں کہن لگے سُن درویشا یارا   بندہ لَب لیا توں جا کے جس دا شعر پیارا
نمبردار شریف ہوراں نے میرا پتہ لکھایا   بھائی میرا پچھ دا پُچھ دا کِکّے نگری اندر آیا
ڈیرے تے میں بیٹھا ساں درداں اُوندھی پائی   پنڈولوں جو رستہ آوے اُتوں نظر اٹھائی
اچا لمّاں قد مرد دا سوہنے نین پیارے   وانگ گلاب لَباں تے لالی لال سُو رخسارے
نیتاں دوہاں کنّاں اندر سوہنا حُسن پیارا   تاب چہرے دی جھلی نہ جائے سورج دا چمکارا
دل آکھے ایہہ بندہ کتھوں آیا روپ فرشتہ   اِنج جاپے جیوں اندر اُسدے عشق فقردا رشتہ
اُس نے اَلسلام علیکم فرمایا میں اٹھ ادب بجایا   آکھے سائیں سردار تائیں ہاں مَیں ملنے آیا
عرض کیتی سرکار مَیں خادم تہاڈا   منجی اُتے بیٹھ کے قبلہ جو حُکم فرماوٗ
آکھن لگے منجی اُتے میں نہ ہر گز بہناں   اک سنہوڑا لے آیا خدمت اندر کہناں
سیدپیر منظور شاہ قبلہ سالک مرد قلندر   اوہناں مینوں گھلیا سائیں آپ دی خدمت اندر
جمعرات آج سوموار توں نگر اساڈے آوٗ   شاہ صاحب سرکار نوں اپنے سوہنے شعر سناوٗ
لینے چڑ نوں روٹی آگئی کم سوتے   بھائی صاحب نے کھانا کھا ہدا بہہ منجی توں تھلے
دے کرایہ وِدیا ہوگئے سوموار جَد آیا   کسّوکی جا عاجز بندے ادب سلام سُنایا
مسجد اندر جلسہ ہے سی کافی خلقت آئی   سٹیج سیکٹری سپیکر اُتے چا ایہہ گل سنائی
پہلا وقت قصورمنّد دا اوہ منبر تے آسی   سائیں سردار مُڑ اُسدے پچھوں اپنے شعر سُناسی
میں سُوچاں قصُورمنّد میں نہ کدھرے سُنیا   کسوکی دے لوکاں نے کتھوں شاعر نواں ایہہ چُنیا
کیہہ دیکھاں اس منبر اُتے مُردا وہو چڑ آیا   گھر میرے جو نال محبت سی پیغام لیایا
سوچ سمجھ تے مٹی پے گئی اُوس تھیں بعد اوہ بولے   ککے آون جاون والے راز تمامی کھولے
راہ دی پُچھ تے روٹی کھانی جیونکر سفر مُکایا   شعر اندر قصور مند نے سارا حال سُنایا
سُن کے سُخن کلام اوہدے نوں دل میرا وی ڈریا   نالے اپنی کم علمی تے میں چا ہو کا بھریا
کول گئے دا قدر نہ پایا کی میری دانائی   اس اَن پڑھ نے علم میرے دی چنگی دھوڑ اُوڈائی
ہویا اعلان تے میں اُٹھ ٹریا دِل ڈاہڈا شرمایا   بے ذوق تے بد دِل ہو کے پر اک شعر سُنایا
وقت گزاریا گزر گیا تے کی میں آکھ سناواں   قصور منّد دی خدمت اندر ادبوں عرض الاواں

لے چل اپنے خانے اندر دانش مند دلدارا   چیر گیا اے دل دے تائیں تیرا سخن پیارا
توں اَن پڑھ تے میں ہاں پڑھیا تیرا علم لدّنی   چسکے دار ہے سالن تیرا تے میری خالی گُنی
اُدس دن توں موت اہدی تک رہیا میرا ورتاوا   ہر مہینے درشن میلہ لیناں سُخن نظارہ
رابعہ بی بی زوجہ اوہدی، زبیدہ دھی پیاری   خدمت ایس فقر دی اندر سچی تابعداری
چنگے وقت گزارے ہونے نئیں بُھلایاں بُھلدے   جس دَم شعر پڑھے کوئی اہدا تے زخم پُرانے کھُلدے
دو دن دھون باجھوں یارو ہور نئیں کوئی چارہ   دے گیا اے دَرد جُدائی والے محرم یار پیارا
جس ویہڑے وچ سی لنگر جاری عشق فقر دیاں خبراں   صرف اوتھ ہُن نظری آون دوہنواں جیاں دیاں قبراں
اُوس پنڈ تے گلہ کی کرناں ساتھوں کُج نہ سریا!   اس نے بھن جگر دا بیرا ساڈے اَگے دھریا
سچا مرد دانائی والا درد کسے نئیں ونڈے   زبیدہ بیگم بھی رخصت ہوگئی جھل غماں دے کنڈے
لیاقت علی داماد اُوہناں دا نعد سال دے آوے   نذر نیاز پکا کے اوہناں نوں ختم کلام پہنچا دے
میں عاجز میکن بندے دی اوہ بھی خدمت کردا   شالہ مہک دا رہے ہمیشہ گلشن اوہدے گھر دا
قصورمنّد دے سامنے میرے حالے دَرد اں والے   محفلاں اندر لطف اٹھایا کسوکی چوپالے
اج سُن دل نوں کھائی جاندی حسرت بے حسابی   نئیں کوئی قلمی نسخہ کدھرے نہ کوئی شکل کتابی
بھائی تے لکھ سکدا نئیں سی لکھ لوکی لے جاندے   سُچے موتی مفتی لے کے گھٹے پے رُلاندے
اُوہناں دا ہُن اَڑیا ہویا جیہڑے لوگ گوبیٗے   دُکھڑے وچ قصور مند دے رولن پیٗے روپیٗے
اوہدا درد دریغ نہ کوئی اپنا کم پھباندے   کہن سیانے والے بندے دُکھیاں سینے لاندے
دالیکے بھاٹھاں والے بھائی محمد شریف پیارے!   پڑھ بسم اللہ اُوس جنے نے بھار اٹھائے بھارے
بھائی ہوراں دے شعر تمامی اوہ کٹھے پیا کردا   چھپے کتاب زمانہ ویکھے ایہو خیال اندر دا
حق اوہدے وچ کراں دُعائیں محنت عزت پاوے   دلی ارادہ جو بھی اوہدا مولا آس پہنچا وے
صدقہ آقاؐ کملی والے دا پُوریاں ہون مُراداں   دُنیا وچ سردار سائیں جی رہن سجن دیاں یاداں
اسیں اپنے مالک اندر دن تے راتیں رجھے   چانن تے مڑ لبھ دا نہیں جس دم دیوا بجھے

آستانہ عالیہ بھائی عنایت علی صاحب
عرف قُصور مند مرحوم کسوکے ضلع گجرات

سائیں سردار دے شعر

جدوں تیک پیاریا زندگی اے، آوَندا رہواں گا تیرے مزار اُتے
یاداں تیریاں دے سینے درد لیکے واراں اُتھرو تیرے پیار اُتے
تیرے شعر سچّے شاندار موتی تیرا نام نشان سنسار اُتے
عاشق لوک سردآر پئے پان جھلّی تیرے درد دی ہال پکار اُتے
اندر زندگی میل ملاپ والا ویلا یاد مینوں خدمت گاریاں دا
وجہ آون دی صرف سی دِلی چسکا گلاں تیریاں مِٹھیاں پیاریاں دا
پَراں بھارتوں سامنے بیٹھ کے تے نافہ کھول دا سیں خوشبو داریاں دا
اوہ حُسن سردار نہ نظر آوے زخم رڑک دا ہجر کٹاریاں دا

کسوکی اس دیس دے نگر اندر تُوں دُکھ دے وقت گزار گیوں
کُج قدر والے بے قدر لوکی سب دی بزم نوں یار سنوار گیوں
آپ غم دی چِحہ وچ بیٹھ کے تے لوکاں شعر دی بخش بہار گیوں
کانواں خبر کوئی نہ ہنس چگ لین موتی سخن جو یار کھلار گیوں
بھائی بھلا ہووی ساڈے واسطے توں میاں خو ب نتارے نتار گیوں
ہر شعر اندر رمزاں ڈونگیاں نیں نُکتے کھول ایسے پیچ دار گیوں
کوئی شعر پڑھ تیری کمائی کھاوے بے کاراں نوں بخش روز گار گیوں
کوئی عشق تے درد پیار والے جنہاں نوں کر یار بے قرار گیوں.
مست لُٹیا بام بقاء اُتے ڈاہڈے تیر جُدائی دے مار گیوں

چھرے اُتوں ہٹا ہاں سہریاں نوں گہڑی گل تُوں رُس دلدار گیوں
تیری دھی بھی چلی گئی کول تیرے کر جس دا دل بیزار گیوں
پچھے اوس دا باغ پروار جیوے جہڑی چھڈ توں مگر گلزار گیوں
اچھا سوہنیا رَب جزا دیوے جہڑے بخش توں ذکر اذکار گیوں
رہے چم دا سائیں سردآر آکے جہڑے چھڈ تُوں درودیوار گیوں

بروز جمعتہ المبارک ۱۵/۱۰/۹۹
حسبِ فرمائش چوہدری محمد شریف گجراتی

پنجابی گانا

بابے قصُورمند دی یاد وچ

چِراں پچھوں سانوں تیری یاد نے ستا لیا
خالی تھانواں دیکھ جُدائیاں گھیرا پا لیا
قصورمنؔد سونے نالوں مہنگے تیرے بول نے

کسوکی سیانے پنڈ سوہنے تیرے نول نے
درداں دا قصہ تیرا غماں نوں مٹا گیا
چِراں پچھوں سانوں تیری یاد نے ستا لیا

چنگے مضمون تیرے شعراں دی ردیف اے
پالیکے صرافاں مُل تاریا شریف اے
لے اک فوٹو تیری کتاب نوں چھپوا لیا
چِراں پچھوں سانوں تیر یاد ستا لیا

سبناں توں ودھ تیرے شعراں دی تحریر اے
کھِچی اے مصوراں تیری تصویر اے
درداں دا قصہ تیرا چُم سینے لا لیا
چِراں پچھوں سانوں تیری یاد نے ستا لیا
درد سیانے تیرے سُن رہی خدائی اے
کسوکی قصورمند یار دی دہائی اے
سفراں دی زندگی نوں جفراں وچ ڈھا لیا
چِراں پچھوں سانوں تیری یاد نی ستا لیا

باسط امیر تیرے سوہنے سچے پیار نے
دِتا اے حوالہ آکے سجری بہار نے
جاندی واری مَر کے تے محفلاں سجا گیا
چِراں پچھوں سانوں تیری یاد نے ستا لیا

دالی باٹھ اے پنڈ مشہور سُوہنا

دالی باٹھ اے پنڈ مشہور سوہنا تحصیل ضلع گجرات دستور چنگا
تے جمن پہو اے تھاں پیدائش میری ڈیرہ وچ عبور لاہور چنگا
قصورمند کتاب چھپوان والا محمد شریف اے ناں مشہور چنگا
پۓ کہندے نے چوہدری پیار والے باسط میر کاتب مزدور چنگا

بڑے چِراں توں صلاحی ایہو دل وچ شوق کتاب چھپوان دا سی
کیتی اللہ نے مراد پوری کولوں خرچ حساب کران دا سی
سونا وچ کسوٹی تے پرکھیا اے کیڈا شوق اے وان سُلطان دا سی
باسط میر نئیں عشق دی حد کوئی قصورمند کی مغز انسان دا سی

حمد

اوّل حمد تعریف خُدا دی اے
جیدی نال نسبت ساری گل ہے جی
لکھاں فیر دُرود حضور تے نے
ساہواں نال دم دم پَل پَل ہے جی
جی جی کردیاں ہووے آسان منزل
خبرے اَج ہے دے کہ کل ہے جی

جنہاں جی دی قدر پچھان کیتی
اہدے نال کلمے مشکل حل ہے جی
ٹھلے کرم حضور دے نال بیڑی
پوے آن سمندریں چھل ہے جی
چمکن پئے کنارے تے ڈھیر موتی

رُباعیاں (قصورمند)

ہنس ہنس سجن ملدے آئے جاں دن آئے سکھ دے
موڑ کے مکھ تروڑ گئے سانجھاں گٹک چڑھے جد دکھ دے
نہیں پیا دس دا سورج خوشیاں والا بدل غماں جد چک دے
قصورمندا پئے گیا اے دھو دِلے نوں تے رہن کلیجے دھک دے

میں جھلا تے لوک سیانے، سن کے میرا چِیڑا، کرن بخیڑہ
جانن جان پہچان نہیں کر دے سخن سناندا اے جیہڑا، بولدا اے کیہڑا
جس آوازوں ہر پاسے، وسدا اے نگری کھیڑہ، محلّہ ویہڑہ
قصورمندا بن رحمت رب دی ہندا نہیں نبیڑا، اے پینڈا جیہڑا

سوال جواب حسن و عشق

حسن تے عشق دی جگ وچ جابری اے جس طرف چلدے جھنڈی لال کر دے
ٹکر دونواں جواناں دی ہوئی جتھے جیہڑا وچ آجائے برا حال کر دے
مارو مار جسم تلوار چل دی زخمی نین تے نیر اچھال کر دے
نہیں ویندے غریب کوئی شہزادہ ایس گلِ دے وَل نہیں خیال کردے
جیہڑا چڑھے اگے، اگے دھری جاندے کئی ڈِھٹے نیں ہال ہال کر دے
پئیاں دوہائیاں راہیاں پانڈیاں نوں قیدی عمر لئی رکھ صدال کر دے
دنیا اُتے دنیا دار شوہدے کئی چھپ کے ایس توں چال کر دے
میں کی دساں جاندا اے جگ سارا وچ کربلا پئے کمال کر دے
قصوری دور کھلو کے رہیا ویندا حسن عشق سن جواب سوال کر دے

عشق آکھیا حسن نوں دس حُسنا میرے ولوں تے مونہہ پرتاوندا نہیں
طعنے، تہمتاں دیندا اے لکھ مینوں تیرے ویکھنے توں باز آوندا نہیں
تیرے پیار وچ پیا میں مار کھانا ڈِٹھا ترس تینوں میرا آوندا نہیں
نیویں نظر گمان وچ لنگ جاویں نظر وَل قصوری دے پاوندا نہیں

حسن آکھیا میرے توں بچ کے رہو مینوں عادتاں نیں خون پین دیاں
لئی سوچ جے میرے وَل آونا ای حرصاں جگ توں توڑ کے جین دیاں
میرے طالب گھروں نیتاں بن ٹردے مرن توں پہلاں مرین دیاں
قصورمند اوہ رہن آٹیوں گنڈ خالی گلاں نال جو مانیاں پین دیاں

بابا جی قصور مندسرکار کی کتاب چھپوانے پراک شعر

حمد ثنا الٰہی باہجوں نعت محمدﷺ دا نور، پڑھ ضرور
کامل مرشد 'ابوانیس' دی نگاہ دا اے سرور، کرے مسرور
عنایتؔ علی دی عنایت ہوئی بندہ بڑا قصور، نہ کراں غرور
ویکھ لے وِرکؔا عرض تیری ہو گئی اے منظور، رب دے حضور

بابا جی قصور مندسرکار کے مزارشریف کی حاضری پراک شعر

نہ ای گدی نہ گدی نشین دِسے، نہ ای رونق بازار دربار والی
نہ ای مچ تے نہ ای ملنگ کوئی، نہ ای ڈھول، دھمال کسے وار والی
بنے گل جے میرے جہے کملیاں دی، ایہو کافی اے نظر سرکار والی
اک منظر پر نور سکون دِسے، وِرکؔا کلی جو ویکھی اے یار والی

عاطف اعجازؔ ورک